

3 | 12 | SEŠIT 24

FORUM

ČASOPIS
UNIVERZITY
KARLOVY
V PRAZE



UNIVERZITA KARLOVA
V PRAZE

celoživotní vzdělávání
a UNIVERZITA KARLOVA



Vybrané publikace Nakladatelství Karolinum



Štemberková, Marie: **CHARLES UNIVERSITY. A HISTORICAL OVERVIEW**

Praha, Karolinum 2012, brožovaná, 216 str., 2. vydání, cena: 410 Kč

Anglická verze reprezentativní publikace o dějinách Karlovy univerzity podává stručný historický přehled o proměňujících se podobách univerzity a jejich součástí. V návaznosti na publikaci *Karolinum* prof. Petráně (2010), která se soustředila na historické jádro univerzity, se přítomná kniha věnuje historii univerzity jako celku, hlavním politickým událostem, každodennosti studentského života a významným osobnostem. Publikace obsahuje kvalitní obrazovou část (fotografie budov, portréty, reprodukce cenných historických dokumentů), přílohou je i praktická chronologická osa univerzity od založení po současnost.



Casanova, Pascale:

SVĚTOVÁ REPUBLIKA LITERATURY

Praha, Karolinum 2012, brožovaná, 442 str.,
I. vydání, cena: 360 Kč

Z francouzského originálu přeložil Čestmír Pelikán.

Kniha, jež byla přeložena do více než dvanácti jazyků, je originálním návodem, jak porozumět vzniku, šíření a celosvětovému hodnocení literatury. V první části autorka, francouzská literární kritička a socioložka, popisuje vznik mezinárodního literárního prostoru. Jeho kořeny nalézá již v polovině 16. století, kdy se v boji proti nadvládě latiny začal utvářet francouzský „literární kapitál“, a to především překládáním a napodobováním klasických starořeckých a římských vzorů. V prostředí literární konkurence posléze vznikly další národní literární identity a důsledkem jejich soupeření se vytvořil nadnárodní literární prostor. V druhé části knihy nazvané *Literární revoluce a revoluce* pak ukazuje, jakými prostředky se spisovatelé z literární „periferie“ snaží proniknout do centra, a dokazuje, že mezinárodního přijetí a uznání dosahují cestou literárních inovací.



Hašek, Jaroslav:

**BEHIND THE LINES:
BUGULMA AND OTHER STORIES**

Praha, Karolinum 2012, vázaná, 224 str.,
I. vydání, cena: 410 Kč

V roce 1921, několik měsíců předtím, než Jaroslav Hašek začal psát *Osudy dobrého vojáka Švejka*, popisuje v cyklu *Velitelem města Bugulmy* své životní zkušenosti s revolučním Ruskem. Obdobným způsobem, jakým se ve svých

povídkách vysmíval předválečné c. a k. monarchii, zachycuje bývalý rudý komisař Hašek bolševickou revoluci. Před čtenářem se tak odehrává úsměvný příběh, v němž, v zapomenutém tatarském městečku Bugulma, vystupuje sovětský velitel tverského revolučního pluku, opilec Jerochymov, a velitel města tovaryš Gašek. Skrze humor a nadsázku Hašek ukazuje jak fanatismus revoluční doby, kdy se v nešťastném roce 1918 náhle vše „vymklo z kloubů“, tak hloupost či prostou lidskou nejistotu nových vládců. Autobiografický cyklus *Velitelem města Bugulmy* je dále doplněn o další Haškovy povídky z té doby.



Koukolík, František:

NEJSPANILEJŠÍ ZE VŠECH BOHŮ. ESEJE

Praha, Karolinum 2012, brožovaná, 234 str.,
I. vydání, cena: 240 Kč

Autor se formou esejí zamýšlí nad stále aktuálními tématy – jsme plně svobodní, nebo je naše svobodná vůle jen zdánlivá? Existuje jen jeden druh lásky, nebo více? Jsou všichni lidé v podstatě stejní, nebo se lidé pocházející z různých kulturních okruhů mohou hluboce lišit? Co je transcendence? Co je čas? Otázky, které se ještě před nedávnem zdály být nepřístupné vědeckému zkoumání a řešení. Vývoj sociální, kognitivní a afektivní neurovědy dokázal, že takto uchopitelné jsou. V jaké míře? Kam dospělo a kam směřuje současné poznání?



Shapiro, Ian:

SKUTEČNÝ SVĚT DEMOKRATICKÉ TEORIE

Praha, Karolinum 2012, brožovaná, 416 str.,
I. vydání, cena: 340 Kč

Z anglického originálu přeložil Jiří Koubek.

Ian Shapiro je oceňován jako vůdčí postava současných teorií o demokracii. Charakteristickým rysem jeho prací je spojení teoretické erudice a praktické angažovanosti v připomínání kořenů moderní demokracie (Locke, Madison) v současných kontextech po konci studené války, např. úspěšného demokratizačního vývoje v Jižní Africe nebo naopak problematického Blízkého východu. Autor přehledně analyzuje dlouhodobé celosvětové politické diskuse o globalizaci, mezinárodním terorismu a bezpečnosti, ale zabývá se i tématy, jako je tvorba veřejného mínění, možnosti reformy práva či distribuce bohatství. Čtivý styl knihu směřuje ke vzdělaným čtenářům, kteří se chtějí vyznat v současných tématech globální veřejné debaty.



Starý, Karel – Dvořák, Dominik – Greger,

David – Duschinská, Karolína:
PROFESNÍ ROZVOJ UČITELŮ

Praha, Karolinum 2012, brožovaná, 190 str.,
I. vydání, cena: 200 Kč

Cílem knihy je přispět k odborné diskusi o kvalitě práce učitelů aktuálními informacemi o různých cestách jejich profesního rozvoje. Kvalitní přípravné vzdělávání může zajistit dobrý základ pro výkon učitelské profese, ale skuteč-

ného mistrovství lze dosáhnout až v průběhu profesní dráhy. Kniha poukazuje na to, že absence systematické podpory v profesním vzdělávání a jasných profesních perspektiv v podobě kariérního řádu nevytváří motivující prostředí pro profesní růst. Ukazuje se také, že tradiční pojetí profesního vzdělávání formou absolvování školení a kurzů je v současnosti doplňováno o nové formy, jako jsou sdílený odborný diskurs na pracovišti, mentoring či řízené samostudium. Na základě analýzy sekundárních i dílčích primárních pramenů autorský kolektiv knihu uzavírá doporučením, na co by se v profesním rozvoji učitelů měl klást větší důraz a jaké formy podpory by to umožnily.



Voldřichová Beránková, Eva:

UČINME ČLOVĚKA KE SVĚMU OBRAZU

Praha, Karolinum 2012, brožovaná, 318 str.,
I. vydání, cena: 340 Kč

Studie mapuje literárněhistorický vývoj antického mýtu o Pygmalionovi, židovské legendy o Golemovi a beletristických zpracování postdescartesovské představy o automatu jakožto tří verzí *literárního mýtu o umělém člověku*. Na základě podrobných textových analýz románu *Budoucí*

Eva od Augusta Villiers de l'Isle-Adam, patrně nejucelenějšího pojednání na toto téma ve francouzské literatuře, pak propojuje všechny výše zmíněné tradice, poukazuje na jejich styčné body i rozdíly a tím zpřesňuje definici studovaného mýtu.



Tématem minulého čísla FORA bylo
Hodnocení výuky studentů a Univerzita Karlova

Elektronickou podobu čísla ve formátu PDF
najdete na adrese
www.iforum.cuni.cz

Forum 3/2012, sešit č. 24,
Časopis Univerzity Karlovy v Praze

Vydává: UK
Redakce: Ovocný trh 3, 116 36 Praha 1,
Odbor vnějších vztahů

Redakci řídí:
doc. M. Šobr, prorektor pro vnější vztahy

Odpovědní redaktoři:
V. Hájek, K. Hamanová, J. Švelch, V. Veselá

Telefon: 224 491 248, fax: 224 491 309,
e-mail: forum@cuni.cz

Grafická úprava:
Carex, s. r. o.

Nevyžádané rukopisy se nevracejí.
Redakce si vyhrazuje právo na úpravu
autorských příspěvků a jejich krácení.

Forum UK je rozšiřováno zdarma
na akademické půdě. Vychází čtvrtletně.

Za obsah článku plně zodpovídá jeho autor.
Stanoviska obsažená v textu
nemusejí vyjadřovat názor redakce.

Vaše ohlasy, připomínky a tipy na další
náměty pro Forum uvítáme na adrese
redakce.forum@cuni.cz.

Toto číslo vyšlo v listopadu 2012.
Registrace MK ČR 72 79.
Tisková verze: ISSN 1211-1724.

Vážení studenti, kolegové, přátelé a příznivci akademického světa Univerzity Karlovy,

jak jste určité zaznamenali (a nyní máte příležitost si znovu připomenout), časopis FORUM věnuje podstatnou část každého ze svých čísel jednomu tématu. Vězte tedy, že červenou nit, již je vámi právě otevřené FORUM sešito, tvoří tematika známá pod poněkud úředně znějícím označením celoživotní vzdělávání. Myšlenka toho, že nikdy není pozdě učit se novým věcem, je prastará, ovšem v časech, jimiž právě procházíme my – ať je nám devatenáct, nebo jedenašedesát –, nabírá nových rozměrů. Průběžná údržba a prohlubování našich mozkových dispozic je v éře informací a společnosti vědění stále častěji nikoli luxusem či zálibou, ale přímo nezbytností, či přinejmenším jakýmsi dopingem, umožňujícím příjemci získat náskok nad konkurenčním pelotonem (příjemné přitom je, že pokud snad dojde k vytvoření závislosti, její vliv je čistě pozitivní...).

V některých oborech a profesích je nutnost celoživotního vzdělávání naprosto evidentní – sotva by někdo nesouhlasil s tím, že lékař by měl znát nejnovější trendy v medicíně, a od učitele zas očekáváme, že bude čerpat z co nejčerstvější studnice vědění. Leč jako celek je pole celoživotního vzdělávání kultivováno mnoha způsoby, které můžeme v našem případě dělit třeba podle jednotlivých univerzitních fakult. Jednou z náplní následujících stránek tedy je průřez jejich činnostmi, a to přímo z per příslušných odborníků. Z hlediska vnímání věcí budoucích je přitom jistě příjemné mít na paměti, že hlavním důvodem, proč se toto FORUM zabývá právě celoživotním vzděláváním, je fakt, že 8. června 2012 Akademický senát Univerzity Karlovy schválil novelizované znění Řádu celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy,



v jehož dikci má budoucnost dalšího vzdělávání na naší univerzitě svoji perspektivu.

Ale nejen praktickými fakty živ je čtenář. Zajímavý obsah skýtají i další, nežřídka osobně laděné články v čísle, ať už nabízejí názory mých kolegů, či třeba ohlednutí za zkušenostmi absolventů. Tradičně v čísle najdete i stále rubriky: vždy se přeče hodí držet prst na tepu univerzitního dění nebo si rozšířit obzory prostřednictvím zážitků nabraných studenty na zahraničních cestách. Vždyť taková ohlednutí za pobyty v nedalekých Drážďanech či naopak téměř exotickým New Orleans jsou svého druhu také příspěvky do pokladnice našeho vědění, jejichž prostřednictvím se může o něco bohatší cítit třeba i rektor.

Tímto vám přeji šťastnou cestu vzděláváním, jednu z mála cest, které nikdy nekončí a kladou před nás stále nové cíle.

Váš

prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.
rektor Univerzity Karlovy v Praze

TITULNÍ STRANA | ON THE COVER



STALO SE | NEWS 4

VĚDA PRO PRAXI | RESEARCH IN PRACTICE

Na pomoc všem generacím | Helping All Generations 9

ROZHOVOR | INTERVIEW

Vzdělání je hodnota, ne titul | The Real Value of Education 12



TÉMA: CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ NA UK | LIFELONG LEARNING AT CHARLES UNIVERSITY

Vladislava Kůželová, Michal Šobr: Duševní maraton | Training the Brain 16

Alena Slámová, Lenka Boháčová: Novelizace Řádu celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy v Praze | New Lifelong Learning Regulations at Charles University 18

Michal Šafránek: CŽV živě i ze záznamu na portálu ČT24 | Lifelong Learning Lectures Streaming on the CT24 Web 21

HISTORIE | HISTORY

Milada Sekyrková: Kapitoly z dějin celoživotního vzdělávání u nás | Chapters from the History of Lifelong Learning at Charles University 23

ROZHOVOR | INTERVIEW

Posláním celoživotního vzdělávání je tázat se po smyslu | Looking for the Meaning: The Aim of Lifelong Learning 26



TÉMA: CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ NA UK | LIFELONG LEARNING AT CHARLES UNIVERSITY

Alena Slámová: Celoživotní vzdělávání na Univerzitě Karlově | Lifelong Learning at Charles University 29

Celoživotní vzdělávání na fakultách | Lifelong Learning at Charles University's Faculties 32

Lenka Dostálová: Ústav jazykové a odborné přípravy UK | Institute for Language and Preparatory Studies 49

Marcela Vašíčková, Jan Jersák: Ústřední knihovna UK – Evropské dokumentační středisko | Central Library of Charles University – EDIS 51



Jiří M. Fuchs: Centrum pro přenos poznatků a technologií UK v Praze | Centre for Knowledge and Technology Transfer of Charles University in Prague 52

ROZHOVOR | INTERVIEW

U3V – univerzitní studium se vším všudy | U3V – University Like Any Other 53

U3V | U3V

Jak se třetímu věku studuje na UK? | **Seniors** 55
Studying at Charles University



Vlasta Pomikálková: U3V – takové pohlázení po duši | **University of the Third Age: Balm for the Soul** 58

ROZHOVOR | INTERVIEW

Znalosti je třeba předávat | **Knowledge Has to Be Passed on** 60

KVÍZ | QUIZ

Uč se a pracuj | **Learn and Work** 62



STUDENTI NA CESTÁCH | **OUR STUDENTS ABROAD**

Petr Kohut: Música Brasileira? Forró! | **Música Brasileira? Forró!** 64

Silvie Ševčíková: Semestr za hranicemi... nejen těmi státními | **My Semester across the Borders** 67



Roman Matoušek: Big Easy, Crescent City, NOLA – tak trochu jiná Amerika | **Big Easy, Crescent City, NOLA – a Little Bit Different USA** 70

FOTOREPORTÁŽ: JARMARK | **PICTURE STORY: STUDENT FAIR**

PR tým SU UK: Jarmark již počtvrté představil studentský život na UK | **Student Fair 2012** 73



K4 | K4

Tomáš Beránek: Tři roky v Klubu K4 aneb Jak to začalo | **Three Years of the K4 Club: How It All Began** 77

Aneta Veselská: Škola života v Klubu K4 | **Coming of Age at the K4 Club** 78



AS UK | **ACADEMIC SENATE**

Daniel Feranc: Zasedání Akademického senátu UK | **Meeting of the Academic Senate** 79



6. září 2012

Věda na Univerzitě Karlově v sérii dokumentů České televize

Univerzita Karlova představila svoji vědeckou a výzkumnou činnost širší veřejnosti v sérii dokumentů o vybraných vědeckých pracovištích a odbornících, kteří je reprezentují. Sedmidílný cyklus *O vědě a vědcích* je věnován profilům konkrétních univerzitních pracovišť a lidem, kteří na nich působí – jejich výzkumnému zaměření a projektům, kterými se zabývají, včetně představení jejich přínosů a uplatnění v praxi. Nejedná se však pouze o strohý výčet faktů a odborných termínů, každý díl se snaží postihnout specifika daného pracoviště či oboru a zabývá se také obecnějšími úvahami na téma věda (motivace, význam, radost z úspěchu, způsob práce...), zajímá se o osobní nasazení a zaujetí samotných vědců. Díly mají stopáž 22 minut a všechny jsou ke zhlédnutí na webu www.iforum.cuni.cz



Vědecké pracoviště MFF UK

15. května 2012

Sto let pražské anglistiky

Anglistika na FF UK letos slaví stoleté výročí svého vzniku. Ten se symbolicky datuje do roku 1912, kdy byl Vilém Mathesius jmenován mimořádným profesorem anglického jazyka a literatury. Výročí doprovázelo například jednodenní sympozium s názvem *Sto let anglistických studií na Univerzitě Karlově: od Mathesia k současné lingvistice*.

17. května 2012

Rumunistika na Univerzitě Karlově slaví 130. výročí

Když v roce 1882 zakládal Jan Urban Jarník na Univerzitě Karlově rumunistiku, byla Praha teprve pátým evropským univerzitním městem, kde se tento filologický obor vyučoval. V současné době není rumunistika zastoupena na žádné jiné české univerzitě.

18. května 2012

Prezident Islandské republiky přednášel na Univerzitě Karlově

Jeho Excelence Ólafur Ragnar Grímsson, prezident Islandské republiky, pronesl na Univerzitě Karlově přednášku *Demokracie jako výzva světovým financím – poučení z islandské zkušenosti*.

24.–25. května 2012

Konference Už jsme vším

Katedra dějin a didaktiky dějepisu PedF UK pořádala mezinárodní vědeckou konferenci *Už jsme vším* na téma Československá společnost a socialismus 1945–1970.

25.–26. května 2012

Geografický studentský workshop

Již čtvrtý ročník workshopu *New Wave* se konal na Přírodovědecké fakultě UK.

27. května 2012

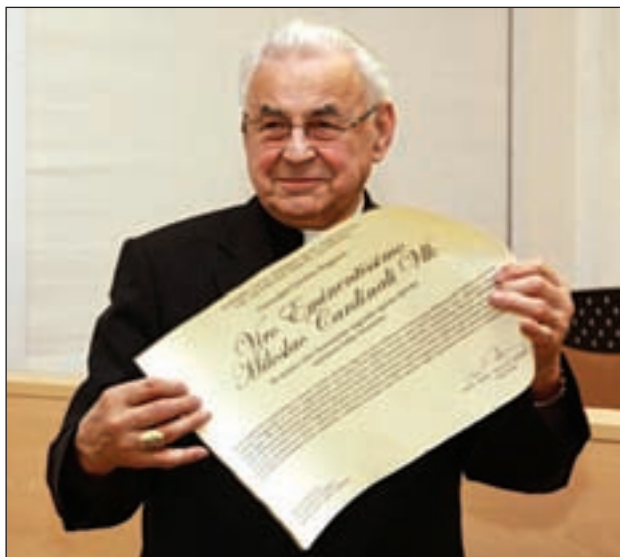
Dílo Gordona Skillinga ve světle současného výzkumu

Konferenci k 100. nedožitým narozeninám H. G. Skillinga (1912–2001) spolupořádal Ústav politických věd FF UK a Ústav mezinárodních studií FSV UK.

28. května 2012

Rektor ocenil celoživotní práci kardinála Vlka

U příležitosti osmdesátých narozenin vyznamenal rektor prof. Václav Hampl emeritního arcibiskupa J. E. Miloslava kardinála Vlka medailí a čestným uznáním „jeho osobního přínosu pro kultivování a rozvoj duchovních a kulturních hodnot“. Ocenění si kardinál převzal z rukou rektora na závěr sympozia *Církev v pokoncilní době*, které na jeho počest uspořádala Katolická teologická fakulta UK.



31. května 2012**Umění z času lovců**

Výstava velkoformátových fotografií MgA. Ing. Martina Frouze z Českého egyptologického ústavu FF UK byla slavnostně zahájena v prvním patře přerovského zámku. Expozice je doplněna unikátními originály uměleckých předmětů mladého paleolitu, z nichž nejcennější je Předmostská venuše, která se na místo svého objevení vrátila po sto dvaceti letech.

5. června 2012**Podle profesora Simse zabrání kolapsu eura jen fiskální unie**

Nositel Nobelovy ceny za ekonomii prof. Christopher Sims vystoupil v univerzitním centru CERGE–EI s přednáškou na aktuální téma *Current Macroeconomics and Reality*.

**6. června 2012****Akademické mistrovství v triatlonu ovládla Univerzita Karlova**

Fakulta tělesné výchovy a sportu UK spolupřádala Akademické mistrovství České republiky v terénním triatlonu. Mužské medailové pozice obsadili studenti FTVS UK. Z titulu akademického mistra pro rok 2012 se radoval Petr Soukup, ženskou kategorii vyhrála Klára Příhodová z Pedagogické fakulty UK.



Vítěz triatlonového akademického mistrovství Petr Soukup

Cena Karla Velikého pro mladé Evropany pro FF UK

Na Filozofickou fakultu UK zaměřila národní vítězství a celoevropské druhé místo v soutěži Cena Karla Velikého pro mladé Evropany; ta je udělována Evropským parlamentem projektům podporujícím evropskou jednotu a porozumění. V Bruselu zabodoval koncept prezentace jednotlivých zemí, které organizuje od akademického roku 2008/09 Erasmus Club Filozofické fakulty pod názvem *Evropa dělá školu (Europe Meets School / Europa macht Schule)*.

7. června 2012**Konference Odpovědnost v demokratickém právním státě**

Na Právnické fakultě UK se pod záštitou rektora prof. Václava Hampla uskutečnila konference *Odpovědnost v demokratickém právním státě*.

Přednáška profesora Arilda Holt-Jensena

Na Přírodovědecké fakultě UK vystoupil profesor Arild Holt-Jensen z university v Bergenu s přednáškou *Man and Nature Sustainability: a Research Challenge for Geography*.

11. června 2012**Přednáška profesora Johna R. Searla**

Významný filozof John R. Searle z University of California v Berkeley vystoupil s přednáškou *Language and Social Ontology*. Akci spolupřádaly Ústav filozofie a religionistiky Filozofické fakulty UK, Oddělení analytické filozofie Filozofického ústavu AV ČR a Katedra politologie a filozofie Univerzity J. E. Purkyně.

12.–15. června 2012**Konference o kardiovaskulárním výzkumu v Hradci Králové**

V Hradci Králové se konala jubilejní mezinárodní konference *10th New Frontiers in Basic Cardiovascular Research: France – New EU Members Meeting*.

15.–16. června 2012**MFF UK FilmFest 2012**

V rámci oslav 60 let MFF UK v pražské Troji se konal FilmFest 2012. Do FilmFestu bylo přihlášeno celkem 97 snímků ze 46 institucí. Festival chce podpořit amatérskou produkci krátkých filmů převážně studentů základních a středních škol.

18.–19. června 2012**Doktorandský workshop Strach a odlišnost v rámci různých antropologických perspektiv**

Na Fakultě humanitních studií UK se konal doktorandský workshop *Strach a odlišnost v rámci různých antropologických perspektiv*.

18.–29. června 2012**Einstein a Praha, gravitace a vesmír**

Ke 100. výročí Einsteinova pobytu v Praze a 60. výročí vzniku Matematicko-fyzikální fakulty UK se v pražském Karolinu konala výstava *Einstein a Praha, gravitace a vesmír*.

20. června 2012

Univerzita Karlova má třiadvacet nových profesorů

Prezident republiky Václav Klaus jmenoval šedesát profesorů. Mezi nimi bylo i dvacet tři akademiků Univerzity Karlovy. Slavnostní ceremoniál se konal ve Velké aule Karolina.

21.–22. června 2012

Šoa v literatuře, divadle a filmu

Pražské centrum židovských studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Ústav pro českou literaturu AV ČR pořádaly IV. mezinárodní workshop *Zobrazení šoa v literatuře, divadle a filmu ve střední Evropě: v 70. a 80. letech 20. století*.

22.–23. června 2012

6. valná hromada Asociace studentů a absolventů Erasmus Mundus

Na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze se konala valná hromada Asociace studentů a absolventů Erasmus Mundus. Této dvoudenní akce se zúčastnilo více než 170 studentů a absolventů různých programů Erasmus Mundus z celého světa.



25.–29. června 2012

Relativita a gravitace

MFF UK pořádala u příležitosti výročí publikace spisu Alberta Einsteina *Relativität und Gravitation: Erwiderung auf eine Bemerkung von M. Abraham* konferenci *Relativity and Gravitation: 100 Years after Einstein in Prague*. Hlavními tématy konference byly matematická relativita, numerická relativita, relativistická astrofyzika a kosmologie, kvantová gravitace, gravitace a experimenty, koncepční a historické problémy.

26. června 2012

Studenti UK získali dvě první ceny francouzského velvyslanectví

Mladí vědci v oblasti chemie, farmacie, lékařských věd a informatiky převzali ceny celostátní soutěže organizované francouzským velvyslanectvím v Praze. Ocenění jim v prostorách Buquoyského paláce předal osobně Jeho Eminence velvyslanec Francie v České republice Pierre Lévy společně s profesorem Danielem

Schermanem, ředitelem sekce chemické a genetické farmakologie a zobrazovacích technik Université Paris V Descartes.

27. června 2012

Světoví fyzici z Cambridge a Mnichova se stali čestnými doktory UK

Univerzita Karlova projevila uznání a úctu světově proslulým fyzikům – profesoru Donaldu Lynden-Bellovi z Univerzity v Cambridge a profesoru Wolfgangu Domckemu z Technické univerzity v Mnichově. Ve Velké aule Karolina převzali z rukou promotorů čestné vědecké hodnosti doktora honoris causa.

V programech ERC CZ vede MFF

Matematicko-fyzikální fakulta UK opět potvrdila pověst mimořádné vědecké instituce. Tři zástupci jejich týmů převzali z rukou ministra školství, mládeže a tělovýchovy Petra Fialy smlouvy na prestižní granty ERC CZ. Ministerstvo podpořilo pět projektů celkovou částkou 167 milionů korun.

17. července 2012

Zemřel chemik světového významu Antonín Holý

V pondělí zemřel v 75 letech český chemik Antonín Holý, absolvent UK. Jím objevené preparáty pomáhají léčit miliony lidí na celém světě. Jsou součástí neúčinnějších a zároveň dostupných léků proti AIDS, viru pravých neštovic, pásového oparu, virového zánětu oční sliznice a proti virové hepatitidě typu B.

25. července 2012

FF UK převzala stipendia pro studium na prestižních britských univerzitách

V červnu 2012 již pošesté převzali děkan FF UK doc. Michal Stehlík a proděkanka pro zahraničí prof. Ivana Čeňková od zástupce Anglo-Czech Educational Fund stipendia pro mladé vědecké pracovníky, určená pro studium na prestižních britských univerzitách. Pro akademický rok 2012/2013 bylo z celkového počtu sedmi uchazečů stipendium uděleno čtyřem.

27. července – 12. srpna 2012

Studenti UK na letní olympiádě v Londýně

Letní olympijské hry 2012, oficiálně Hry XXX. olympiády, se konaly v Londýně. Her se účastnila také početná česká výprava se studenty Univerzity Karlovy ve svých řadách. Nejúspěšnější z nich byli nepochybně moderní pětibojař, student FTVS a olympijský vítěz David Svoboda a veslařka a olympijská vítězka na skifu Miroslava Knapková. Z dalších studentů na olympiádě reprezentovali také česká rekordmanka v plavání a olympiáde Simon Baumrtová, judisti Jaromír Musil a Jaromír Ježek, volejbalistka Kristýna Kolocová, kanoista Jaroslav Radoň, moderní pětibojařka Natálie Pianová či oštěpař Vítězslav Veselý.

28. července 2012

Letní škola slovanských studií

Ve Velké aule Karolina se uskutečnilo slavnostní zahájení 56. běhu Letní školy slovanských studií. Letní školu, které se letos zú-

častnili studenti ze 30 zemí, organizuje Ústav bohemistických studií Filozofické fakulty UK.

19. srpna 2012

Zemřel bývalý prorektor UK a významný sociolog Miloslav Petrušek

Ve věku nedožitých 76 let zemřel prof. Miloslav Petrušek. Nejen akademická obec UK, ale i široká veřejnost si budou prof. Petruska pamatovat jako nesmírně vzdělaného, skromného a kultivovaného člověka, který měl velký talent předávat své znalosti dalším generacím, člověka osobně statečného, neslevujícího ze svých zásad.

20. srpna 2012

Čeští a ukrajinští pedagogové poznávali archiv vzpomínek na holocaust

Centrum vizuální historie Malach (CVH Malach) při Ústavu formální a aplikované lingvistiky MFF UK, které je prvním přístupným bodem k archivu Institutu USC Shoah Foundation v České republice, uspořádalo expertní mezinárodní vzdělávací program pro učitele nazvaný Svědectví pamětníků ve výuce pro 21. století.



12. září 2012

Co je kvalita ve vzdělávání?

Jubilejní XX. konference České asociace pedagogického výzkumu pod názvem *Kvalita ve vzdělávání* proběhla na Pedagogické fakultě UK. Hlavním tématem setkání byl pojem kvalita, který patří v pedagogických textech i dokumentech vzdělávací politiky v současnosti k nejméně diskutovaným, není ovšem jednoznačně vymezen.

Nový areál Lékařské fakulty UK v Plzni

V sousedství Fakultní nemocnice v Plzni na Lochotíně začne letos vyrůstat první část Univerzitního medicínského centra Lékařské fakulty UK v Plzni. Po dokončení stavby zde najde nové sídlo pět teoretických ústavů fakulty a nově vznikající Biomedicínské centrum. Plzeňský region, který bývá převážně vnímán jako „technický“, tím získá novou kapacitu ve výuce přírodních a lékařských věd a ve výzkumu směřujícím ke zlepšení lékařské péče.



Přírodovědci vydávají nový časopis

V netradičním čtvercovém formátu vychází od září nový čtvrtletní magazín *Přírodovědci.cz*. Čtyřicetistránkový barevný časopis, který vydává Odbor vnějších vztahů Přírodovědecké fakulty UK v Praze, chce představit geologii, chemii nebo biologii zábavněji, než jak je pamatujeme ze středoškolských učeben.

19. září 2012

COŽP ztělesňuje už dvacet let vizi „lepšího světa“

Ve Vile Lanna se konal seminář k dvaceti letům založení Centra pro otázky životního prostředí (COŽP). Účastníci využili tuto příležitost k bilancování toho, co nového instituce za dobu svého působení přinesla, i k diskusi nad tím, kam a jak toto pracoviště Univerzity Karlovy bude směřovat dále.

20. září 2012

Výstavba kampusu v Hradci Králové zahájena

Předáním staveniště dodavatel Univerzita Karlova symbolicky zahájila první etapu výstavby kampusu v Hradci Králové, který začnou užívat studenti a pedagogové v akademickém roce 2014/2015. Hlavním důvodem k realizaci projektu je nutnost zmodernizovat výuková a výzkumná pracoviště. Celkové náklady tohoto projektu jsou plánovány na 420 milionů Kč.

20.–21. září 2012

Mezinárodní konference Současné otázky misie a evangelizace

V budově Katolické teologické fakulty UK se u příležitosti 50. výročí zahájení 2. vatikánského koncilu konala mezinárodní konference na téma *Současné otázky misie a evangelizace*.

Studentský web Markething uspěl v prestižní soutěži

V kategorii Studentské projekty sedmého ročníku soutěže *Internet Effectiveness Awards*, ve které odborná porota vybírá nejeftivnější projektová řešení českého internetu, byl nominován také web Markething. Projekt studentů marketingové komunikace a PR Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK se umístil na druhém místě.

24. září 2012**Významná česká žena ve světě**

Mezinárodní koordinační výbor zahraničních Čechů, o .s., a Stálá komise Senátu PČR pro krajany žijící v zahraničí pořádaly již popáté slavnostní předání ceny Významná česká žena ve světě.



Významné české ženy ve světě s prorektorem Štechem

24.–25. září 2012**Konference XIV pražských mučedníků a závěr vlády Rudolfa II.**

Katolická teologická fakulta UK společně s Provincií bratří fran-tiškáňů pořádaly konferenci s názvem *XIV pražských mučedníků a závěr vlády Rudolfa II.*

24.–27. září 2012**Orientační týden 2012**

Od 24. do 27. září probíhala již tradiční akce s názvem *Orientační týden*, každoročně pořádaný cyklus přednášek a prezentací Informačně-poradenského centra Univerzity Karlovy.

25. září 2012**Vědecký seminář Intervenční programy gymnastiky**

Fakulta tělesné výchovy a sportu UK pořádala vědecký seminář kinantropologie *Intervenční programy gymnastiky*.

26. září 2012**Poškozený a oběť trestného činu**

Právnická fakulta UK společně s Českou kriminologickou společností pořádaly odbornou konferenci na téma *Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu*.

27. září 2012**Seminář k nedožitým devadesátým narozeninám prof. Zdeňka Matějčka**

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze pořádala seminář k nedožitým devadesátým narozeninám významného dětského psychologa prof. Zdeňka Matějčka.

Autor: redakce ve spolupráci s www.iforum.cuni.cz

Aktuální informace o dění na UK sledujte na webových stránkách I-FORA: www.iforum.cuni.cz

Otevři si iForum



i FORUM
časopis Univerzity Karlovy

Na pomoc všem generacím

Aktuální vydání rubriky přivedlo dohromady vědkyni a dva vědce z odlišných oborů: teolog Pavel Kolář, právnička Helena Peterková a lékař Marian Kacerovský se snaží zlepšovat kvalitu života, každý po svém.

Teolog z HTF se snaží vylepšit služby křesťanských církví

Ve své vědecké práci se zabývá zejména rukopisy a archivními materiály, nevěnuje se ale pouze historickým tématům. Odborný asistent Pavel Kolář z Katedry praktické teologie Husitské teologické fakulty UK se snaží především přispět ke zlepšení služeb křesťanských církví potřebným lidem v české společnosti.

„Služba faráře mě vede k systematické reflexi toho, co označujeme jako *pastýřská péče*. Snažím se vstřebat zkušenosti z různých oblastí lidského života, například z nemocnice, abych přispěl svou další prací k lepším životním podmínkám lidí kolem mě,“ říká šestatřicetiletý teolog, který jako farář vede Husův sbor v Nuslích na Praze 4.

Ve své vědecké práci se zabývá především liturgikou, naukou o křesťanské bohoslužbě. „Zaměřuji se hlavně na bohoslužebné reformy v kontextu katolického modernismu v Církvi československé husitské a jejich srovnání s obdobnou reformou v anglikánské Church of England, jež byla výrazně ovlivněna hnutím křesťanského socialismu i svébytným anglikánským modernismem,“ říká doktor teologie, který studoval také na anglikánské Church Divinity School of the Pacific v americkém Berkeley. Anglikanismu v českém akademickém prostředí podle Koláře není věnována dostatečná pozornost. To chce svou další akademickou práci změnit.

Pavel Kolář je přesvědčen, že svými výzkumy přiblíží jednu z důležitých stránek českých náboženských a kulturních dějin a osvětlí osobní náboženský život téměř milionu československých občanů, kteří se po druhé světové válce hlásili k Církvi československé husitské.

Ačkoli byl katolický modernismus poměrně významným hnutím, zdá se, že pouze v Církvi československé husitské nalezl

dostatečnou institucionální podporu, která umožnila jeho svobodné rozvíjení i v oblasti bohoslužebného života. „Utrkvističtí kněží byli v 16. století poměrně nezávislí a v jistém smyslu i svéhlaví při utváření bohoslužebné praxe ve svých farnostech,“ říká Pavel Kolář, který kromě českého doktorátu z teologie získal i titul M.T.S. (Master of Theological Studies). Podle jeho zjištění byl chrám na Staroměstském náměstí v době druhé polovi-

ny šestnáctého století prezentován jako praktický vzor dobré utrkvistické bohoslužby. Na hledání pramenů, které by pomohly lépe poznat církevní praxi v tomto chrámu, odborný asistent Pavel Kolář nepřestává pracovat.

Napadá vás více otázek? Napište Pavlu Kolářovi na e-mailovou adresu methodios@seznam.cz.



Farář Pavel Kolář vede Husův sbor v Nuslích na Praze 4. Nejen v praxi, ale i ve své vědecké práci se snaží přehodnotit termín *pastýřské péče*. Foto: Vladimír Šigut

Doktorandka Právnické fakulty UK chce snížit množství defenzivní medicíny

Legalizovat, či kriminalizovat euthanasii? Nekončící debata, která přes dvacet let nemizí z objektivu mediálního zájmu. Podle doktorandky z Katedry trestního práva Právnické fakulty UK Heleny Peterkové jde ale o velmi okleštěný a nikoli nejpálčivější problém spojený s otázkami konce života pacienta. Specialistka z Centra zdravotnického práva PF UK se

kromě definování pojmů asistovaná sebevražda či usmrcení na žádost snaží posílit důvěru lékařů a sester ve zdravotnické právo.

Porovnáváním medicínského práva nejen evropských států se vědci z Centra zdravotnického práva PF UK zabývají už několik let. „Bez ohledu na to, zda právo konkrétního státu umožňuje podmíněně beztrestné usmrcení na žádost či asistovanou sebevraždu, v zásadě vždy nabízí možnost, jak zohlednit menší závažnost

daného činu spočívajícího v menší či větší míře pomoci ke smrti trpícímu, nevyléčitelně nemocnému pacientovi,“ zestručňuje výsledky komparace sedmadvaceti-letá doktorandka Helena Peterková.

„Soud pak může přistoupit k upuštění od potrestání, mimořádně snížit trest pod dolní hranici trestní sazby nebo uložit jen podmínku,“ pokračuje Peterková, která mimo jiné na Právnické fakultě UK dokončuje studium trestního práva hmotného a procesního. České úvahy, zda je nutné legalizovat euthanasii či zda je třeba zavést do českého trestního zákoníku skutkovou podstatu usmrcení na žádost, tak nemusí do budoucna vzhledem k předpokládanému demografickému vývoji populace nutně představovat ten nejpálčivější problém spojený s otázkami konce života pacienta.

„Vztah zdravotnického práva a medicíny není z těch nejvřelejších. Zdravotníci často považují právní předpisy upravující oblast poskytování zdravotní péče za příliš komplikované, zatěžující, zdržující je od skutečné práce a zcela nerefluktující realitu,“ upřesňuje Helena Peterková, odborná pracovnice Čestné rady České lékařské komory. „Přála bych si, aby ubylo defenzivní medicíny, ve které zdravotník poskytuje zdravotní péči nebo indikuje další vyšetření jen proto, aby sám sebe chránil před případnou žalobou, stížností či trestním oznámením, aniž by však věřil v přínos tohoto postupu pro pacienta,“ vysvětluje mladá doktorandka, zabývající se také problematikou omezených zdrojů ve zdravotnictví a obtížemi s jejich spravedlivou alokací.

Ve svých člancích a přednáškách se proto vědkyně z Centra zdravotnického práva PF UK snaží definovat právem a bioetikou uznaný praktický, tedy reálně vymahatelný, rozsah pacientova práva na seburčení a autonomii. „Co přesně a za jakých podmínek lze požadovat na lékaři, pojišťovně, případně státu, a co nikoliv,“ říká Helena Peterková, která se také podílí na kritické analýze probíhající zdravotnické reformy.

Napadá vás více otázek? Napište Heleně Peterkové na e-mailovou adresu peterkov@prf.cuni.cz.



„Ani v těch nejliberálnějších zemích nemá pacient způsobilý k právním úkonům právo na usmrcení na žádost nebo asistovanou sebevraždu z rukou lékaře jen na základě své žádosti. Musí být splněna řada dalších podmínek,“ říká doktorandka Helena Peterková. Foto: Vladimír Šigut

Nová metoda z hradecké medicíny může zachránit více nedonošenců

Ušít na míru péči o novorozence i těhotnou matku, které předčasně odteče plodová voda, umožní nová metodika, kterou vyvinul vědecký tým z Lékařské fakulty UK v Hradci Králové.

V Česku se lékaři u pacientek, kterým předčasně odteče plodová voda, snaží dítě porodit co nejdříve. U těchto žen je totiž největší riziko rozvoje zánětu v dutině děložní. Porodníka to staví do velmi komplikované situace. „Na jedné straně je pro plod optimální zůstat v těle matky co nejdéle. Na straně druhé, pokud je v děložní dutině infekce a zánět, je lepší dítě porodit a postarat se o něj již mimo tělo matky,“ vysvětluje vědec Marian Kacerovský z Centra transferu biomedicinských technologií Fakultní nemocnice Hradec Králové. Ve dvanáctičlenném týmu vyvinul převratnou metodiku, která dokáže rychle zjistit, zdali je nenarozené dítě ohroženo zánětem.

Běžné těhotenství trvá čtyřicet týdnů. Pokud těhotné ženě odteče voda či začnou děložní stahy o měsíc dřív, hodnotí lékaři porod jako předčasný. „V pětátřicátém týdnu, kdy plod váží asi 2 500 gramů, to tak velký problém není, zcela jiná situace je ale v nižších týdnech těhotenství, kdy může plod vážit i pod 1 000 gramů. Tam je rozhodnutí zcela zásadní,“ vysvětluje jeden z důvodů výzkumu čtyřicetiletý doktor Kacerovský, šéf Perinatologického centra a vedoucí porodních sálů fakultní nemocnice v Hradci Králové.

Se svým týmem u pacientek, kterým předčasně odteče plodová voda, kompletně charakterizoval její proteinové složení. „To nám umožnilo odhalit specifické proteiny, jejichž hladina je v plodové vodě změněna, pokud je přítomna infekce a zánět v děloze. Tyto proteiny pak po řádném ověření mohou sloužit jako markery pro komplikace,“ líčí perinatolog hradecké fakultní nemocnice, který medicínu vystudoval na UK v Plzni.

Tým lékařů a mikrobiologů z hradecké lékařské fakulty a Fakultní nemocnice Hradec Králové zjistil, že nejčastějšími

bakteriemi v plodové vodě jsou takzvaná genitální mykoplazmata. „Zjistili jsme, že závažnost zánětu v plodové vodě a děloze závisí na množství těchto genitálních mykoplazmat v plodové vodě,“ vysvětluje vědec z hradecké lékařské fakulty, který jako lékař slouží také ve fakultní nemocnici v Hradci Králové. Právě tady, na porodnické a gynekologické klinice, je soubor nových postupů, který se nepoužívá nikde jinde na světě, zaváděn do běžné praxe. „Věříme, že se naše výsledky v brzké době podaří implementovat i ce-

lorepublikově,“ uzavírá odborný asistent a porodník Marian Kacerovský, který o svých objevech přednášel na mezinárodních kongresech a publikoval také téměř třicet článků v impaktovaných časopisech.

Napadá vás více otázek? Napište Marianu Kacerovskému na e-mailovou adresu marian.kacerovsky@gmail.com.

Autor: redakce



*Pomocí ultrazvuku tým doktora Mariana Kacerovského identifikoval změny v toku krve v žíle sleziny plodů u pacientek s infekcí v plodové vodě. Vyšetření průtoku krve by tak mohlo neinvazivně odhalit přítomnost zánětu v děloze.
Foto: Archiv M. Kacerovského*

Vzdělání je hodnota, ne titul

V souvislosti s „převzdělaností“ společnosti poroste význam celoživotního vzdělávání, tvrdí profesor Matematicko -fyzikální fakulty UK a někdejší prorektor UK pro studium JAN BEDNÁŘ. Má Univerzita Karlova zájemcům o další vzdělávání co nabídnout?

Proč bychom měli studovat v průběhu celého života?

Na samém začátku si dovolím jednu technicko -terminologickou poznámku. Často budu používat termín celoživotní vzdělávání (CŽV), a to zcela ve smyslu právě položené otázky – tedy celoživotní vzdělávání jako trvalý proces doprovázející člověka prakticky od kolébky až po samý závěr života, proces představující důležitou součást celkové náplně života a z mnoha hledisek výrazně pozitivně ovlivňující jeho kvalitu. Nebudu proto pojem CŽV vázat na současný vysokoškolský zákon, jenž ho definuje v mnohem užším pojetí jako vzdělávání poskytované vysokými školami mimo akreditované studijní programy směřující k získání bakalářského, magisterského nebo doktorského titulu.

Jsem přesvědčen, že idea vzdělávání se po celý život je svým způsobem zakotvena v nehlubších tradicích evropské, možno též říci euroatlantické či západní kultury a civilizace. K takovým kořenům nepochybně patří i křesťanství, které člověka chápe jako celostní tělesně-duchovní bytost určenou k tomu, aby po celý svůj pozemský život dynamicky a vzestupně směřovala ke svému konečnému naplnění, jež nalezne v Bohu představujícím vrcholnou moudrost. I když v současném sekulárním světě nespojuje většina našich spoluobčanů svůj život s eschatologickými nadpozemskými cíli, zůstává silné kulturní povědomí o potřebě pozitivně a kontinuálně rozvíjet lidského jedince v harmonickou tvůrčí bytost stavící před sebe stále nové náročné cíle. K tomu je ovšem soustavné vzdělávání nezbytným předpokladem.

Pokud jde o praktické důvody celoživotního vzdělávání, jsou zřejmě dvojího druhu: buď vyhovět náročným požadavkům ze strany vykonávání určité profese, nebo naplňovat své osobní zájmy, „koníčky“ mimoprofesního charakteru. Ve vztahu k prvnímu případu je zřejmé, že v současném světě převážná většina profesí vyžaduje nejrůznější inovace a prakticky nikdo nemůže trvale vystačit s tím, co se kdysi naučil ve škole či v rámci základního odborného výcviku. Nadto je život soudobé společnosti objektivně spojen s obrovskou profesní mobilitou, kdy ve velkém rozsahu vznikají nové a nové odbornosti, zatímco jiné jsou utlumovány nebo přímo zanikají. To pochopitelně vede k naléhavé potřebě vzdělávat se buď ve směru inovace své stávající profese, nebo ve směru rekvalifikace. Existuje evidentní širší společenská nutnost vzdělávat se individuálně či skupinově, formálně či neformálně v mimoprofesních zájmových oblastech. Je zde třeba zmínit i to, že v seniorské fázi života, tj. po ukončení „plnoúvazkových“ profesních aktivit, je CŽV často hlavní příležitostí k vytvoření nové životní náplně. Proto je nutno ocenit rozsáhlé aktivity, jež se dnes uskutečňují pod standartou univerzit třetího věku.

Jak se od revoluce změnil postoj české společnosti ke vzdělání? Stala se z něj prodejní komodita?

Pokud jde o jednotlivosti, vnímání vzdělání se zřejmě změnilo, ale ve vztahu k jádru věci zastávám názor, který bych označil za realistickou skepsi. V kulturní společnosti našeho euroatlantického typu bude zřejmě vždy existovat menšinová „vzdělanostně elitní“ část populace, pro niž bude vzdělání představovat vysokou hodnotu samo o sobě. Na základě svých osobních zkušeností mám dojem, že relativní četnost zastoupení této skupiny v celé společnosti zůstává v čase přibližně konstantní a že to platí i pro poslední období v českých poměrech. U značné části naší populace však během zhruba posledního čtvrtstoletí výrazně vzrostlo přesvědčení, že vzdělání představuje nutnou podmínku, nebo alespoň podstatně zvyšuje možnosti, pro získání dobrého zaměstnání. Vzdělání podle takových lidí zlepšuje postavení na trhu práce, umožňuje vydělat si více peněz, celkově zvyšuje životní úroveň či společenskou prestiž. Je to sice vyloučeně pragmatické pojetí, ale lze ho chápat i pozitivně. Bohužel však vše nasvědčuje tomu, že nemalá skupina uvnitř této větší části populace chápe danou záležitost natolik primitivně, že svůj zájem soustřeďuje především na získání dokladu o absolvování studia (diplomu, titulu) při minimální motivaci k obsahu studia a jeho co nejlepšímu individuálnímu zvládnutí. Pro tuto skupinu pak vzdělání evidentně nepředstavuje více než standardní prodejní komoditu. Nutno přiznat i to, že ve spektru postojů ke vzdělání u nás existuje i skupina těch, pro něž naopak vzdělání nepředstavuje žádnou hodnotu. Četnost zastoupení této skupiny v naší populaci zřejmě v polistopadové době poněkud klesá, ale přesto si udržuje značnou stabilitu. Zřejmě odtud v české společnosti pramení velká společenská selektivnost v přístupu ke vzdělání. Jako typickou ilustraci lze uvést známou skutečnost, že potomci pocházející z rodin, kde oba rodiče nedosáhli více než základního vzdělání, sami velmi často žádného vyššího vzdělání nedosahují. Zmíněná stabilita je tedy přinejmenším ve značné míře udržována působením zpětné vazby.

Z čeho tedy pramení aktivní přístup lidí středního i seniorského věku k celoživotnímu vzdělávání?

Z předem řečeného jednoznačně vyplývá, že je nutno počítat s poptávkou po takových kurzech, které jsou iniciovány změnami na trhu práce, podstatnými inovacemi při výkonu většiny profesí a častou potřebou rekvalifikace. To se týká zejména zájemců v období takzvaného druhého, ekonomicky produktivního věku po ukončení počátečního obecného a profesního vzdě-

lání a před tím, než se danému člověku začne nad obzorem vynořovat třetí, seniorský věk. Druhým zdrojem zájmu o aktivity CŽV jsou osobní záliby. Běžně tomu odpovídají témata z oblastí umění, historie, filozofie, společenských věd, práva, ale i témata lékařská či celé spektrum přírodních věd. Možno říci, že jsou zde zahrnuty prakticky všechny obory pěstované na Univerzitě Karlově. V současné době však musíme počítat s tím, že vykonávání náročnějších profesí, starosti o ekonomické a společenské zajištění rodin, kariérní postup a další vlivy kladou na většinu občanů takové nároky, že na CŽV zájmového charakteru zbývá málo času. Tyto aktivity jsou pak logicky odkládány na pozdější dobu třetího věku. S tím nepochybně souvisí poptávka po velmi širokém obsahovém spektru kurzů uskutečňovaných v rámci univerzit třetího věku.

Důležitým faktorem, který ovlivňuje možnost účastnit se CŽV, je fenomén volného času. Každá komplexnější úvaha o CŽV musí počítat s tím, že právě na tomto poli došlo v posledních desetiletích k velmi výraznému vývoji. Uvedme alespoň několik postřehů. Již jsme zmínili, že v druhém věku bývá dnes volného času obvykle nedostatek. Z tohoto závěru je však třeba vyjmout ty, kteří v důsledku ekonomických nebo jiných organizačních změn ztratili svoje zaměstnání, a jsou tak prakticky nuceni vstupovat do rekvalifikačního procesu. Velmi významným společenským jevem je prodlužování lidského života, s nímž souvisí relativně veliký nárůst potenciálu volného času u generace seniorů. Povšimněme si však ještě jedné závažné skutečnosti, a to volného času mládeže v období základní a střední školy. Právě zde nabývají velkého významu všechny vzdělávací a zájmové aktivity



Foto: Vladimír Šigut

uskutečňované nad rámec běžných školních povinností. Jde vlastně také o CŽV a jeho pozitivní společenský dopad spočívá v tom, že může zabránit nevhodnému využívání volného času pubescenty a adolescenty. Podaří-li se do CŽV zapojit i mladé lidi pocházející ze sociálně a vzdělanostně slabších rodin, může se tak do značné míry otevírat cesta ke snížení již zmíněné společenské selektivity našeho vzdělávacího systému. Vysoké školy přitom mohou pomoci zejména v rámci doškolování učitelů a dalších pedagogických pracovníků a rovněž rozvinutím vlastních přímých aktivit zaměřených na vyhledávání talentů a podporu cílevědomého zájmu mládeže o vysokoškolské studium. Aktivní přístup lidí středního věku i seniorů do značné míry odráží celkový postoj společnosti ke vzdělání, neboť to objektivně jsou spojitě nádoby. Postoj naší společnosti ke vzdělání však není homogenní, podstatná část populace k němu přistupuje sice pozitivně, ale dosti utilitárně, což je však potřeba považovat za přirozené. Pokud jde o institucionální postoj státu ke vzdělání, je zde sice velká verbálně vyjadřovaná podpora, po věcné a koncepční stránce nemohu ale tento postoj charakterizovat jinak než jako zcela laxní a nepromyšlený.

Patří neustálé vzdělávání k péči o lidskou duši?

Nepochybně ano. Je však otevřenou otázkou, co si kdo pod pojem lidská duše představuje. Záležitost se může jevit odlišně z hlediska různých filozofických přístupů, z pohledu biologie, antropologie, psychologie, psychiatrie nebo v interpretaci různých náboženství. V našem historickém a kulturním kontextu zřejmě půjde hlavně o křesťanství. Zůstaňme zde však neutrálně na pozici jakéhosi minimálního společného jmenovatele všech právě letmo zmíněných a případných dalších přístupů a zahrňme do pojmu lidská duše to, co vytváří neopakovatelnou individuální lidskou osobnost a vymezuje ji specifickým způsobem vůči ostatním lidským jedincům i celému světu přírody. Vzdělání potom evidentně může být velmi pozitivním a účinným formativním činitelem takovéto lidské duše. Zdůraznil bych však, že právě formativním prvkem, nikoli součástí vlastní podstaty duše. Mohou proto existovat četné „výjimky“ vyzrálých lidských osobností, jimž se z různých důvodů nedostalo hlubšího formálního vzdělání, ale přesto oplývají přirozenou inteligencí a etikou zdravého „selského“ rozumu. Na druhé straně máme příklady lidí, kteří takřka zosobňují zlo, i když dosáhli vysokého vzdělání. Jednou z takových negativních osobností v našich moderních dějinách byl Reinhard Heydrich; výročí atentátu na něj bylo právě letos připomínáno.

Jako bývalý prorektor pro studijní záležitosti dobře znáte strukturu studia na univerzitě. Nabízí UK svým absolventům dostatek možností se i nadále kvalitně vzdělávat?

Problematika dalšího vzdělávání absolventů je v současné době na UK především v kompetenci jednotlivých fakult a vidím mezi nimi určitou nevyrovnanost, která však má nepochybně i pod-



Foto: Vladimír Šigut

statné objektivní příčiny, neboť potřeba, a zejména vhodnost jednotlivých realizačních forem CŽV je v různých oborech velice rozmanitá. Centrální sledování a evidování celé oblasti CŽV, kvalifikovaná pomoc rozvoji mezifakultní spolupráce a výměna zkušeností na úrovni celé univerzity je však nesporně velmi žádoucí. Úloha rektorátu je v tomto směru nezastupitelná. Musí být iniciativní a tvůrčí, ale zároveň velmi citlivá ve vztahu ke kompetencím fakult. Specifické otázky studia v jednotlivých oborech je třeba řešit, a to i ve vztahu k ekonomickému zajištění a případnému placení za výuku, už na základních úrovních fakult, samozřejmě při plném respektování koordinační role rek-

torátu. V souvislosti s absolventy jde zejména o postgraduální profesní vzdělávání. V tomto ohledu má UK bohaté a dlouholeté zkušenosti s doškolením lékařů, dalších zdravotnických pracovníků nebo učitelů. Samostatnou a dle mého názoru velmi úspěšnou větví CŽV na UK je univerzita třetího věku, určená ke vzdělávání seniorů. Právě u ní vidím vcelku efektivní kombinaci činností fakult, zajišťujících obsah a realizaci vlastních kurzů, s integrující a koordinační rolí rektorátu.

Základním předpokladem pro úspěšné rozvíjení aktivit CŽV vůči vlastním absolventům je dobrá znalost jejich profesních potřeb a zájmů. To však vyžaduje rozvinutí široké sítě formálních i neformálních kontaktů mezi univerzitou a absolventy. A právě na tomto poli bylo v posledních letech na UK vykonáno mnoho užitečného. Má-li se ale univerzita srovnávat s předními zahraničními univerzitami, je před námi dosud veliký kus práce. V oblasti dalšího vzdělávání absolventů se pak pro UK zřejmě otevrou nové a mnohem širší obzory. To pochopitelně platí o spolupráci s vnějšími činiteli, tedy se zaměstnavateli našich absolventů, s profesními reprezentacemi, podnikatelskými svazy, ale i s odborovými organizacemi a celým trhem práce. Vzhledem k tomu, že UK má základní ambici být skutečnou výzkumnou univerzitou, je nutno toto aplikovat se zvláštním důrazem též na oblast vědy, základního i aplikovaného výzkumu a celou sféru inovací. Musí však jít o skutečnou, přirozenou a mnohdy i neformální kooperaci mezi rovnoprávnými partnery sledujícími prospěch obou stran a zejména obecnější společenský prospěch. Rozhodně nelze předpokládat, že se věc lze automaticky vyřešit tak, že se vnější činitelé stanou řídicí složkou univerzit. Doufejme, že tato myšlenka nedávných navrhovatelů koncepce nového vysokoškolského zákona již byla opuštěna.

Co považujete za hlavní konkurenční výhodu celoživotního vzdělávání na Univerzitě Karlově?

Takových výhod je nesporně několik. Některé z nich jsou již dnes aktuální, jiné však spíše potenciální. Na UK se pěstuje velice široké obsahové spektrum studijních a vědních oborů zahrnující prakticky všechny přírodní vědy, lékařství, farmacie a velmi komplexně celou humanitní a sociální sféru včetně teologických fakult. To umožňuje uspokojovat zájemce o CŽV ve velmi různorodé skladbě z hlediska jejich potřeb a zájmů. Vedle toho je zde i vynikající příležitost vytvářet různé mezioborové kombinace studia, a to i v netradičních, ale velmi aktuálních a atraktivních podobách. S tím souvisejí i možnosti značné flexibility studijní nabídky v rámci CŽV. Velkou výhodou je vysoká pedagogická a vědecká kvalifikovanost a erudice neobyčejně rozsáhlého sboru potenciálních vyučujících a konzultantů. Pro rozvíjení studia v rámci CŽV má nepochybně značný význam i prestiž Univerzity Karlovy, zejména to, že je značnou částí naší veřejnosti vnímána jako svého druhu vlajková loď české vzdělanosti. V neposlední řadě nutno zmínit i skutečnost, že již v současné době mají mnohá pracoviště UK hluboké a nadále dobře využitelné zkušenosti s uskutečňováním různých forem CŽV.

Umějí tato pracoviště svého potenciálu využít?

UK má vše potřebné k tomu, aby mohla uskutečňovat mimořádně kvalitní, v pravém smyslu slova elitní kurzy zejména inovačního charakteru určené v prvé řadě těm jejím absolventům (ale i dalším případným zájemcům), kteří vykonávají velmi náročná povolání a musí v nich dnes čelit značným konkurenčním tlakům. Je třeba počítat s tím, že tyto tlaky budou v blízké budoucnosti dále narůstat a zásáhnu celou profesní oblast vyžadující vysokoškolské vzdělání. Začne se totiž v plné síle projevovat efekt „převzdělanosti“ společnosti daný skutečností, že vysoké školy jako celek produkují více absolventů, než je možno zaměstnat na odpovídajících pozicích. Špičkové postgraduální vzdělání zahrnující široký vědomostní obzor i aktuální oborové inovace bude v této ostré konkurenci zřejmě představovat významnou „přidanou hodnotu“. Právě to by mělo být základem při vytváření strategie pro uskutečňování programů CŽV na Univerzitě Karlově. Zde vidím hlavní konkurenční výhodu, jejíž potenciál by měla UK využít.

UK jako celek v této oblasti ještě společnosti něco dluží a svoje možnosti nevyužívá plně. Univerzité Karlově se právě na tomto poli nabízí významná příležitost přispět svojí hřívnou k překonání jednoho tragického soudobého deficitu české společnosti, jenž spočívá v neschopnosti produkovat kvalitní společenské elity. Často deklarovanou prioritou UK je doktorské studium a rovněž zde je možno vidět další konkurenční výhodu, neboť se nabízí možnost vhodného propojení s oblastí CŽV. Nezanedbatelný počet absolventů magisterského studia totiž dnes pracuje v náročných povoláních, kde existuje přímý kontakt s vědou a výzkumem. Takovým lidem by měla být poskytnuta šance získat solidní vědeckou kvalifikaci a erudici.

Autor: redakce

prof. RNDr. JAN BEDNÁŘ, CSc.

Působí na Katedře meteorologie a ochrany životního prostředí MFF UK. Ve své pedagogické a vědecké činnosti se zabývá fyzikou mezní vrstvy atmosféry, fyzikou oblaků a srážek, problematikou znečištění ovzduší, atmosférickou optikou, akustikou a elektřinou. V 90. letech působil jako předseda Akademického senátu UK. V letech 2006–2010 zastával funkci prorektora pro studijní záležitosti. V letech 2000–2011 byl místopředsedou Rady vysokých škol pro vzdělávací činnost. Je prvním viceprezidentem České křesťanské akademie.

Duševní maraton

Vladislava Kůželová, Michal Šobr

Být v kondici nikdy neškodí – ba co víc, často nám to náramně zkvalitňuje život. Řeč přitom rozhodně není jen o kondici okem postřehnutelného druhu, ale také o výkonech, jaké jsme schopni p(r)odávat prostřednictvím toho, co máme v hlavě. Celoživotní vzdělávání je investicí do kondice, která se nám zhodnocuje v podobě profesního růstu či zkrátka v podobě dobrých pocitů ze sebe samotných.

Bez výraznějšího namáhání fantazie si můžeme po štorchovsku představit jeskyni, v níž se při podzimním večeru jakýsi náš osvícený předek chutě dělí se soukmenovci o nejnovější poznatky v oblasti lovu mamutů, přičemž mu nenaslouchá jen dravé mládí, ale i mnoho kmetů v tehdejším úctyhodném věku přes třicet let. Jistě, řadě z nich to jde jedním chlu-patým uchem tam a druhým ven a mnozí zůstanou při zažitém názoru, že není nad pořádný klacek, leč ti, kdož se opravdu chtějí něčemu přiučit a vezmou technologii pazourku za bernou minci, dříve či později zjistí, že se jim žije snáze, aniž by tušili, že svým myšlenkovým prouděním vlastně přiložili nepatrnou třísku do tábora evoluce.

Zlepšujte se sama!

Nad zlepšováním sebe samých mudrují chytrí lidé odpradáвна a jejich výroky bychom snadno mohli popsat celé toto číslo. Většinu z nich lze automaticky vydestilovat do nikterak revolučního konstatování, že vědění je dobré, s čímž si nejen na univerzitní, ale ani na univerzálně lidské půdě snad netroufne nikdo polemizovat. A shoda jistě panuje i v tom, že nejde jen o otázku vyššího principu intelektuálního, potažmo filozofického, respektive gnozeologického, ale i o záležitost nadmíru praktickou.

Bez vzdělání to nejde!

Britský politik David Blunkett se svého času vyjádřil takto: „Vzdělání je klíčem

k prosperitě – pro každého z nás individuálně i pro národ jako celek. Investice do lidského kapitálu bude základem úspěchu v ekonomice jedenadvacátého století, založené na vědomostech.“ Není pochyb, že i v celoživotním vzdělávání často platí: Cesta rovná se cíl. Mnozí frekventanti přednášek a kurzů ovšem čerpají nové znalosti především ze zájmu a pro potěchu – nejvíce to samozřejmě platí pro studenty Univerzity třetího věku. Nicméně význam tohoto mentálního běhu na dlouhou trať je zásadní zejména z hlediska profesního. Investice do rozvoje vlastních znalostí a schopností je investicí jdoucí až na dřeň našeho pomyslného kariérního portfolia. Ve stále větším množství oborů totiž platí, že čím více ví-



Nad zlepšováním sebe samých mudrují lidé již odpradáвна. Foto: Wikimedia Commons

me, tím cennějším jsme člověkem. Jak věděli už ti více poučení lovci mamutů z našich úvodních řádků, obvykle je vhodné a výhodné mít rozmyšlený plán útoku. Jeho provedení pak bolí méně a úlovy bývají bohatší. Pokud jde o bitvy na nelítostných profesních polích, pak Catherine Kaputaová, autorka respektované knihy o osobním branding *Staňte se značkou!*, navrhuje vnímat sebe sama jako prezentovatelnou značku, neboť pak jste sami sobě tím největším aktivem.

Bud'te žádanou značkou!

Osobní pojetí značky vám dává návod, jak své možnosti maximalizovat, a to jak z pohledu vaší sebeaktualizace, tak i z hlediska vašeho lidského, prakticky zúročitelného kapitálu. Přijmeme-li tento výklad, můžeme se učit nahlížet na značku (tj. na sebe) z nejrůznějších úhlů a průběžně ji rozvíjet a prezentovat tak, abychom zvýšili svůj potenciál. „Jen málo z nás se naučilo, jak sebe samé „přetvořit“ tak, abychom představovali něco, po čem je poptávka,“ říká na jiném místě Catherine Kaputaová. Jinými slovy se hodí dobře popřemýšlet, kterým směrem či směry zaměřit své „sebezlepšovaci“ úsilí, abychom mohli postupovat ekonomicky. Jde o to, abychom zbytečně neplýtvali energií, časem ani prostředky a aby výsledkem veškerého našeho snažení bylo navýšení hodnoty naší značky. Pokud se nám to účinně daří, můžeme se dále inspirovat u Kaputaové a naslouchat tuctům jejích pouček na téma slalomu ve dravých vodách praktického kapitalismu, to už bychom ale odbíhali od našeho tématu.

Naučte se učit!

Teď přišla ta správná chvíle, abychom si vybavili klasickou komedii *Marečku, podejte mi pero!* a Jiřího Sováka alias Kroupu staršího, bijícího po nocích hlavou do zdi ve snaze nabašit si do ní vědomosti, které potřebuje, aby si udržel funkci v továrně. Navzdory vidině švestiček na horizontu to není představa právě vábná. Chudák Kroupa je totiž už dávno zajetý ve svých kolejkách a jeho jedinou motivací k učení je, že MUSÍ, nikoli že by CHTĚL. Kdyby nežil za normalizace, mohl by se dnes nechat poučit třeba předním expertem na sebekoučování Radvanem Bah-

bouhem. Ten by mu určitě doporučil pár metod a fíglů, jak je možné onu klíčovou motivaci zvýšit. Například rozhovorem směřujícím k ujasnění cílů, připomenutím původní vysněné vize, naplánováním nějakého zajímavého experimentu. „Takto můžeme nastavit naši motivaci na vyšší rychlostní stupeň, a tím se dostat k cíli dříve. Na této cestě není důležité kolik času, ale jaký čas. Namísto strachu z chyb je zde přítomna radost z experimentování. Tento přístup připomíná učení předškolních dětí, o jehož efektivitě bude málokdo pochybovat.“

Bud'te sami sobě dobrým příkladem!

Ve své knize *Psychologie sebekoučování* pak Bahbouh zmiňuje i skutečnost, že dril přináší horší výsledky než tvarování; většina trenérů i učitelů má ve zvyku svým svěřencům dokola opakovat, co dělají špatně. To motivaci vskutku neposiluje. Pokud se ale naopak zamyslíme nad zmíněným učením předškolních dětí, uvědomíme si, že se prckové bez problémů zvládají naučit i poměrně složité pohyby a postupy bez neustálého upozorňování na chyby. Mnohem důležitější je totiž vědět a vnímat, co děláme správně a že se ubíráme správným směrem. Zdaleka ne každý ale umí pozitivní směřování věci podchytit, plně si jej uvědomit a načerpat z něj energii. „Uvědomění a stvrzení daného okamžiku je spojené s malým spočinutím, zaměřením naší pozornosti na právě probíhající okamžik. Je to malý svátek dne.“ A my si ho můžeme sami nastolovat, budeme-li reagovat na dobré věci okamžitě, bezprostředně si je uvědomovat, a nedopustíme-li, aby je překrylo vždy přítomné zapomnění.

Užívejte si učení!

Dobří sportovci se od těch slabších odlišují tím, že daleko důsledněji vnímají každou úspěšnou akci a méně pozornosti věnují těm nepovedeným. Z dobrého jídla máme požitek, když si ho vychutnáváme, a z hudby, když ji soustředěně posloucháme. A na podobném principu se nám umí odměnit i učení – za předpokladu, že si jej umíme užívat a naučíme se připomínat si, co jsme se dozvěděli, a uvědomovat si, jak jsme se zlepšili.

Je dobré mít přítom na paměti, že se svým mozkiem můžeme (a měli bychom) nakládat podobně jako atlet se svými svaly, přičemž v obou případech platí určité principy, které je užitečné znát. Třeba že rekord delší trati nerovná se násobkům rekordů trati krátkých. Jinak řečeno, je lepší ždímat ze sebe po deset minut více než devadesát procent, než se devadesát minut téměř jen tak okrajově věnovat na méně než deset procent.

Intenzivní procvičování mozku má navíc jednoznačně pozitivní vliv na orgán samotný. Od chvíle, kdy poprvé zamrkáme na tento svět, totiž začínáme nepozorovaně ztrácet drahocenné neurony. Jenže když se s náležitou intenzitou začneme věnovat něčemu novému, začnou se nám zvyšovat počty synaptických spojů mezi těmi (ještě) existujícími. Plasticita mozku narůstá a nové impulzy jej de facto občerstvují. Řečeno s Henrym Fordem: Člověk, který se rád učí, má šanci zachovat si více ze svého mládí. To přece není špatný bonus, doprovázející onu nekončnou a nezničitelnou lidskou potřebu a touhu po poznání, která nás, účastníky celoživotního vzdělávání, činí lepšími a bohatšími.



PhDr. Vladislava Kůželová

Autorka je vedoucí Odboru pro studium a záležitosti studentů Rektorátu UK.



doc. PhDr. Michal Šobr, CSc.

Autor je prorektorem pro vnější vztahy. Vyučuje na Fakultě sociálních věd UK.

Novelizace Řádu celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy v Praze

Alena Slámová, Lenka Boháčová

Dne 1. ledna 2013 nabývá účinnosti novelizovaný vnitřní předpis upravující celoživotní vzdělávání na Univerzitě Karlovy v Praze, který reaguje na stávající praxi celoživotního vzdělávání na fakultách.

Celoživotní vzdělávání je integrální součástí činnosti Univerzity Karlovy v Praze (dále jen univerzity), což reflektuje i její dlouhodobý záměr. Bližší podmínky celoživotního vzdělávání na univerzitě upravuje platný Řád celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy v Praze (dále jen Řád CŽV), který nabyl účinnosti prvním dnem akademického roku 1999/2000 a od té doby byl poprvé novelizován v loňském akademickém roce. Tato novelizace vnitřního předpisu byla schválena Akademickým senátem Univerzity Karlovy v Praze dne 8. června 2012 a poté byla podána žádost o registraci Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Schválená změna předpisu nabude účinnosti dne 1. ledna 2013. Důvodem novelizace byl především fakt, že v průběhu platnosti Řádu CŽV došlo k četným a v některých případech i zásadním změnám v uskutečňování celoživotního vzdělávání na fakultách, a to v podstatě ve všech fázích realizace celoživotního vzdělávání. Stávající praxe byla proto již ve značné míře odchýlná od pravidel zakotvených v tomto vnitřním předpisu univerzity. Zároveň novelizovaný předpis vychází z platné právní úpravy zakotvené v zákoně č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), a je provázán také se Statutem Univerzity Karlovy v Praze. Při přípravě novelizace Řádu CŽV byla vedena snaha jak o vytvoření předpisu s co nejširší působností, tak o předejítí nutnosti jeho brzkých novelizací.

Nové pojmosloví a přehlednost

V úvodním ustanovení novelizovaného Řádu CŽV je i nadále vymezen jeho předmět úpravy. Tento vnitřní předpis

univerzity upravuje v souladu se zákonem o vysokých školách a Statutem Univerzity Karlovy v Praze bližší podmínky celoživotního vzdělávání na univerzitě.

Z důvodu předpokládaných novelizací zákona o vysokých školách není v textu výslovně odkazováno na konkrétní zákonná ustanovení.

V článku 2 novelizovaného Řádu CŽV je ustanoveno, že celoživotním vzděláváním se rozumí takové druhy vzdělávání, které doplňují, prohlubují, obnovují nebo rozšiřují vědomosti, dovednosti a kvalifikaci jeho účastníků. Do rámce celoživotního vzdělávání se nezahrnuje uskutečňování akreditovaných studijních programů ani vzdělávání v lékařských nebo nelékařských zdravotnických povoláních podle zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, a podle zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů. Podstatné je rovněž připomenout, že účastník celoživotního vzdělávání není studentem podle zákona o vysokých školách.

Části některých programů celoživotního vzdělávání se kryjí s některými předměty vyučovány v rámci akreditovaných studijních programů, proto se navrhuje nové, přesnější vymezení vztahu mezi uskutečňováním akreditovaných studijních programů a poskytováním celoživotního vzdělávání. V novelizovaném Řádu CŽV je používáno nové pojmosloví, a to tak, aby použité pojmy nebyly zaměnitelné

s pojmy charakteristickými pro oblast studia. Zavádí se tak například legislativní zkratka *účastník* pro slovní spojení *účastník celoživotního vzdělávání*.

Pojetí celoživotního vzdělávání bylo zmodernizováno a v novelizaci vnitřního předpisu byla vedena snaha o co největší přehlednost. Článek 3 Řádu CŽV byl v části stanovující typy programů celoživotního vzdělávání zásadně zjednodušen a zobecněn. Novelizovaný vnitřní předpis tak pouze vymezuje, že program celoživotního vzdělávání (dále jen program) může být zaměřen na výkon povolání nebo zájmově. Členění programů bylo tedy ponecháno pouze základní, tak, jak vychází ze zákona o vysokých školách. S ohledem na zjištěnou praxi některých fakult byla do novelizovaného Řádu CŽV doplněna informace týkající se jazyků, ve kterých může být program celoživotního vzdělávání uskutečňován; kromě uskutečňování programů v českém jazyce umožňuje jejich realizaci i v jazyce jiném. Co se týče možných forem uskutečňování programů, byla zachována možnost jejich uskutečňování prezenční, distanční nebo kombinovanou formou.

Další členění programů celoživotního vzdělávání, tak, jak je uvedeno v článku 3 platného znění Řádu CŽV, bylo z důvodu složitosti vypuštěno. Novelizovaný Řád CŽV již nepracuje s pojmem *mimořádné studium*, které bylo realizováno v rámci akreditovaných studijních programů, neboť novelizovaný vnitřní předpis univerzity obecně upravuje programy celoživotního vzdělávání uskutečňované jak zcela mimo rámec akreditovaných studijních programů, tak částečně v jejich rámci, například v případě překrývání se

programů celoživotního vzdělávání s vybranými předměty akreditovaných studijních programů.

Novelizovaný Řád ČŽV se tak již nezabývá bližšími podmínkami a rozdíly mezi jednotlivými druhy či typy programů celoživotního vzdělávání nebo jejich specifikacemi; konkrétní zaměření programu celoživotního vzdělávání si stanoví jeho uskutečňovatel.

Termín *uskutečňovatel* je zaveden nově a zahrnuje v sobě taxativně všechny možné subjekty, u nichž je předvídáno, že mohou samostatně nebo ve spolupráci uskutečňovat programy celoživotního vzdělávání v rámci univerzity, resp. subjekty, které jsou při uskutečňování programů vázány Řádem ČŽV. Konkrétně se jedná o fakultu, vysokoškolský ústav nebo jiné pracoviště podle článku 3 přílohy č. 2 Statutu univerzity. Na rozdíl od platného znění Řádu ČŽV se proto z důvodu zjednodušení používá v dalším textu vnitřního předpisu tento obecný pojem *uskutečňovatel* a dále se nevypisují všechny subjekty, které jím mohou při uskutečňování celoživotního vzdělávání být. V novelizovaném Řádu ČŽV je nově stanoveno, že program může být uskutečňován na základě spolupráce výše uvedených součástí univerzity nebo na základě spolupráce s jiným subjektem, zejména vysokou školou, tedy i se subjekty působícími mimo univerzitu. Program může být také koordinován přímo univerzitou. Tyto možnosti v současné době nejsou plošně realizovány, ale je cílem, aby Řád ČŽV předvídal i dosud neuskutečňované možnosti spolupráce v rámci celoživotního vzdělávání.

Popis programu a jeho evidence

Do novelizovaného Řádu ČŽV bylo včleněno zcela nové ustanovení zahrnující výčet základních informací o všech programech zařazených do evidence programů celoživotního vzdělávání. Tento výčet má informovat zájemce o programech a předpokládá se jeho využití i pro statistické účely. Uskutečňovatel vyhledává programy včetně jejich popisu. Popisem programu se rozumí název programu, zaměření programu, forma programu, číslo akreditace programu, byla-li uděle-

na, charakteristika programu, případně profil absolventa programu zaměřeného na výkon povolání, podmínky přijímání zájemců a podmínky účasti na programu, časový a obsahový plán programu, podmínky absolvování programu, počet kreditů, které je možné získat absolvováním programu, a výše úplaty. Charakteristikou programu se rozumí jeho stručná anotace, profilem absolventa je myšleno vymezení výstupních odborných znalostí a odborných dovedností. Uvedený výčet základních informací o programu tvoří část jeho popis je taxativně uveden přímo v novelizovaném Řádu ČŽV. Novelizovaný Řád ČŽV tímto předpokládá konkrétnější podobu zveřejňování informací o programu. V současné době jsou programy včetně základních informací zařazené do evidence programů celoživotního vzdělávání, vedené v informačním systému univerzity. V elektronické podobě se výhledově předpokládá rovněž zavedení evidence účastníků programů orientovaných na výkon povolání. Z důvodu složitosti procesních postupů souvisejících s pravidly evidence programů celoživotního vzdělávání a nutnosti

jejich častější aktualizace se předpokládá úprava způsobu vedení evidence programů formou opatření rektora, a to jak z důvodu obecné závaznosti této právní normy napříč celou univerzitou, tak z důvodu relativně jednoduché možnosti její aktualizace v případě nutnosti.

V souvislosti s předpokládaným rozšířením a zkvalitněním nabídky programů celoživotního vzdělávání bude nutné posílit koordinaci aktivit v rámci celoživotního vzdělávání. Z tohoto důvodu novelizovaný Řád ČŽV stanovuje, že celoživotní vzdělávání je zpravidla koordinováno prorektorem, a dále, že rektor může zřídit poradní orgán pro celoživotní vzdělávání.

Podmínky přijímání a absolvování

Úprava přijímání zájemců do programu celoživotního vzdělávání byla oproti platnému znění Řádu ČŽV zjednodušena a omezuje se pouze na uvedení, že zájemce přijímá do programu jeho uskutečňovatel, a to podle svých kapacitních možností a v souladu se zveřejněnými podmínkami přijímání v programu. Vzhledem k tomu, že požadavky a podmínky jednotlivých uskutečňovatelů jsou



Celoživotním vzděláváním se rozumí jakékoliv druhy vzdělávání, které doplňují, prohlubují, obnovují nebo rozšiřují vědomosti, dovednosti a kvalifikaci jeho účastníků. Foto: Archiv UK

rozdílné, nebyla do Řádu CŽV zakotvena další obecná pravidla týkající se přijímání zájemců do programu. Bližší podmínky přijímání zájemců do programu však jednoznačně vyplývají z popisu programu vyhlášeného uskutečňovatelem.

Oproti platnému znění Řádu CŽV je dále nově obecně vymezeno, že podmínkou absolvování programu je splnění stanovených podmínek jeho úspěšného ukončení. V dalších bodech novelizovaný Řád CŽV vychází z platného znění Řádu CŽV. Absolventům programu vydá univerzita osvědčení o absolvování programu. Nově je však uvedeno, že náležitosti tohoto osvědčení stanoví opatření rektora. Podmínkou absolvování programu zaměřeného na výkon povolání je vykonání závěrečné zkoušky, jejíž součástí může být písemná práce. Absolventům programu zaměřeného na výkon povolání se též vydá doklad o závěrečné zkoušce s uvedením její klasifikace. V osvědčení se též uvede způsobilost, kterou absolvent programu získal. Oproti dosud platnému znění Řádu CŽV je důsledněji používána terminologie odlišná od oblasti studia.

Úplata za uskutečňování programu

Článek 6 novelizovaného Řádu CŽV se zabývá úplatou za uskutečňování programu. Nově je obecně uvedeno, že program je uskutečňován za úplatu nebo bezplatně. Výši úplaty za uskutečňování programu, způsob úhrady a termín její splatnosti stanoví na základě kalkulace uskutečňovatel programu. Výši úplaty za vydání osvědčení o absolvování programu stanoví na základě kalkulace rektor, není-li v opatření rektora stanoveno jinak. Dle platného znění Řádu CŽV stanovuje výši úplaty za uskutečňování programu celoživotního vzdělávání na základě kalkulace děkan nebo ředitel vysokoškolského ústavu nebo jiného pracoviště, ale výši úplaty za vydání osvědčení o absolvování studiu v rámci celoživotního vzdělávání stanovuje na základě kalkulace rektor. Praxe je však v současné době taková, že výši úplaty v obou případech obvykle stanovuje děkan, resp. ředitel vysokoškolského ústavu nebo jiného pracoviště. Nové znění článku 6 Řádu CŽV tak umožňuje stanovení vý-

še úplaty za vydání osvědčení o absolvování programu i jiným subjektem než rektorem univerzity, bude-li tak stanoveno v opatření rektora. Opatření rektora k této problematice je vhodnou formou právní normy, především z důvodu možnosti flexibilního svěřením pravomoci stanovit výši úplaty za vydání osvědčení o absolvování programu uskutečňovatelem a tím reagovat na aktuální stav či potřebu.

Stanovení výše úplaty včetně podrobností o jejím zaplacení či případném snížení či prominutí spadá výlučně do kompetence uskutečňovatele. Zaplacení úplaty nebo její části se prokazuje zpravidla nejpozději při zahájení programu; podrobnosti určí uskutečňovatel programu. Na základě písemné žádosti účastníka může být úplata za uskutečňování programu v jednotlivých a odůvodněných případech snížena nebo prominuta. O snížení nebo prominutí úplaty rozhoduje uskutečňovatel programu. Na snížení nebo prominutí úplaty nemá účastník nárok.

Univerzita třetího věku

V novelizovaném Řádu CŽV je věnován samostatný článek Univerzitě třetího věku jakožto specifickému zájmově zaměřenému programu celoživotního vzdělávání. Podmínky přijímání zájemců a pravidla uskutečňování a organizace Univerzity třetího věku stanoví opatření rektora. Uvedená forma právní normy byla zvolena z důvodu, že tato oblast vyžaduje možnost flexibilní úpravy. Vzhledem ke specifčnosti Univerzity třetího věku je nutné na jednu stranu zohlednit zásadní odlišnosti při uskutečňování tohoto programu, a zároveň na straně druhé vycházet z obecných pravidel stanovených v Řádu CŽV.

Shodně s platným zněním Řádu CŽV může bližší podrobnosti týkající se celoživotního vzdělávání v souladu s tímto řádem upravit uskutečňovatel programu formou vnitřního předpisu fakulty nebo opatření děkana, ředitele vysokoškolského ústavu nebo ředitele jiného pracoviště. Opatření se obvyklým způsobem zveřejňují. V závěrečných ustanoveních novelizovaného Řádu CŽV je nově zakotvena mož-

nost uznání kreditů. Pokud se absolvent programu uskutečňovaného v rámci akreditovaného studijního programu stanoveného univerzity podle zákona o vysokých školách, mohou mu být uznány kredity získané v tomto programu, a to až do výše stanovené zákonem o vysokých školách.

Vzhledem k tomu, že se jedná o novelizaci stávajícího vnitřního předpisu univerzity, bylo nutné v přechodných ustanoveních rovněž zakotvit, že na právní vztahy vzniklé před nabytím účinnosti této změny Řádu celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy v Praze a na uskutečňování programů vyhlášených před tímto termínem se vztahuje dosavadní znění předpisu.

Proces přijetí změny vnitřního předpisu v oblasti celoživotního vzdělávání však nekončí dnem, kdy tento předpis nabude účinnosti. Následovat bude především příprava a přijetí opatření rektora, na kterém vnitřní předpis odkazuje. Završením celého procesu pak bude zavedení všech změn souvisejících s přijetím novely v oblasti celoživotního vzdělávání do praxe.



PaedDr. Alena Slámová

Spoluautorka článku je vedoucí Oddělení celoživotního vzdělávání Odboru pro studium a záležitosti studentů Rektorátu UK.



Mgr. Lenka Boháčová

Spoluautorka článku pracuje v Oddělení rozhodnutí Odboru pro studium a záležitosti studentů Rektorátu UK.

CŽV živě i ze záznamu na portálu ČT24



Snímek Mela Gibsona *Apokalypso* vypráví o staré mayské říši a jejím zániku. Foto: Magic Box

V letošním roce Univerzita Karlova navázala spolupráci s internetovým portálem ČT24, který pilotně odvysílal přímé přenosy tří přednášek uskutečněných v rámci celoživotního vzdělávání na UK (jejich záznamy naleznete, zadáte-li do vyhledávání na www.ceskatelevize.cz text *on-line z ff uk*). Vzhledem k ohlasu, s nímž se tato akce setkala, byla s Českou televizí koncem října uzavřena dlouhodobá rámcová smlouva o další spolupráci, jejíž výsledky jsou viditelné už v těchto dnech. Aktuální série přednášek pracuje s námětem (ne)předpovědaného konce světa, který má podle některých přijít na sklonku tohoto roku. Pásmo na téma *Mayové: Pravda a mýtus o konci světa* zahájil 5. listopadu prof. PhDr. Jan Sokol, Ph.D., CSc., který poskytl obecný úvod do problematiky a zamyslel se nad tématem kalendář-

řových apokalyps. V pondělí 19. listopadu bude následovat přednáška doc. PhDr. Markéty Křížové, Ph.D., se zvědavost vzbuzujícím názvem *Tajemství mayské civilizace: Vzestupy, pády a konec světa*. Šestáho prosince pohovoří doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek, Th.D., o přírodních národech a strachu z neznáma v přednášce *Kořeny očekávání transformace světa v roce 2012*. Na závěr 10. prosince budeme moci naslouchat PhDr. Marku Halbichovi, Ph.D., a doktorandovi Václavu Kosinovi, kteří se v *Domněnkách o konci světa v historii lidstva* zahledí do minulosti.

To je však jen začátek projektu, další zajímavá témata budou následovat. Dveře k účasti a spolupráci jsou otevřeny všem fakultám UK, které mohou samostatně nebo ve vzájemné součinnosti nabídnout

zajímavé programy celoživotního vzdělávání. Aktuální informace hledejte na univerzitním webu (www.cuni.cz) a na stránkách i-Fora www.iforum.cuni.cz.



Michal Šafránek

Autor je technickým koordinátorem projektu přímých přenosů na portálu ČT24; pracuje jako vedoucí Oddělení technické podpory na Odboru pro studium a záležitosti studentů rektorátu UK.

MAYOVÉ: PRAVDA A MÝTUS O KONCI SVĚTA

1. přednáška
ÚVAHA O MILENARISMECH A JINÝCH KALENDÁŘOVÝCH APOKALYPSÁCH V EVROPĚ
prof. PhDr. Jan Sokol, CSc. Ph.D., (FHS UK)
pondělí 5. listopadu, 19:00, Zelená posluchárna (Celetná 20, Praha 1)

2. přednáška
TAJEMSTVÍ MAYSKE CIVILIZACE: VZESTUPY, PÁDY A KONEC SVĚTA
doc. PhDr. Markéta Křížová, Ph.D. (FF UK)
pondělí 19. listopadu, 18:00, Modrá posluchárna (Celetná 20, Praha 1)

3. přednáška
JE VÍRA V KONEC SVĚTA POUHOU OBLÍBENOU LIDSKOU ZÁBAVOU?
doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek, Th.D., (ETF UK, HfF UK)
čtvrtek 6. prosince, 18:00, Modrá posluchárna (Celetná 20, Praha 1)

4. přednáška
DOMNĚNKY O KONCI SVĚTA V HISTORII LIDSTVA
PhDr. Marek Halbich, Ph.D., (FHS UK) a Mgr. Václav Kozina (FHS UK)
pondělí 10. prosince, 18:00, Modrá posluchárna (Celetná 20, Praha 1)

FILMOVÁ PROJEKCE - CELOVEČERÁK
čtvrtek 20. prosince, 18:00, Modrá posluchárna (Celetná 20, Praha 1)
- Změna programu vyhrazena -

Kapitoly z dějin celoživotního vzdělávání u nás (do 2. světové války)

Milada Sekyrková

„Universitní extenze znamená rozšíření university mezi lid pomocí lidových přednášek pořádaných učiteli vysokoškolskými. Je to důležité osvětové a vzdělávací hnutí doby nejnovější. Podkladem je mu přesvědčení, že věda poskytuje bezpečnou ochranu proti všelike pověře a malomyslnosti, že tudíž vzdělání nemá býti výhradou některých privilegovaných tříd společnosti, nýbrž má vniknouti do nejširších vrstev lidových, má býti demokratizováno a socializováno, národ pak jako celek má se jím rozumově a mravně povznést,“ napsal František Drtina na úvod rozsáhlého hesla univerzitní extenze v Ottově slovníku naučném v roce 1907.

Profesor Drtina (1861–1925) byl v té době jedním z nehorlivějších zastánců myšlenky šíření znalostí i formou odborných výkladů pro neakademiky, resp. pořádaním přednášek, na něž by měli přístup všichni zájemci bez ohledu na stav či věk. Ve svých spisech šířil názor, že vzdělání má být přístupné všem vrstvám společnosti, a to vždy formou přiměřenou jejich schopnosti učit se. Drtinovy aktivity v tomto směru byly v jeho době všeobecně známé a rozsáhlé, nebyl však samozřejmě první, kdo s myšlenkou lidového vzdělávání přišel.

V evropském kontextu by bylo třeba vrátit se až k Aristotelovi, který ve svých spisech přichází s myšlenkou nutnosti vzdělávat lidi, resp. muže, kteří se podílejí na veřejné správě demokratického státního zřízení.

Počátky celoživotního vzdělávání

Zůstaneme-li v českých zemích, najdeme odkazy na nutnost poskytování vzdělání již u Komenského, jehož spisy, zejména *Didactica magna*, tlumočí přesvědčení, že jen vzdělaný člověk může správně jednat a rozeznat dobro a zlo a že „...všichni lidé bez rozdílu potřebují vzdělání a mají právo na vzdělání, poddaní jako panovníci, muži jako ženy, třeba tedy všem otevřít školy, jež by byly dílnami lidskosti, hominum officinae.“ (Parafrázováno v Drtinově přednášce Jan Amos Komenský, *zakladatel lidového vzdělání*, kterou pronesl v roce 1904 při příležitosti Komenského oslav, pořádaných Ústředním sborem vzdělávacím, a vydané i tiskem.) Období dlouhého 19. století přineslo dal-

ší rozmach lidového vzdělání. Idea se začala šířit prostřednictvím kulturních institucí, jako bylo Národní muzeum a jeho Matice česká nebo Jednota ku povzbuzení průmyslu v Čechách, a prostřednictvím veřejného působení osobností. František Palacký, Josef Jungmann nebo Jan Evangelista Purkyně podporovali myšlenky o potřebě vzdělávání širokých vrstev obyvatelstva, aby se nově formující národ povzněl na vyšší kulturní i mravní úroveň.

Velkého rozmachu se dočkala myšlenka lidového vzdělávání v polovině 19. století v prostředí hojně vznikajících spolků nejrůznějšího zaměření. Výrazné v tomto směru byly zejména dělnické spolky, které z velké části stavěly svůj program na šíření osvěty mezi širokými vrstvami společnosti a jejich vzdělávání si dávaly do stanov jako jednu ze stěžejních oblastí své činnosti. Postupně vznikající politické strany tyto ideje přejaly, zejména sociálně demokratická strana, která už v roce 1896 založila Dělnickou akademii. Jejího příkladem následovala brzy poté i národně socialistická strana se svou Ústřední školou dělnickou.

Svaz osvětový

Myšlenka lidového vzdělání se však ujala i na vyšší úrovni, a to přímo v akademickém prostředí. Našla svého zastávce, kromě již zmíněného profesora Drtiny, zejména v jeho kolegovi Tomáši Garrigue Masarykovi, od roku 1882 mimořádným profesorem filozofie filozofické fakulty české pražské univerzity. Na počátku 20. století stáli Masaryk a Drtina i u zro-

du Svazu osvětového, ustaveného na valné hromadě 6. ledna 1906 z podnětu Národní rady české a s podporou tehdejších politických stran, nicméně jako nadpolitického subjektu, aby „šířil a povznášel lidové vzdělání v národě československém, stránku politickou vyjímaje.“ Svaz se stal zastřešující organizací sdružující řadu kulturních institucí, místních samospráv i individuálních členů a zajišťující podle regionů okresní vzdělávací sbory, které měly organizovat místní vzdělávání a dohlížet na ně. Dlouholetým předsedou svazu zůstal od svého zvolení v roce



František Drtina, horlivý zastávce myšlenky celoživotního vzdělávání. Foto: Archiv UK

„Na základě usnesení Národního shromáždění se nařizuje:

§ 1. V celé oblasti státu československého bud'tez pořádány bezplatné kurzy občanské výchovy, v nichž by se všemu občanstvu dostávalo odborného lidového výkladu o ústrojí státu, o působnosti jeho ve všech oborech jeho činnosti a o právech a povinnostech občanů státních.

§ 2. K tomu cíli zřizují se v každém městě, které je sídlem dosavadního okresního zastupitelstva, resp. sídlem župním s náležitým zřetelem na politické strany, zvláštní sbory, složené z osob věci znalých a z delegátů vzdělávacích spolků a jednot místních a okolních. Sbory tyto mají pořádati ve všech obcích svého okrsku tyto kurzy a jsou oprávněny zřizovati v jednotlivých místech své odbory.

§ 3. Náklad na pořádání těchto kursů se hradí z příspěvků měst, obcí, okresní, resp. župní samosprávy a ze subvencí státních. Obce jsou povinny se postarati o vhodnou místnost (vyloučeny jsou hostince) a nesou náklad věcný.

§ 4. Organizace i správa těchto kursů a dohled na ně náleží příslušnému oddělení ministerstva školství a národní osvěty.

§ 5. Zákon tento nabývá působnosti dnem vyhlášení.

§ 6. Provedení zákona svěřuje se ministerstvu školství a národní osvěty.“

1906 František Pastrnek (1853–1940), profesor slovanské filologie z filozofické fakulty české Karlo-Ferdinandovy univerzity.

Rok po vzniku samostatného Československa dostal svaz i finanční a legislativní podporu zákonem č. 67/1919 Sb., o organizaci lidových kurzů občanské výchovy, ze 7. února 1919.

V roce 1925 byl na Masarykův popud svaz reorganizován na lidovýchovní ústav, podpořený čtyřmilionovým darem z Národního fondu T. G. Masaryka a dále financován i ze státních prostředků.

Tento ústav pracoval v řadě oborových sekcí, např. přednáškové, rekreační, loutkářské, rozhlasové ap., z nichž za nejvýznamnější byla označována studijní sekce, která publikovala jak práce o lidové výchově, tak metodické příručky pro lidovýchovné pracovníky. Ústav zároveň udržoval kontakty s obdobnými zahraničními institucemi a pracoval na výměně zkušeností s nimi.

Osvětový ústav byl centrální institucí, zastřešující a koordinující aktivity související s kulturními a osvětovými úkoly v období první republiky. V jeho výboru se scházeli i zástupci dalších lidovýchovných organizací v Československu, jako byly Dělnická akademie, Svobodné učení selské, Ústřední škola dělnická nebo Matice slovenská. Tiskovými orgány ústavu byla periodika *Česká osvěta* a *Úhor*.

Masarykův lidovýchovní ústav přežil v transformované podobě pod názvem

Osvětový ústav dokonce období socialismu a v roce 1991 byl přejmenován na Informační a poradenské středisko pro místní kulturu. Od roku 2004 funguje pod názvem Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, je však orientované již pouze na oblast podpory a šíření kultury.

Podnikové vzdělávání

Významnou úlohu v této době hrálo již i podnikové vzdělávání. Někteří soukromí podnikatelé pochopili, že organizováním vzdělávacích kurzů pro své zaměstnance nejen zlepší jejich profesní rozhled, ale zároveň upevní jejich loajalitu a soudržnost. Nejsofistikovanější systém na tomto poli vypracoval ve svých závodech Tomáš Baťa (1876–1932) a po jeho smrti v něm pokračoval až do vypuknutí 2. světové války i jeho dědic Jan Antonín Baťa (1898–1965).



Dlouholetý předseda Svazu osvětového, profesor české Karlo-Ferdinandovy univerzity František Pastrnek

Pokusy o profesuru celoživotního vzdělávání

V době svého největšího rozmachu mezi válkami usiloval Osvětový ústav o uvedení lidového vzdělání i na nejvyšší možnou úroveň. Na konci 20. let dal podnět k založení profesury lidového vzdělání, kterou navrhoval zřídit na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Na české pražské univerzitě již od konce 19. století pracoval výbor pro uspořádání lidových kurzů, spjatý zejména s filozofickou fakultou, který organizoval univerzitní extenze a jehož členy byly přední profesori různých oborů. Činnost výboru bývala rekapitulována na schůzích fakultních profesorských sborů.

Ve svém velmi konkrétním návrhu na zřízení profesury lidového vzdělání z října 1930 se představenstvo Masarykovy lidovýchovné akademie odvolává na myšlenky soudobého filozofa a pedagoga Paula Natorpa (1854–1924): „Teorie lidové výchovy se stala od dob Natorpových důležitou naukou, kterou se zabývají nejpřednější světoví filosofové, pedagogové, sociologové, psychologové. Věnují lidové výchově četné samostatné spisy a snaží se teorií lidové výchovy vymeziti vztahu k filosofii, pedagogice, sociologii a ostatním vědám duchovým.“ Žádost také připomíná působení psychologa Edwarda Leeho Thorndika (1874–1949), profesora na Kolumbijské univerzitě a prezidenta Americké psychologické asociace a Americké asociace pro rozvoj



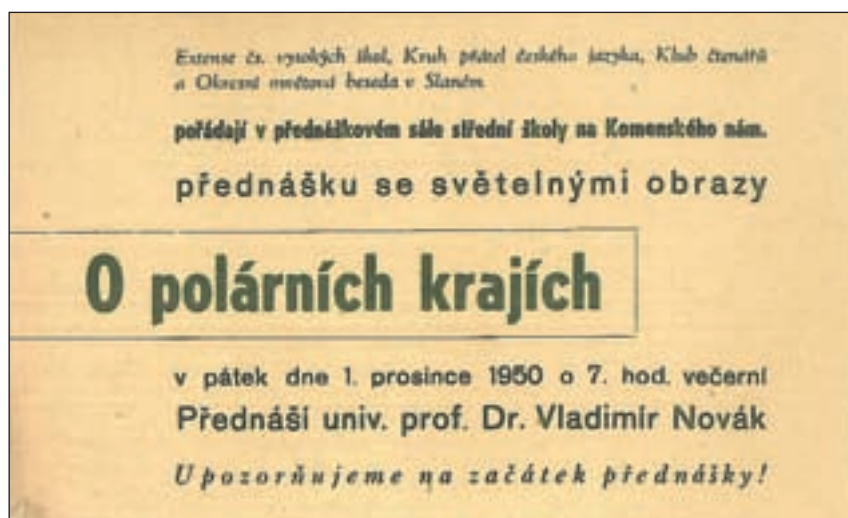
Pozvánka na lidovou přednášku pořádanou vysokoškolským učitelem, tzv. extensi. Foto: Archiv UK.

vědy, který ve svých pracích vyzdvihl psychologické aspekty vzdělávání a jeho význam pro rozvoj osobnosti. Žádost se dále odvolává na existenci Světové asociace vzdělávání dospělých (World Association for Adult Education) a jejího předsedu Arthura B. Twentymana.

Profesorský sbor Filozofické fakulty UK zvolil v reakci na žádost Masarykova lidovýchovného ústavu ze svého středu pětičlennou komisi k jejímu posouzení. Komise přiznala výchově dospělých, již přímo v textu takto nazvané, významnou úlohu v systému vzdělání, nicméně její povýšení na samostatnou profesuru v dané chvíli nedoporučila. Navrhla zřídit

„lektorát pro praktickou složku lidovýchovy, jehož úkolem by bylo podávat posluchačům jednak výklad o organizaci a zákonných předpisech lidovýchovy, jednak praktický návod k tomu, jak voliti témata přednášek pro lid, jak upravit výklady, popř. i cvičení, písemné práce, zkoušky atd...“ To vše komise podminila nalezením vhodného kandidáta, který by obor posunul kupředu a sestavil funkční studijní program. Toto se však až do uzavření českých vysokých škol v listopadu 1939 nepodařilo, a tak zůstalo jen u návrhu.

Po druhé světové válce, a zvláště po Únoru 1948 a po následné reformě vysokých škol nastala i pro lidové vzdělávání nová etapa vývoje, která představuje již zcela odlišnou kapitolu jeho dějin.



Pozvánka na lidovou přednášku pořádanou vysokoškolským učitelem, tzv. extensi. Foto: Archiv UK.



Posláním celoživotního vzdělávání je tázat se po smyslu

Profesor ekonomie Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy LUBOMÍR MLČOCH se ve své vědecké a publikační činnosti zabývá otázkou etiky, ekonomie a morálních základů tržního hospodářství. Klíč k současné mravní krizi v podnikání a politice vidí v etickém vědomí, které je podle něj třeba rozvíjet již od útlého věku.

Jak a proč studovat v průběhu celého života?

Mám za to, že jakési puzení ke studiu bylo nám lidem dáno do vínku, je to atribut druhu *Homo sapiens sapiens* – *cogito ergo sum*. Etologové sice poukazují i na výskyt schopnosti učit se u zvířat, ale znaková řeč u šimpanzů či schopnost dobře cvičeného psa porozumět i desítkám slovních povelů či pokynů mají pořád velice daleko k schopnosti a ochotě učit se, studovat, jak je tomu u člověka. A to říkám s vědomím toho, že i mezi lidmi jsou nesmírné rozdíly v inteligenci, ve schopnosti abstraktního myšlení, ale také v manuální zručnosti, v *tacit knowledge*, šikovnosti, dovednostech, sociální inteligenci a v sociálním učení. Učit se dítě začíná velice záhy, i když ještě nemluvíme o studiu. Učební přechází ve studium jaksi nenápadně a jakoby samo od sebe; s vděčností pozoruji tento přechod u svých devítiletých vnoučků. Kromě domácích úkolů do školy je už zvědavost vede do veřejné knihovny, biologického kroužku, školy v církevním sboru, ale také ke stavbám „legáček“ podle přiložených plánek a k rozvíjení nových variant mimo plánky.

Dospělý člověk, který má školu dávno za sebou, i když dnešní studium trvá do 24–25 let u vysokoškoláků a do nějakých 30 let



Foto: Vladimír Šigut

u doktorandů, je dále lákán, ale také vystavován stálým tlakům, aby se učil něco nového: v počítačích a IT, u domácích spotřebičů, a samozřejmě také ve své vlastní profesi. U dospělého člověka v produktivním věku se už studium dá dělit na „získané“ a to jen ze zájmu, pro touhu po vědění a poznání, „jen tak“. A ve stáří už může důvod ke studiu spočívat právě jen v té radosti ze studia samého, ve snaze udržet si duševní svěžest, vést lidsky důstojný život. Vzpomínám na svého zvěčnělého tchána, který se dožil vysokého věku a kterého má dcerka – pozdější studentka MFF – zastihla, jak jako penzionovaný nižší soudní úředník ještě po své osmdesátce studuje učebnici algebry, a to navíc v němčině, pro rozeného vídeňského Čecha i po mnoha desetiletích stále dostupné. Děda měl na její zvědavou otázku, proč to studuje, překvapivě prostou odpověď: „Děvenko, nějak jsem se k tomu dřív nedostal.“

Vnímáte celoživotní vzdělávání jako jednu z možných cest nápravy údajného poklesu vzdělanosti obyvatelstva ČR?

Především je zde ona otázka o údajném či skutečném poklesu vzdělanosti u nás. Nejsem odborník na metriku vzdělanosti a mezinárodní komparace v tomto směru. Jisté soudy lze dělat z testů přijímacích zkoušek u nás na institutu, v nichž převažuje matematika, ale tato výpověď je jen dílčí. Na jedné straně se k nám hlásí studenti, kteří jsou v matematice výborní, na druhé straně se výběr zužuje, jsou populačně slabší ročníky. A kromě toho kdosi nemoudře rozhodl, že maturovat z matematiky se nemusí, takže úroveň znalostí z matematiky v celé populaci je jistě nižší, než byla. Pamatuji na léta, kdy týmy studentů MFF vítězily v mezinárodních soutěžích v programování, jeden rok dokonce ve světovém měřítku.

Specializace už na úrovni gymnázií na *humanities* a *science* je rovněž problematická. Jedním z vysvětlení vzniku finanční krize – odpovědí na otázku britské vlády: Proč vlastně ta krize vznikla? – je právě příliš úzká specializace při výchově univerzitních ekonomů na britských a amerických školách, a to už po několik desetiletí. Ačkoliv tuto odpověď poskytla jen minorita britské ekonomické obce, zdá se mi pozoruhodně hluboká. Lékem by podle této verze měla být výuka ekonomie poskytující *bigger picture* tohoto světa. A mohu ze své zkušenosti konstatovat pro mne znepokojující nevědomosti studentů ze světa například klasické literatury, a to i ve srovnání s naší generací, která studovala pod kuratelou jediné pravé ideologie. Takže odkázat na Gogolo-

vy *Mrtvé duše* jako na ukázkou jakéhosi pochybného primátu v podvodných transakcích či na Dostojevského *Zločin a trest* v souvislosti s tzv. ekonomikou zločinu je dnes spojeno s rizikem fiaska: studenti nezaberou.

A tím se teprve dostávám k vlastní odpovědi na otázku po možné roli celoživotního vzdělávání. Dnešní mladá generace je vzdělána naprosto nesrovnatelně lépe v informačních technologiích, dovede si vyhledávat potřebné informace a stahovat je z celého světa, do celého světa může cestovat za studiem a je na tyto studijní cesty mnohem lépe jazykově připravena než my, kterým to dopřáno nebylo. Na druhé straně, mladí jsou vzdělávání jednostranně. Při přípravě svých odpovědí jsem se rozhodl utéci se pro radu k nedávno zemřelému kolegovi a příteli „Milanu“ Petruskovi. Už proto, že kdyby byl ještě naživu, jistě by patřil k prominentním účastníkům této ankety. A v jeho úžasné encyklopedii pojmů a pojmenování „společnosti pozdní doby“ jsem našel heslo *společnost vědění*. On, patrně nejsečtější vzdělanec naší doby, začíná heslo odkazem na Václava Havla, na toho, jehož moudrosti – nezískané systematickým vzděláním – vzdávali hold v celém světě, i v tom univerzitním. A Václav Havel je citován právě pro to odlišení „informací“ a skutečného „vědění“. Celoživotní vzdělávání může jít cestou dalšího množení a co nerychlejší aktualizace „informací“ – ale tudy cesta k nápravě zaostávání vzdělanosti nevede. Jak ale celoživotně vzdělávat toho člověka, do jehož vědeckého označení se jako odborný epitheton dostala moudrost – *sapientia* –, a to dokonce dvakrát? Jak dnešního člověka celoživotně vzdělávat, aby to vzdělávání „v moudrosti“ bylo s to čelit „krizi kultury“ (Joseph Ratzinger)? To je „úkol naší doby“ (Ortega y Gasset).

Z čeho podle vás vyplývá poptávka po vzdělání i v pozdějším věku? Mohou zde určitou roli hrát také ekonomické aspekty?

Z fakulty sociálních věd mám zkušenost jen s jednorázovými kurzy Univerzity třetího věku a tam jde zpravidla o jakousi zájmovou aktivitu. Systematičtější i na více semestrů rozvrhovaná studia mají svou tradici na lékařských fakultách. Tam může jít také o specifický zájem – o vlastní zdraví či starost o nemoci blízkých, s rostoucím věkem stále aktuálnější. Docela jiná už je záležitost atestací, postgraduálních a doškolovacích studií. Tam jsou ekonomické aspekty jistě důležité, ale v první řadě jde o to, pomoci držet krok s překotným vývojem poznání, vědění, nových metod a technologií. A ekonomické hledisko pak zcela převládá u tzv. aktivních politik zaměstnanosti, jež pomáhají vracet nezaměstnané zpět do zaměstnání, i třeba v odlišné či pozmeněné profesi. V této sféře vzdělávání máme dosud hodně co dohánět. Vzorem nám mohou být zvláště zkušenosti skandinávských zemí. Jde ovšem i o typ kultury, v níž převládá ochota učit se, neustrnout, nepodlehout pasivitě.

Jakým způsobem může systematické vzdělávání jedince přispět k mravní obrodě celé společnosti?

Samotné studium vede člověka k jistě sebekázní a k dodržování pravidel, na nichž věda stojí a bez nichž padá. A už vydání se



Foto: Vladimír Šigut

touto docela náročnou a léta trvající cestou je projevem určité mravní vybavenosti osobnosti. K té se ale mladý student či studentka dostává především v rodině, v kruzích přátel, církevních či zájmových společenstvích pro mladé. Nějaké půldruhé dekády existuje časopis *Teaching Business Ethics*, vydávaný nakladatelstvím Kluwer, ale už v prvním čísle si editoři kladli otázku, zda ve věku vysokoškolských studentů není na etickou výchovu trochu pozdě. Jsme svědky projevů jakési mravní krize v byznysu i s ním spojené politiky, ale i v samotném systému práva a spravedlnosti, a klademe si otázku: kde začít a co vůbec dělat. A tady se mi vybavuje jedna velice hluboká debata, která se odehrála v Mnichově v Bavorské katolické akademii mezi osobnostmi první kategorie – Jürgenem Habermasem a Benediktem XVI., tehdy ještě Josephem Ratzingerem. Tématem debaty byla klíčová otázka, zda demokratický ústavní a sekularizovaný stát může garantovat a obnovovat své základy z vlastních zdrojů, k nimž náboženské a s nimi spojené etické tradice už nepatří. A zde Joseph Ratzinger, bez zjevného odporu svého druhu v debatě, vyslovil své přesvědčení, že věda jako taková sama o sobě nemůže étos produkovat a že etické vědomí nevznikne jako produkt vědeckých diskusí. Nicméně *business ethics* se dále učí, pokračují i pedagogické a metodické debaty v časopise *Teaching Business Ethics*. Protože platí, že lépe pozdě než vůbec. A po-

zdě není nikdy, dokud dýcháme. Ale poznání, že „kdo rychle – a dříve – dává, dvakrát dává“, vede k tomu, že se zavádí etická výchova už do základních škol. Na Slovensku je tato etická výchova alternativou vůči obnovované náboženské výchově.

Může vzdělávání odklonit člověka od klientelismu zpět k tradičním hodnotám, jakými jsou například skromnost, solidarita a čestnost?

Žijeme v době, kdy jako by – víc než kdykoliv předtím – peníze vládly světu. Ale přitom současně jako by se ta vláda peněz nad člověkem přestávala dařit. Izraelité jsou snad nejstarší civilizací, která už s penězi udělala zkušenost několika tisíciletí. Jednou z dnešních stále živých rabínských škol je kabala. Rabi Milton Bonder se proslavil přednáškami o „kabale peněz“ vrcholovým manažerům v USA i Jižní Americe. Zatímco my racionalisté Západu máme tendenci i o penězích pojednávat čistě v módu racionality, kabala je mystickou náboženskou školou, a tak jsou pro ni peníze úžasnou institucí trhu – dokonce ve vesmírném měřítku – a současně tajemstvím, pokušením, mocí, která má schopnost ovládat každého, kdo se jí „jen dotkne“. A tak, volně cituji, i když čas jsou peníze, ne všechen čas, který máme, má být proměněn v peníze. Nikdo nemá zaručeno bohatství v budoucnosti tam, kde se časem plýtvá, a plýtváním času je každá krádež, ale nejen krádež věcí movitých či nemovitých, hmatatelných, viditelných a zcizitelných. Ukrást je možné i informace, pověst, naději a důvěru v budoucnost. A pozor: Rabi Bonder nás učí, že studium je jediné antidotum promarněného času. Cílem studia a práce ovšem nesmí být bohatství bez hranic – tím bychom čas marnilí dvojnásobně, ba měnili bychom „něco v nic“.

Klientelismus je zpravidla chápán právě s touto čistě negativní konotací. Možná by východiskem k bodu obratu mohla být vnitřní proměna vazeb a cíle snažení těch, kdo si jsou navzájem klienty. Jedna z našich studentek napsala diplomovou práci o čínské podnikatelské kultuře *guanxi*. Vycházela jen z anglických pramenů a tam ono čínské slovo překládali jako „sdružování do klubů“, „klientelistické sítě“ či – v nejvíce kritickém tónu – jako „mafie“.

Už jen ta varieta v překladu povzbuzuje a inspiruje k možným pozitivním „překlopením“ funkce systému: kdo by mohl mít něco proti klubům anglických gentlemanů? Zdá se, že i v Číně hledají, jak se vrátit k tradičním hodnotám, a někteří je nacházejí u Konfucia. V Číně rychle pokračuje evangelizace, zde nová, a to oficiální i disidentskou cestou. Konfuciánské hodnoty prý v Japonsku po 2. světové válce dávaly dohromady absolventy právnické fakulty Tokijské univerzity a tito alumni prý po několika desetiletích spolupráce na principu „pozitivních klientelistických sítí“ přivedli Japonsko k hospodářskému zázraku. „Společné dobro“ země ovšem muselo být trvale nadřazováno zájmům „zájmových skupin“. Pokud tedy bude vzdělávání budoucích ekonomů, politiků a právníků stát na dobrých základech, jen ať tvoří své kluby, ať jsou přátelé, dokonce „bratři“, jak takovou vizi pro „integrální rozvoj“ naznačuje Benedikt XVI. v poslední encyklice *Caritas in Veritate*.

Co považujete za hlavní konkurenční výhodu celoživotního vzdělávání na UK?

Univerzita má jako svou hlavní devizu univerzalitu svého vzdělávání. Před dvěma lety zesnulý španělsko-indický filozof a religionista Raimon Panikkar, přednášející na univerzitách Evropy, Asie i obou Amerik, označil rychle pokračující fragmentarizaci našeho vědění a poznání za „epidemii naší doby“. Celoživotní vzdělání nemůže jinak – musí zprostředkovávat ten překotný tok poznání. Ale jeho výsostným posláním by mělo být integrující hledisko, perspektiva universa, tázání se po smyslu. K tomu mají lidé už s bohatou životní zkušeností blíže než ti mladí, kteří své poslání teprve hledají. Jisté kroky v tomto směru už byly udělány i u nás. Studium mediální či finanční gramotnosti, nová škola *science of happiness* na některých anglických univerzitách, etika životního prostředí a ekologická gramotnost jsou pak jedněmi z inspirací. Překlenutí parciálnosti studia a vědění je výzvou k interfakultní a mezioborové spolupráci, v níž by znovu měly svou nezastupitelnou roli sehrát teologické fakulty.

Jak člověka naší doby přivést k tomu, aby se pozastavil sám nad sebou, aby se zamyslel nad tím, kdo je a čím je a proč mu bylo – řečeno dávným mytologickým jazykem – celé stvoření „položeno k nohám“?

Sám za sebe hledám odpověď na tuto otázku v návratu k moudrosti našich dávných předků. Čím rychleji totiž kvapí náš čas, tím hlubší těžiště musí mít naše uvažování jak dál, abychom nakonec nepřipravovali vlastní zkázu. A tak se těším myšlenkami Knihy Moudrosti a Knihy Přísloví, jež jsou dílem studia a modlitby starých Izraelitů. Moudrostí založil Jahve zemi, nebesa ustanovil rozumem. Šťastný člověk, jenž nalezl moudrost, jejíž výnos je nad zlato a perly. Nic z toho, co si člověk přeje, se jí nevyrovná. A „v pravici Moudrosti je délka života“, tedy se jí vědeckě držíme i ve vzdělávání po celý život, který je nám dopříván. A ani my, „mistrři univerzitní“, nezapomínejme, že popravdě užíváme svých titulů, hodností a stupňů v hierarchii vědění, ač nám to Vtělená Moudrost už dávno před vznikem instituce univerzity moudře nedoporučila.

Autor: redakce

prof. Ing. LUBOMÍR MLČOCH, CSc.

Od roku 1993 vyučuje na Institutu ekonomických studií FSV UK v Praze, kde v letech 1997–2003 působil jako děkan. Ve své odborné činnosti se zabývá institucionální ekonomii, komparativními ekonomickými systémy, etikou a ekonomikou. Je dlouholetým členem Vědecké rady Univerzity Karlovy. Aktivně se podílí na životě Sekulárního řádu sv. Františka v České republice, České křesťanské akademie a Mezinárodní asociace pro křesťanské sociální učení, kde byl v roce 2002 zvolen viceprezidentem. V roce 2001 mu papež Jan Pavel II. udělil Řád sv. Řehoře za příkladný křesťanský život aktivního laika v naší společnosti i za práci pro církev. V roce 2008 ho papež Benedikt XVI. jmenoval členem Pontifical Academy of Social Sciences v Římě.

Celoživotní vzdělávání na Univerzitě Karlově

Alena Slámová

Univerzita Karlova jako kvalitní a zavedená univerzita vytvořila nabídku studia a vzdělávacích aktivit, která uspokojí různé zájemce s různými schopnostmi, zkušenostmi, počáteční úrovní, ambicemi a očekáváním. Tento článek člení programy CŽV podle cílové skupiny, pro kterou jsou určeny. Kompletní nabídku kurzů najdete v *Evidenci kurzů CŽV* dostupné na www.is.cuni.cz/studium/ekczv/index.php-KEY=AzI.

Celoživotní učení zahrnuje všechny možnosti učení (ať už v tradičních vzdělávacích institucích v rámci vzdělávacího systému, či mimo něj), které jsou chápány jako jediný propojený celek. Další vzdělávání probíhá po dosažení určitého stupně vzdělání, resp. po prvním vstupu vzdělávajícího se na trh práce. Vzdělávání v dospělosti je vnímáno jako nutnost dnešní doby zvláště v souvislosti s potřebou neustále aktualizovat své dovednosti a vědomosti tak, aby člověk obstál v životě profesním, společenském i soukromém. Důvodů, proč začít s dalším vzděláváním, může být tedy více, jako základní se však jeví realizace osobních zájmů a požadavky plynoucí z vykonávané práce.

Celoživotní vzdělávání na UK

Celoživotní vzdělávání (CŽV) na vysokých školách v České republice má dlouholetou tradici a jeho význam a potenciál stále rostou. Univerzita Karlova v Praze nabízí systém kontinuálního vzdělávání, neboť na velké množství akreditovaných studijních programů navazují četné programy celoživotního vzdělávání (programy CŽV). Pojetí CŽV na univerzitě vychází z myšlenky organického celku studijních programů a programů CŽV a z možnosti dalšího rozvoje této dostupnosti. Tvůrčí prostředí univerzity, špičkoví renomovaní pedagogové a kvalitní technické zázemí vytváří pro realizaci programů CŽV na univerzitě ideální prostředí, které zaručuje kvalitu a vysokou atraktivnost vzdělávání. Tato přidaná hodnota se odráží v kvalitních a efektivních formách vzdělávání, které jsou alternativou k prezenční-

mu studiu a umožňují dospělým jedincům reálnou možnost vzdělávat se i při plné ekonomické a rodinné aktivitě. Univerzita nabízí také profesní, přípravné a zájmové kurzy, které jsou zaměřeny na zahraniční klientelu. Bližší podmínky celoživotního vzdělávání na univerzitě upravuje v souladu se zákonem o vysokých školách Řád celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy v Praze, který byl v minulém akademickém roce novelizován. Tato změna předpisu nabude účinnosti 1. ledna 2013. Celoživotním vzděláváním se rozumějí takové druhy vzdělá-

vání, které doplňují, prohlubují, obnovují nebo rozšiřují vědomosti, dovednosti a kvalifikaci jeho účastníků.

Pro koho

Programy CŽV jsou poskytovány v rámci nebo mimo rámec akreditovaných studijních programů a jsou uskutečňovány prezenční, distanční nebo kombinovanou formou, a to nejen v českém, ale např. také v anglickém jazyce. Účastník CŽV není studentem podle zákona o vysokých školách. Široká nabídka programů na univerzitě je určena pro různé cílové skupiny:



Univerzita Karlova nabízí systém kontinuálního vzdělávání – na velké množství akreditovaných studijních programů navazují programy celoživotního vzdělávání. Foto: Archiv UK

uchazeče o studium, studenty a absolventy univerzity, pedagogické a sociální pracovníky, lékaře, úředníky, seniory, zahraniční klientelu i zájemce z řad široké veřejnosti.

Členění programů ČŽV

Programy ČŽV mohou být orientovány buď na výkon povolání (profesní), nebo zájmově. Toto základní členění programů v rámci ČŽV vychází ze zákona o vysokých školách. Programy orientované na výkon povolání jsou dále členěny na kurzy specializační, rozšiřující, doplňující, rekvalifikační. Této kategorizaci odpovídá také členění kurzů v současné evidenci vedené v informačním systému univerzity. Za účelem této evidence byl vytvořen webový modul IS Studium Evidence kurzů ČŽV, který je dostupný široké veřejnosti na webové adrese is.cuni.cz/studium/ekczv/index.php—KEY=AzI. Modul umožňuje zejména zakládat programy, editovat jejich parametry a prezentovat tyto programy ČŽV veřejnosti. Veškeré informace o nich jsou takto v dostatečném předstihu a vhodnou formou zveřejněny.

Profesní programy ČŽV

Vzhledem k postavení a tradici UK jsou významné především profesní programy ČŽV určené pro odbornou veřejnost k doplnění, rozšíření či aktu-

alizaci předchozího odborného vzdělání, neboť stále více nabývá na významu potřeba celoživotního nástavbového a postgraduálního studia pro odborníky z praxe se středoškolskou i vysokoškolskou kvalifikací (např. programy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, sociálních pracovníků, lékařů, právníků atd.). Významný segment ve struktuře profesních programů ČŽV tvoří ty, které jsou buď přímo vyžadovány zaměstnavateli, nebo jsou alespoň zaměstnancům doporučovány. Nejvíce zájemců o profesní programy je tradičně z řad pedagogů, lékařů a právníků. Nabídka těchto programů musí také pružně reagovat na vývoj a požadavky pracovního trhu a vycházet z reálných potřeb podnikové sféry, státní správy i jednotlivých občanů. Univerzita má udělenou akreditaci vzdělávací instituce a řadu akreditací vzdělávacích programů, které uděluje Akreditační komise pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Nabízené programy jsou zaměřeny především na profesní rozvoj učitelů a dalších pedagogických pracovníků působících ve školství. Podmínky vzdělávání v těchto programech jsou dány zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, a vyhláškou č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických

pracovníků, akreditační komisi a kariéřním systémem pedagogických pracovníků. V programech je realizováno studium ke splnění kvalifikačních předpokladů, studium dalších kvalifikačních předpokladů a studium k prohlubování odborné kvalifikace.

Dále má univerzita udělenou akreditaci vzdělávacího zařízení a vzdělávacích programů od Akreditační komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR pro oblast celoživotního vzdělávání, a to podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

V letošním roce získala univerzita také akreditaci vzdělávací instituce a vzdělávacího programu od Akreditační komise Ministerstva vnitra ČR v rámci vzdělávání ve veřejné správě podle zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů. Úředník je povinen prohlubovat si kvalifikaci mimo jiné také účastí na tzv. průběžném vzdělávání, které zahrnuje prohlubující, aktualizací a specializační vzdělávání úředníků zaměřené na výkon správních činností v územním samosprávném celku.

V otázce dalšího vzdělávání lékařů a vybraných nelékařských zdravotních profesí mají specifické postavení lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze, které se v roce 2011 staly členy Asociace pro celoživotní vzdělávání, a to podle stavovského předpisu č. 16 České lékařské komory. V roce 2011 došlo také k převedení specializačního vzdělávání v základních medicínských oborech na lékařské fakulty. Povinné specializační vzdělávání představuje vzdělávací kurzy dle oborů, po kterých následují atestační zkoušky. Další kontinuální vzdělávání lékařů i absolventů nelékařských oborů představují tematické kurzy (poatestační klinické kurzy akreditované u České lékařské komory).

Zájmové programy

Integrální součástí celoživotního vzdělávání na univerzitě jsou také tematic-

Seznam platných právních předpisů v resortu školství, mládeže a tělovýchovy, které se vztahují k dalšímu vzdělávání, uznávání odborné kvalifikace a rekvalifikace

Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění zákonů č. 96/2004 Sb., č. 588/2004 Sb., č. 21/2006 Sb., č. 161/2006 Sb. a č. 189/2008 Sb.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění zákonů č. 110/2007 Sb., č. 362/2007 Sb. a č. 223/2009 Sb.

Vyhláška č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení

Vyhláška č. 208/2007 Sb., o podrobnostech stanovených k provedení zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání

ky zaměřené zájmové programy CŽV pro zájemce z řad široké veřejnosti, které jsou určeny různým cílovým skupinám. Mohou být krátkodobé i dlouhodobé a umožňují výukové, rekreační, poznávací a tvůrčí volnočasové aktivity účastníků. Jejich cílem je uspokojení osobních zájmů, rozšíření vědomostního obzoru a s tím související rozvoj osobnosti a celkové zlepšení kvality života. Z pestré a atraktivní nabídky zájmových programů CŽV univerzity je dlouhodobě velký zájem především o programy z oblasti společenských věd a nauk, dále o zdravotnické, lékařské a přírodní vědy a nauky, ale také o programy z oblasti pedagogiky, psychologie, kultury a umění.

Přípravné kurzy

Jednotlivé fakulty univerzity nabízejí širokou řadu programů CŽV určených pro potenciální uchazeče o studium na vysokých školách jako přípravu k přijímacím zkouškám a pro zlepšení předpokladů pro úspěšné následné studium (tzv. přípravné kurzy), případně jde o přípravu na maturitní zkoušku. Mezi tyto programy CŽV patří také jazykové přípravné kurzy pro cizince, kteří chtějí studovat na vysoké škole v České republice.

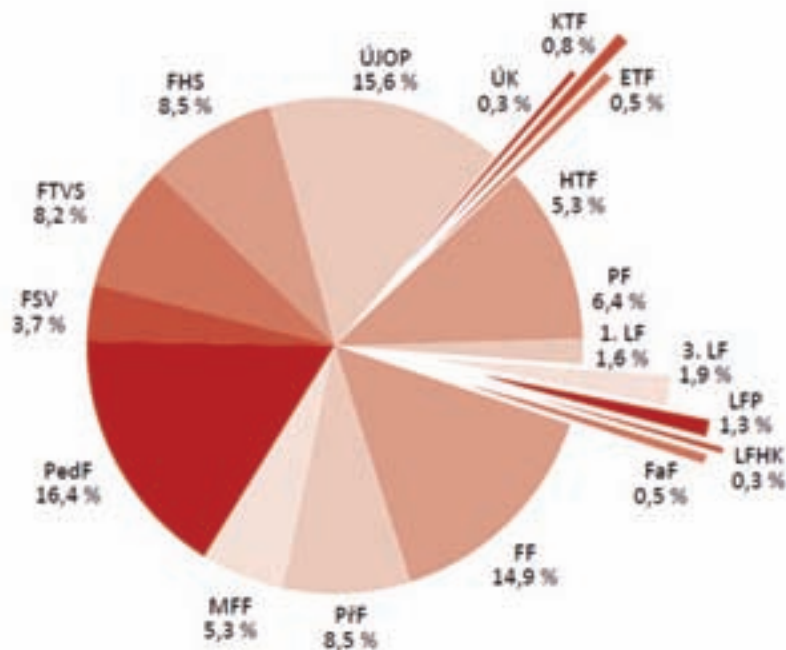
Přípravné studium

Dalším typem programů CŽV, které univerzita nabízí, je tzv. přípravné studium, jehož účastníci plní studijní povinnosti shodné se studijními povinnostmi studentů I. ročníku daného akreditovaného studijního programu. Úspěšným absolventům celoživotního vzdělávání v rámci akreditovaných studijních programů, pokud se stanou studenty podle zákona o vysokých školách, může vysoká škola uznat kredity, které získali v daném programu CŽV.

Univerzita třetího věku

Specifickým, zájmově orientovaným programem CŽV je Univerzita třetího věku (U3V), která je souborem programů celoživotního vzdělávání zaměřených na vzdělávání osob v postpro-

Programy celoživotního vzdělávání realizované jednotlivými fakultami univerzity v roce 2011



duktivním věku. Základním posláním U3V je otevření univerzitních zdrojů poznatků, vědomostí a dovedností osobám v seniorském věku a mezigenerační učení. Cílem těchto programů je tedy poskytnout seniorům možnost, aby se kvalifikovaně a na univerzitní úrovni mohli systematicky seznamovat s nejnovějšími poznatky v oblasti vědy, historie, politiky, kultury apod. Mimo to plní U3V také výraznou sociální funkci a motivuje seniory k další aktivitě.

Rigorózní řízení

Do celoživotního vzdělávání v podstatě spadá také rigorózní řízení. Absolventi magisterských studijních programů, kteří získali akademický titul magistr, mohou vykonat v téže oblasti studia státní rigorózní zkoušku, jejíž součástí je obhajoba rigorózní práce. Podmínky rigorózního řízení na univerzitě jsou dány Řádem rigorózního řízení Univerzity Karlovy v Praze a řády jednotlivých fakult, na nichž je toto řízení realizováno.

V oblasti celoživotního vzdělávání na univerzitě zabezpečuje řídicí a metodickou činnost Odbor pro studium a záležitosti studentů rektorátu Univerzity Karlovy v Praze, který má zároveň roli koordinační a koncepční. V rámci poradenských a informačních služeb je možné využít součinnosti s Informačním a poradenským centrem Univerzity Karlovy v Praze.



PaedDr. Alena Slámová

Autorka článku je vedoucí Oddělení celoživotního vzdělávání Odboru pro studium a záležitosti studentů Rektorátu UK.

Katolická teologická fakulta

web: www.ktf.cuni.cz

adresa: Thákurova 3, 160 00, Praha 6

e-mail: studijni@ktf.cuni.cz

proděkan pro studium: ThLic. Jaroslav Brož, Th.D. S.S.L., prodekan.studium@ktf.cuni.cz

kontaktní osoba pro CŽV: Bc. Anna Pincová, DiS., pincova@ktf.cuni.cz

První kurzy celoživotního vzdělávání (CŽV), které začala KTF nabízet, vycházely z potřeb další intelektuální formace jejích absolventů zařazených do duchovní služby v katolické církvi. Tříletý program Kněžské formace i Jáhenský pastorační rok se zařadily mezi každoroční nabídku CŽV a setkávají se se stálou podporou českých biskupství jako nezbytný prvek zvyšování odbornosti zejména začínajících duchovních. Dále se po roce 2000 začala slibně rozvíjet zahraniční spolupráce se studenty z USA, kteří každoročně přijíždějí na prázdninové kurzy z křesťanské etiky (Lifelong Learning Programme – Ethics). I tato forma prázdninového vzdělávání nachází u zaoceánských partnerů ocenění. Velice kladně byl také hodnocen program Etika konfliktních situací, organizovaný zejména pro vojenské kaplany. Rádi konstatujeme, že kvalita tohoto kurzu nešla pozornosti vedení Armády České republiky.

Kurzy pro duchovní i zájemce o náboženský rozměr života

Mezi priority CŽV na KTF patří v současné době pravidelná aktualizace kurzů pro katolické duchovní, která pružně reaguje na společenské dění a aktuální potřeby služby. S cílem kultivovat právní kulturu se každoročně nabízí dvousemestrální vzdělávací cyklus zaměřený na získání základních kompetencí v oblasti kanonického práva, který mohou vhodně využít právníci zamýšlející realizovat svou profesní činnost v interakci s církevními institucemi.

Zájemce o teologii jistě uspokojí nabídka některých biblických a systematických disciplín v české verzi, jako například úplné uvedení do křesťanské eschatologie, která reflektuje vlastní a poslední cíl člověka. Vedle už zmíněné prázdninové školy mohou zájemci o studium v angličtině absolvovat blokové uvedení do základů křesťanské etiky.

U3V

Naší velikou radostí je pozorovat, jakému nevšednímu zájmu se teší každoročně otvírané kurzy U3V. Pamětníci uplynulých desetiletí rádi přicházejí, aby slyšeli odborné přednášky o křesťanské literatuře v době první republiky či komunistické diktatury. Se zájmem se setkávají s osobnostmi dějin 20. století, jakými byl kardinál Josef Beran nebo František Tomášek. Pro osobní život považují za inspirující prohloubené pohledy na významná témata 2. vatikánského koncilu a působení církve v postmoderní době. Vedení fakulty pro tyto vzácné posluchače s velkým potěšením získává nové prostorové i personální kapacity, aby nezklamalo jejich očekávání a důvěru.

Budoucnost

S vědomím, že prosperující společnost mohou tvořit jen jedinci vzdělaní také v duchovních oborech, chce fakulta nadále rozvíjet stávající úspěšné profesní i zájmové kurzy. Nadto považuje za svůj milý závazek rozšiřovat nabídku CŽV především zpřístupňováním systematického uvádění do teologických disciplín. Také si uvědomujeme velký potenciál v kmenových odbornících na křesťanské umění a kulturu. I z jejich tvůrčí dílny brzy hodláme nabídnout přehledové nebo specializované kurzy na různá témata česká i evropská. To vše konáme s vizí opravdové vzdělanosti, která byla našemu národu uprostřed Evropy vždy vlastní a v níž byly duchovní hodnoty vždy považovány za integrující prvky kultury mateřské.

ThLic. Jaroslav Brož, Th.D. S.S.L.,
proděkan pro studium KTF UK



Budova Katolické teologické fakulty UK v Praze. Foto: Archiv KTF UK

Evangelická teologická fakulta

web: www.etf.cuni.cz

adresa: p. schr. 529, Černá 9, 115 55 Praha I, Nové Město

tel.: 221 988 213 (kontaktní osoba pro CŽV – studijní oddělení)

e-mail: office@etf.cuni.cz

proděkan pro CŽV: doc. Pavel Hošek, Th.D., hosek@etf.cuni.cz

kontaktní osoba pro CŽV: Zdeňka Trojanová, trojanova@etf.cuni.cz

Kurzy celoživotního vzdělávání se na Evangelické teologické fakultě UK (ETF) konají nepřetržitě, co pamatujeme. Statistická data o nich nijak neohromí; zájemcům nabízíme jeden kurz v každém semestru. Ani počty účastníků nejsou ohromující, většinou 10–15 zájemců, jejichž věk sahá od studentských let do věku seniorského. Lektori se pokud možno pravidelně střídají tak, aby byly postupně zastoupeny všechny dílčí disciplíny vyučované na ETF.

Nabídka zájmových kurzů

V současnosti probíhá dvousemestrální kurz, jehož hlavním tématem jsou lidská práva. Ptá se po jejich zdrojích v biblické a židovsko-křesťanské tradici, ale pokouší se mapovat rovněž jejich pojetí v různých církevních útvarech. Důležitým aspektem je vnímání lidských práv a spravedlnosti těchto tradic na náboženské scéně dneška.

Na další dva semestry akademického roku 2012/2013 připravujeme jedinečný projekt – odborník z katolické fakulty bude na evangelické fakultě přednášet kapitoly z raných českých dějin od počátků christianizace přes tradiční legendy ke vzniku klášterů a středověké církevní správě. Je to příležitost k dialogu s moderními poznatky, ale také například k revizi mnoha předsudků a historických mýtů, které ovládají nejen naši mysl, ale i učebnice. To platí také o kurzech jiného typu; například o kurzu *Kde se vzal Starý zákon*, pojednávajícím o epigrafice a nejstarších rukopisech souvisejících s touto částí bible, nebo o kurzu, který se zabýval podobami vyjádření úcty k Mistru Janu Husovi v průběhu staletí.

Jak je patrné, nabízíme dosud pouze kurzy tzv. zájmové. Právě ty totiž považuje-

me za jednu z dobrých šancí, jak propojit veřejnost s akademickým prostředím.

Nejsme však spokojeni s tím, že účastníci se příliš neobměňují. To lze ovšem považovat také za pozitivum.

Neprovádíme nijak složitou evaluaci. Důkladem kvality je skutečnost, že přednášející pak dostávají od účastníků pozvání k přednáškám mimo akademickou půdu.

Rozšíření kurzů

V současnosti plánujeme rozšířit kurzy celoživotního vzdělávání, a to dvojnásobkem směrem. U zájmových kurzů chceme otevřít více možností k dialogu se současnou kulturou a jejím křesťanským dědictvím a nabízet kurzy, kterými můžeme specificky obohatit oblast například literatury, etiky či nových náboženství. Chceme se však intenzivně věnovat rovněž profesním kurzům. V současnosti jednáme o možnostech dalšího vzdělávání pracovníků, kteří využívají specifické

teologické a pastorační dovednosti mimo klasické podoby duchovní práce. Jde především o kaplany v nemocnicích, vězení či armádě a o pracovníky v sociálních službách.

ThDr. Ladislav Beneš,
proděkan pro studijní záležitosti



ThDr. Pavel Keřkovský přednáší na kurzu *Lidská práva – v protestantské, katolické a ekumenické -mezináboženské tradici*. Foto: Jan Moravec

Husitská teologická fakulta

web: www.htf.cuni.cz

adresa: Pacovská 350/4, P.O.BOX 56, 140 21 Praha 4

tel.: 241 733 122

e-mail: czv@htf.cuni.cz

proděkan pro studijní záležitosti: doc. ThDr. Jiří Vogel, ThD., vogelj@htf.cuni.cz

koordinátor celoživotního vzdělávání: ThDr. Mgr. Pavel Helan, Th.D., P.Helan@seznam.cz

U3V

Na Husitské teologické fakultě UK se nabízí kurzů celoživotního vzdělávání pro veřejnost rozvíjí od roku 2007. Již předtím zde však existovala Univerzita třetího věku (U3V) ve specifické podobě „dialogu generací“, kdy si senioři mohli sami volit dle svého zájmu z nabídky standardních předmětů a účastnit se jich. Tento program založený na společném studiu seniorů a běžných studentů se osvědčil a aplikujeme ho i nadále.

Od roku 2008 přibýly v rámci U3V speciální přednáškové cykly s kulturně-historickými tématy a vzdělávací exkurze pro seniory pořádané každý semestr. Jedná se o jednodenní exkurze tuzemské nebo vícedenní s výjezdy do blízkého zahraničí. Účastníci se na nich aktivně podílejí svými

relacemi, které souvisejí s programem exkurze. V loňském roce měl velký úspěch i cyklus Univerzity třetího věku nazvaný *Památky jako kulturní pramen*, v jehož rámci se konalo devět „terénních“ přednášek po Praze, vždy s jistým tematickým zaměřením – například *Vznik Církve československé a její kultovní budovy*, *Renesanční Praha* nebo *Praha židovská*. V rámci tohoto cyklu jsme s posluchači U3V absolvovali i exkurzi po dalších současných hlavních městech na území bývalé Podunajské monarchie.

Kurzy CŽV a exkurze do zahraničí

Z nabídky celoživotního vzdělávání pro širší veřejnost fakulta pořádá zejména jazykové kurzy, kromě dalších jazyků například hebrejštiny. Uskutečňují se i kur-

zy rétoriky v praxi, muzikoterapie, úvodu do grafologie a psychologie osobnosti či třeba praktický kurz *Jak správně napsat životopis a připravit se na pracovní pohovor*. Specifikem celoživotního vzdělávání na fakultě je pořádání exkurzí do zahraničí, zejména do Itálie, země bohaté na objekty nejvyšší kulturní a historické zajímavosti. V jejich rámci mají účastníci možnost navštívit nejen některé turisticky známé a oblíbené destinace (zajistili jsme například vizitaci Leonardovy Poslední večeře v Miláně), ale zejména zajímavá místa, která nejsou v běžných nabídkách cestovních kanceláří. Navštívili jsme takto například oblast Hořčích polí u Neapole, bohatou na zajímavosti historického i přírodního charakteru, toskánské Montecarlo založené Karlem IV. Lucemburským či Pienzu, město s historickým centrem stavěným dle plánů místního rodáka papeže Pia II., účastníka křížového tažení proti husitům a autora *České kroniky*. Exkurze se pořádají zpravidla dvakrát do roka. Na podzim 2012 plánujeme návštěvu Říma a jeho okolí s tematickým zaměřením na antické památky, zejména na etruské období.

O uskutečněních i připravovaných kurzech a exkurzích se zájemci mohou blíže informovat na webových stránkách husitské teologické fakulty v sekci Univerzita třetího věku a Kurzy pro veřejnost.

**Mgr. ThDr. Pavel Helan, Th.D.,
koordinátor CŽV**



Účastníci exkurze CŽV v podzemí amfiteátru v Pozzuoli (duben 2011). Foto: Pavel Helan

Právnická fakulta

web: www.prf.cuni.cz

adresa: nám. Curieových 7, 116 40 Praha I

tel.: 221 005 111

proděkanka pro celoživotní vzdělávání: doc. JUDr. Hana Marková, CSc., markova@prf.cuni.cz

kontaktní osoba pro CŽV: Mgr. Jaroslav Prouza, prouza@prf.cuni.cz

kontaktní osoba pro LL.M.: JUDr. David Kohout, kohout@prf.cuni.cz

kontaktní osoby pro Juridikum: JUDr. Marie Černá (cernam@prf.cuni.cz) a Danuše Kučírková (kucirkov@prf.cuni.cz)

referentka mimořádného studia: Lada Šafrová, safrova@prf.cuni.cz

referentka U3V: Eva Pálková, palkova@prf.cuni.cz

Celoživotní vzdělávání (CŽV) realizuje fakulta už řadu let. Nejdéle fungující součástí systému je Juridikum – původně (od roku 1990) fungující pod označením Ústav pro další vzdělávání právníků. Nejprve byly přednášky určené pro právníky, později se okruh posluchačů rozšířil i o neprávnickou veřejnost. Tradice a kvalita kurzů se projevuje v zájmu a kurzy a o jejich pokračování (např. 10. ročník pro zaměstnance ČSSZ – České správy sociálního zabezpečení). Nejnovější součástí CŽV na fakultě jsou od akademického roku 2011/2012 tzv. mezinárodně uznávané kurzy podle § 60a zákona o vysokých školách, které začala fakulta realizovat jako první v rámci UK.

Nabídka kurzů

Juridikum se zaměřuje na specializační a inovační kurzy v různých odvětvích práva. Velmi žádanou součástí této výuky jsou kurzy pro soudní tlumočníky a překladatele, při kterých se vedle jazykových znalostí posluchači seznámí i s obsahem základních právních institutů, kterých se překlad týká.

Na základě změny univerzitních předpisů se podařilo připravit kurzy, při jejichž úspěšném absolvování UK udělí titul LL.M. (Master of Laws, jedná se o tzv. Advanced Master's Degree v oboru práva). Nabízíme dvě specializace vyučované v anglickém jazyce, a to *The Law and Business in the Czech Republic and Central Europe* a *International Human Rights Law and Protection of Environment*.

Absolventům jiných vysokých škol nebo studentům těchto škol je dána možnost

získat poznatky z určitého oboru práva formou tzv. mimořádného studia. Zájemce o daný obor práva studuje na základě individuálního plánu a skládá zkoušku podle schválené akreditace předmětu. Pro neúspěšné zájemce o studium je určen kurz celoživotního vzdělávání podle § 60 zákona o vysokých školách. Kurz může navštěvovat jen účastník přijímacího řízení do magisterského studijního programu v příslušném akademickém roce, který se nestal studentem z důvodů omezení počtu přijímaných studentů. Účastník dvousemestrálního kurzu není studentem, ale má možnost poznat vysokoškolský způsob výuky.

Fakulta nezapomíná ani na starší generaci a již řadu let se zapojuje do projektu Univerzity třetího věku. Kurz probíhá pro zájemce po dobu dvou semestrů dvě hodiny týdně. Závěrečným převzetím

Osvědčení o absolvování kurzu přímo v Karolinu se mnohým splní celoživotní sen, kdy v přítomnosti akademických funkcionářů prožijí to, co z různých důvodů ve svém dosavadním životě nemohli.

Fakulta se i v budoucnu zaměří na rozvoj stávajících forem dalšího vzdělávání. Přední odborníci z jednotlivých oborů práva, kteří se podílejí na přípravě nových právních úprav, se budou i v dalších letech podílet na plánování obsahu a na realizaci kurzů a přibližovat tak odborné i laické veřejnosti nejen nové zákony, ale i další poznatky spojené s právem.

doc. JUDr. Hana Marková, CSc., proděkanka pro celoživotní vzdělávání



Posluchači kurzu vybraného v rámci celoživotního vzdělávání. Foto: Archiv PF UK

I. lékařská fakulta

web: www.lf1.cuni.cz

adresa: Kateřinská 32, 121 08 Praha 2

tel.: 224 961 111, 224 916 731

e-mail: sekretariat@lf1.cuni.cz

proděkan pro nelékařské studijní programy: prof. PhDr. Michal Miovský, Ph.D., michal.miovsky@lf1.cuni.cz

Oddělení specializačního a celoživotního vzdělávání: PhDr. Jana Krejčíková, jana.krejcikova@lf1.cuni.cz

Celoživotní vzdělávání (CŽV) na I. lékařské fakultě bylo realizováno ještě dříve, než pro to byly oficiálně vytvořeny legislativní možnosti, a to v souladu se zjištěnými potřebami mezi uchazeči o studium, eventuálními absolventy. První Univerzita třetího věku (U3V) se uskutecnila ve školním roce 1987/88 a studium bylo zahájeno 13. 10. 1987 slavnostní imatrikulací studentů v Karolinu. Hlavní zásluhu na prosazení U3V na fakultě měl prof. MUDr. Vladimír Pacovský, DrSc., přednosta III. Interní kliniky, v té době také děkan fakulty. Východiskem a současně i limitem sestavení výukového programu U3V byl požadavek, aby v něm nebyl žádný znak profesní přípravy zdravotnického charakteru. Hlavním garantem programu a realizace U3V byl ustanoven proděkan fakulty prof. MUDr. Radomír Čihák, DrSc., který zastával tuto funkci nepřetržitě do roku 2012.

U3V

Základní výuka je čtyřsemestrální a probíhá podle stálého programu přednášek, který je pro 1. i pro 2. ročník publikován v Seznamu přednášek I. LF UK. Součástí výuky je rovněž speciální přednáškový cyklus v rámci klubu absolventů (v současnosti kolem 140 posluchačů). Podmínkou účasti v klubu je předchozí absolvování dvou ročníků studia. Řadu let přesahuje zájem o studium v rámci U3V kapacitní možnosti fakulty. Na výuce po celou dobu participují významní představitelé jednotlivých lékařských oborů fakulty, a to jak z oblasti teoretických, resp. preklinických disciplín, tak z klinik. Občas jsou s ohledem ke speciální povaze tématu přizváni i hosté z jiných fakult UK (např. z antropologického a z paleontologického ústavu PŘF UK).

Semináře pro lékaře i nelékaře

Hlavním segmentem edukačních aktivit v rámci CŽV jsou kurzy a semináře organizované fakultou (v roce 2011 bylo uspořádáno celkem 128 akcí, které absolvovalo 7 090 lékařů). Většina z nich je organizována v souladu se Stavovským předpisem České lékařské komory (ČLK) č. 16, který účastníkům zajišťuje získání jednoho kreditu za každou vyučovací hodinu (45 min.). Fakulta se také jako člen Asociace postgraduálního vzdělávání účastní přípravy náročných specializovaných kurzů o novinkách v diagnostice a terapii, které jsou pořádány na půdě ČLK za přispění předních odborníků fakulty.

V posledních třech letech pořádá fakulta cyklus přednášek a interaktivních seminářů v rámci tzv. pedagogického minima pro mladé učitele, které je zaměřeno především na prezentační dovednosti.

Zájem je i o realizované studijní programy pro studenty, které jsou velkým přínosem pro jejich přípravu na povolání pro lékaře a event. i nelékaře a umožní doplnění či osvěžení získaných poznatků a výměnu zkušeností.

Vedení I. LF UK pravidelně projednává rozvoj CŽV na fakultě, jeho rozšiřování o nová témata, obory i cílové skupiny účastníků. V zájmu rozšíření CŽV mezi lékaře v praxi a nové skupiny nelékařů (např. adiktology) byla rozšířena působnost Oddělení specializačního a celoživotního vzdělávání na I. LF, i když jeho hlavní aktivitou je specializační vzdělávání.

**prof. PhDr. Michal Miovský, Ph.D.,
proděkan pro nelékařské studijní
programy**



Výuka na klinických pracovištích I. lékařské fakulty. Foto: Archiv I. LF UK

2. Lékařská fakulta

web: www.lf2.cuni.cz

adresa: V Úvalu 84, 150 06 Praha 5 – Motol

telefon: 224 435 802

proděkan pro rozvoj: doc. MUDr. Petr Marusič, Ph.D., petr.marusic@fnmotol.cz

kontaktní osoba pro CŽV: Zuzana Bendová, zuzana.bendova@lfmotol.cuni.cz

Na 2. lékařské fakultě probíhá tradičně od roku 1992 pravidelný kurz Význam prevence v medicíně v rámci Univerzity třetího věku (U3V). Každoročně se do něj zapíše cca 160 účastníků (ve dvou ročnících). O tento kurz je mimořádný zájem a vždy se hlásí více zájemců, než je možné přijmout z důvodu kapacity učebny. Dlouholetým garantem tohoto kurzu je prof. MUDr. Jaroslav Fajstavr, DrSc.

U3V

Hlavním tématem studia je *význam prevence v medicíně*. Studium trvá dva roky, tzn. čtyři semestry. Přednášky probíhají jednou týdně a trvají přibližně dvě hodiny. Vyučující jsou přední odborníci z ústavů a klinik fakulty. Podmínkou přijetí ke studiu je ukončení střední nebo vysoké školy a dosažení důchodového věku. Prověření získaných znalostí se provádí koncem každého školního roku formou

krátké práce na dané téma. Příznivé hodnocení práce je podmínkou postupu do dalšího ročníku.

Témata přednášek jsou velmi různorodá a často se zaměřují na problémy spojené s vyšším věkem, např. srdce a krevní oběh, vysoký krevní tlak a jeho následky, osteoporóza, zdraví a tělesná aktivita, současný stav transplantací orgánů, kožní změny ve vyšším věku a podobně. Po úspěšném ukončení celého studia obdrží posluchači osvědčení o absolvování U3V na slavnostním zasedání v Karolinu. Více informací o kurzu najdete na <http://www.lf2.cuni.cz/Studium/akred/czv/u3v.htm>.

Další aktivity

V rámci celoživotního vzdělávání probíhají na jednotlivých klinikách či ústavech fakulty různé akce – přednášky, semináře, tematicky zaměřené celodenní akce.

Ty jsou ve většině případů zařazeny i do systému celoživotního vzdělávání lékařů České lékařské komory a slouží k prohlubování odborné způsobilosti lékaře pro výkon povolání v léčebné a preventivní péči dle Stavovského předpisu České lékařské komory č. 16.

Plánujeme dále pokračovat v úspěšném kurzu U3V, bohužel kapacita kurzu nemůže být vzhledem k prostorovým podmínkám v blízké budoucnosti navýšena. Jednotlivá pracoviště fakulty budou i nadále rozvíjet aktivity v oblasti CŽV s tematickým zaměřením na jejich stěžejní vědecké a klinické programy.

prof. MUDr. Jaroslav Fajstavr, DrSc., garant U3V 2. LF UK;
doc. MUDr. Petr Marusič, Ph.D., proděkan pro rozvoj



Na U3V 2. LF vyučují přední odborníci fakulty – na snímku neurolog doc. MUDr. Jakub Hort, Ph.D.
Foto: Archiv 2. LF UK

3. Lékařská fakulta

web: www.lf3.cuni.cz

adresa: Ruská 87, 100 00 Praha 10

tel.: 267 102 111

proděkan pro studium a výuku: MUDr. David Marx, Ph.D., david.marx@lf3.cuni.cz

kontaktní osoba pro CŽV: Mgr. Hana Svobodová, Sv.Hana@seznam.cz

Celoživotní vzdělávání na 3. lékařské fakultě bylo zahájeno v akademickém roce 1993/1994 otevřením Univerzity třetího věku (U3V). Dnes zájem uchazečů vysoko přesahuje možnosti fakulty. Za úspěšné považujeme i rozvíjení vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků pomocí certifikovaných kurzů, jejichž počet stále narůstá. V rámci U3V již tradičně probíhají dva tematické okruhy: *Filosofické základy lékařské etiky* a *Zdravý životní styl člověka*.

U3V

Dvousemestrální kurz *Filosofické základy lékařské etiky* se zaměřuje na vybrané problémy bioetiky a lékařské etiky v kontextu soudobého filozofického myšlení. Garantem kurzu je přednostka Ústavu etiky 3. LF UK Mgr. et Mgr. Marek Vácha, Ph.D. Témata se věnují etickým teoriím, vztahu člověka a přírody, základním lid-

ským právům, problematice práv pacientů, ochraně života na obou jeho koncích, eutanazii a dalším. Do kurzu je přijato vždy 30 uchazečů.

Cílem tříletého kurzu (15 seminářů v akademickém roce) *Zdravý životní styl člověka* je seznámit posluchače s možnostmi a způsoby ochrany a podpory zdraví různých skupin obyvatelstva. Garantem kurzu je prof. MUDr. Kamil Provančík, CSc., z Ústavu zdraví dětí a mládeže 3. LF UK. Výuka je zaměřena na studium zdraví člověka a jeho změn ve vztahu k věku a k životním podmínkám a na analýzu zákonitostí těchto vztahů. Studenti poznávají věkovou a vývojová hlediska zdraví, způsoby identifikace a hodnocení velikosti rizika poškození zdraví a vybrané preventivní programy zaměřené na snižování těchto rizik. Kurzu se účastní 100 až 120 zájemců.

Přípravné kurzy pro uchazeče

Fakulta každý rok pořádá *Přípravný kurz pro uchazeče, kteří se připravují na přijímací zkoušky na lékařské fakulty*. Kurz probíhá formou dvoudenních soustředění, zpravidla jedenkrát měsíčně (pátek odpoledne, sobota celý den) po dobu čtyř měsíců. Orientuje se na výuku biologie, fyziky a chemie a je zaměřen na okruhy požadavků pro přijímací zkoušku. Fakulta organizuje také *přípravný kurz pro zájemce o studium oboru Všeobecná sestra*, který také probíhá formou dvoudenních soustředění. V nich se vyučuje somatologie (anatomie a fyziologie) a biologie zaměřená na okruhy požadavků pro přijímací zkoušku.

Kurzy pro všeobecné sestry

V rámci celoživotního vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků fakulta začala organizovat certifikované kurzy pro všeobecné sestry akreditované ministerstvem zdravotnictví, které napomáhají zvyšování jejich odborné způsobilosti v profesi. Od roku 2009 probíhá kurz *Mentor/ka klinické praxe ošetřovatelství*, v roce 2010 přibyl *Certifikovaný kurz v prevenci a kontrole infekcí ve zdravotnických zařízeních*. A od roku 2012 pořádáme ve spolupráci s Urologickou klinikou FN Královské Vinohrady kurz *Katetrizace močového měchýře u muže. Čistá intermitentní katetrizace*. Garant těchto vzdělávacích aktivit, Ústav ošetřovatelství 3. LF UK, připravuje do budoucna další kurzy.

Mgr. Hana Svobodová, přednostka Ústavu ošetřovatelství 3. LF UK a zástupkyně proděkana pro studium a výuku



Přípravný kurz pro uchazeče o studium na 3. LF UK. Foto: Archiv 3. LF UK

Lékařská fakulta UK v Plzni

web: www.lfp.cuni.cz

adresa: Husova 3, 306 05 Plzeň

tel. 377 593 400

e-mail: info@lfp.cuni.cz

proděkanka pro studium: prof. MUDr. Alena Skálová, CSc., Alena.Skalova@lfp.cuni.cz

kontaktní osoba pro U3V: Vanda Stříbrná, vanda.stibrna@lfp.cuni.cz

kontaktní osoba pro vzdělávání podle § 60: Mgr. Martina Buriánková, martina.buriankova@lfp.cuni.cz

Celoživotní vzdělávání bychom mohli rozčlenit do dvou kategorií – celoživotní vzdělávání seniorů a celoživotní vzdělávání podle § 60 zákona o vysokých školách. Celoživotní vzdělávání seniorů na fakultě vzniklo v roce 1989, zakladatelem byl prof. MUDr. RNDr. Jaroslav Slípka, DrSc. V současné době existují tři aktivity vzdělávání seniorů:

Univerzita třetího věku (U3V), Akademie třetího věku (A3V) a Klub aktivního stáří. Celoživotní vzdělávání podle § 60 je mnohem mladší, nabízíme ho uchazečům od roku 2009. Jedná se o placené studium v programech *Teoretické základy všeobecného lékařství* nebo *Teoretické základy zubního lékařství*.

U3V

Tématem dvouletého programu U3V je *Člověk ve zdraví a nemoci*, studium probíhá čtyři semestry a má vždy kolem 100 účastníků. A3V má podobu dvousemest-

rálního studia, navštěvuje ji asi 120 posluchačů. Klub aktivního stáří je také dvousemestrální a navštěvuje ho asi 50 posluchačů. Kurzy nejsou zaměřené na profesní vzdělání ani na zvýšení kvalifikace; mají za úkol zlepšit celkovou vzdělanostní úroveň posluchačů. Semináře U3V jsou zaměřené na zdravotnickou problematiku, nejčastější nemoci ve vyšším věku, jejich prevenci, léčení a prognózy. V Akademii třetího věku jsou témata volnější, ne všechna jsou vázána na oblast medicíny. Program Klubu aktivního stáří se tematicky zaměřuje podle požadavků účastníků. Studium U3V je ukončeno vypracováním závěrečného testu. Osvědčení o absolvování posluchači získávají na slavnostním shromáždění v pražském Karolinu.

Nultý ročník

O celoživotní vzdělání podle § 60 zákona o vysokých školách je na naší fakultě také

zájem. V současné době máme naplněné oba studijní programy na maximum, tedy pět studentů na zubním lékařství a deset studentů na všeobecném lékařství, více posluchačů nám kapacita učeben nedovolí. Během dvou semestrů účastníci docházejí na přednášky ve svém oboru s řádnými studenty a absolvují s nimi celou výuku prvního ročníku. Pokud jsou v prvním ročníku úspěšní, získají potvrzení o absolvování a zároveň mají možnost požádat o zařazení do druhého ročníku a stát se řádnými studenty LF UK v Plzni. Po dobu studia podle § 60 posluchači nejsou studenty lékařské fakulty.

**prof. MUDr. Alena Skálová, CSc.,
proděkanka pro studium;
Mgr. Martina Buriánková,
vedoucí studijního oddělení**



Studenti Univerzity třetího věku Lékařské fakulty UK v Plzni. Foto: Archiv LF UK v Plzni

Lékařská fakulta UK v Hradci Králové

web: www.lfhk.cuni.cz

adresa: poštovní příhrádka 38, Šimkova 870, 500 38 Hradec Králové I

tel.: 495 816 111

e-mail: dekanats@lfhk.cuni.cz

kontaktní osoba pro ČŽV: doc. MUDr. Alena Stoklasová, CSc., Stokl@lfhk.cuni.cz

Ve vedení Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové není vyčleněn proděkan, který by měl jako hlavní aktivitu oblast celoživotního vzdělávání. Jsou určeni dva proděkani, kteří se věnují různým aspektům tohoto typu vzdělávání.

Přípravný kurz

Do rámce celoživotního vzdělávání patří přípravný kurz pro uchazeče o studium medicíny, který naše fakulta pořádá pravidelně od poloviny devadesátých let. Výuka probíhá o sobotách v patnácti blocích po šesti hodinách. Kurz je zaměřen na zopakování učiva z fyziky, chemie a biologie a také základů somatologie. Jeho cílem je pomoci studentům nejen s pří-

pravou na přijímací zkoušky, ale také s přípravou na maturitu. Na výuce se podílejí odborní asistenti jednotlivých pracovišť. O kurz byl a stále je značný zájem. Pro účastníky jsou k dispozici podpůrné materiály, obvykle v elektronické podobě. Absolventi obdrží osvědčení o absolvování kurzu.

Fakulta má akreditaci k organizování obdobných vzdělávacích kurzů v oblasti medicíny pro odbornou veřejnost. Tyto akce jsou obvykle zatím pořádány v gesci odborných společností.

Univerzitu třetího věku na fakultě nemáme.

V souladu s přijatým Dlouhodobým záměrem LF UK v Hradci Králové se nyní

rozpracovává nová koncepce celoživotního vzdělávání, ve které počítáme s dalším rozvojem těchto aktivit.

**doc. MUDr. Alena Stoklasová, CSc.,
proděkanka pro výuku všeobecného
lékařství (1.–3. ročník)**



Přípravný kurz pro uchazeče o studium medicíny probíhá ve Velké posluchárně. Foto: I. Šulcová

Farmaceutická fakulta UK v Hradci Králové

web: www.faf.cuni.cz

adresa: Heyrovského 1203, 500 05 Hradec Králové

tel.: 495 067 111

proděkan pro bakalářské a navazující magisterské studium: PharmDr. Petr Jílek, CSc., jilek@faf.cuni.cz

kontaktní osoba pro ČŽV: Vlasta Shejbalová, shejbalova@faf.cuni.cz

Fakulta tradičně (od 90. let) nabízí dva kurzy. Zájmovým specializačním programem celoživotního vzdělávání *Léčivé rostliny* prošly stovky studujících, z nich 267 složilo úspěšně závěrečné zkoušky. *Přípravný kurz*, který je určen pro podporu uchazečů o studium na fakultě, využílo dosud cca 1 100 účastníků. Oba kurzy jsou trvale hojně navštěvovány a účastníky oceňovány.

Léčivé rostliny

Kurz trvá tři semestry, jde o kombinovanou formu studia vypisovanou každoročně. Studium vyhledávají nejen lidé, jimž jsou léčivé rostliny profesně blízké (lékaři, výživoví odborníci), ale i zájemci z velmi vzdálených profesí. Účastníci kurzu získají poznatky o farmaceuticky využívaných rostlinách, tedy o jejich morfologii, fyziologii a o látkách, které obsahují. Jde jak o látky, které rostliny samy vytvářejí, tak i o ty, které se do rostlin dostávají během růstu z okolí, např. herbicidy. Obsahové látky z rostlin je třeba identifikovat a určit jejich vztah k lidskému organismu. Na rozdíl od chybně tradovaných představ o tom, že vše, co pochází z rostlin, je prospěšné, zmiňuje výuka i negativní vlivy rostlin na lidský organismus, především toxicitu. Výuka má formu přednášek a praktických cvičení; část výuky probíhá v Botanické zahradě léčivých rostlin v areálu fakulty, další cvičení jsou věnována lékopisným metodám hodnocení rostlinných léčiv, odborně drog. K bližšímu pochopení problematiky slouží tedy přednášky ze základů botaniky a farmakognosie. Pro pochopení působení rostlinných drog a látek z nich získaných v lidském těle jsou zařazeny lekce ze základů lékařských věd a úvod do farmakologie. Studium završuje předmět *Fytoterapie a fytotoxikologie*.

Přípravný kurz

Probíhá v zimním semestru každého akademického roku, účastníci mohou výběrově docházet na přednášky z chemie (celkem 20 hodin), botaniky (12 hodin) a biologie (16 hodin). Cílem kurzu je doplnění poznatků nutných pro úspěšné zvládnutí přijímacích zkoušek; jde nám zejména o uchazeče, kteří na středních školách negymnaziálních typů nezískali dostatek vědomostí. Fakulta se snaží těmto nadaným uchazečům pomoci projít úspěšně přijímacím řízením – absolvování kurzu ovšem nenahrazuje přijímací test ani nepřináší žádné bonifikace.

Do oblasti celoživotního vzdělávání patří též postgraduální specializační vzdělávání

zdravotnických pracovníků, které je organizováno institucemi ministerstva zdravotnictví, zejména Institutem postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ). Odborníci z fakulty mají nezastupitelné místo ve sboru lektorů pro farmaceutické disciplíny, jejichž vzdělávání je dosud v gesci IPVZ.

Kurzy ČŽV farmaceutické fakulty jsou uchazečům prezentovány především prostřednictvím fakultního webu, tisku a v neposlední řadě i díky dobrým referencím, které úspěšní uchazeči předávají dál.

**PharmDr. Petr Jílek, CSc.,
proděkan pro bakalářské a navazující
magisterské studium**



Kurz *Léčivé rostliny* nabízí poznatky o farmaceuticky využívaných rostlinách a jejich působení v lidském těle.
Foto: FaF UK v Hradci Králové

Filozofická fakulta

web: www.ff.cuni.cz

adresa: nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1

tel.: 221 619 111

e-mail: cdv@ff.cuni.cz

proděkan pro přijímací řízení a další vzdělávání: Mgr. Radek Skarnitzl, Ph.D., prodekan_prijimacky@ff.cuni.cz

vedoucí Centra dalšího vzdělávání FF UK: Ing. Ilona Kellerová, ilona.kellerova@ff.cuni.cz

referentka ČŽV: Jana Havelková, jana.havelkova@ff.cuni.cz

V květnu 2007 bylo na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (FF UK) zřízeno Centrum dalšího vzdělávání. Jeho posláním je vytvářet vzdělávací, komunikační, informační a koordinační zázemí pro systematický rozvoj celoživotního vzdělávání, poskytovat související organizační, poradenské a informační služby, zabezpečovat program vzdělávání pro seniory v rámci U3V, vlastní činností vhodně doplňovat vzdělávání a poradenství kateder FF a tvořit projekty celoživotního vzdělávání nebo se na této tvorbě podílet.

Kurzy

V oblasti ČŽV nabízí fakulta celou řadu kurzů tematicky zaměřených podle oborů akreditovaných v rámci studijních programů. Velká většina kurzů je akreditována na MŠMT, zejména kurzy rekvalifikační

a profesní, výjimkou však nejsou ani kurzy zájmové. K těm nejzajímavějším patří např. *Psychologie pro každý den*, *Studium pro výchovné poradce*, *Andragogika a personální řízení*, *Archivní kurz* nebo *Kurzy pro metodiky prevence na školách*. Velkou oblibu mají i přípravné kurzy, určené zejména pro zájemce ze středních škol, např. *Literatura ve škole*, *Uvedení do hudební vědy*, *Úvod do teorie a dějin filmu* nebo *Německý jazyk a literatura*.

Silnou stránkou fakulty je realizace kurzů na zakázku pro klienty, zejména pro ty z oblasti státní správy. Největší poptávka se týká psychologie a politologie. Z rekvalifikačních kurzů patří bezesporu k nejzajímavějším *Euromasters – Evropský kurz konferenčního tlumočení*, který organizuje Ústav translatologie. Úspěšní absolventi získávají Osvědčení o rekvalifika-

ci MŠMT: *Konferenční tlumočnický pro evropské struktury* (vydává UK) a *Euromasters in Conference Interpreting Certificate* (vydává konsorcium evropských univerzit). Certifikát otevírá absolventům možnosti tlumočnický se prosadit i v celoevropském prostoru. Kurzy ČŽV ročně absoluuje v průměru více než 1 000 posluchačů.

U3V

Nejzajímavější součástí systému ČŽV na FF UK je Univerzita třetího věku. Její činnost byla zahájena již v roce 1988. Nyní navštěvuje naše kurzy více než 2 000 posluchačů v 35 programech.

Vzdělávací programy se realizují v oborech: archivnictví a pomocné vědy historické, český jazyk, dějiny umění, divadelní věda, egyptologie, etnologie, filmová věda, historie, hudební věda, informační studia a knihovnictví, klasická archeologie, pravěká a raně středověká archeologie, překladatelství, psychologie a další. Pro ilustraci uvádíme některé naše nejnavštěvovanější kurzy – *Antická společnost očima archeologie*, *Filmové žánry*, *Český znakový jazyk*, *Poklady českého a evropského výtvarného umění*, *Psychologie pro všední den* či *Udržení řádu jako hlavní téma starého Egypta*.

Naším hlavním cílem i nadále zůstává snaha vytvořit ucelený systém celoživotního vzdělávání se zvláštním důrazem na rozvoj dalšího profesního vzdělávání, učitelských studijních programů a koncipování systému nabídky vzdělávacích služeb na základě potřeb trhu práce.

Ing. Ilona Kellerová, vedoucí Centra dalšího vzdělávání FF UK



Program Klubu U3V FF UK v loňském akademickém roce nabídl přednášku publicisty Jana P etránka. Foto: Jiří Stibor

Přírodovědecká fakulta

www.natur.cuni.cz

adresa: Albertov 6, 128 43 Praha 2

tel.: 221 951 111

proděkan pro vědu a výzkum: doc. RNDr. Jan Černý, Ph.D., jan.cerny@natur.cuni.cz

kontaktní osoba pro CZV: Olga Kaiglová, olga.kaiglova@natur.cuni.cz

Celoživotní vzdělávání má na Přírodovědecké fakultě UK (PřF UK) bohatou minulost a v současnosti je na něj kladen důraz jako na klíčovou oblast fakultního edukačního portfolia. PřF UK se snaží rozvíjet všechny formy CZV, v poslední době především pro děti předškolní a žáky základních škol, pro které jsou pořádány tábory. Vznikl unikátní edukační web www.prirodovedci.cz a dětem do 15 let je umožněn přístup do pilotního předmětu U3V (*Svět buňky*). Jednoznačným úspěchem jsou stovky spokojených absolventů různých typů kurzů, kteří se rádi vracejí. Fenomémem posledních dvou let jsou popularizační zážitkové akce pořádané v plenéru Botanické zahrady na Slupi, které není možné zařadit do žádné ze „škatulek“ celoživotního vzdělávání, ale které jednoznačně plní vzdělávací funkci.

Nabídka kurzů

Čtyřsemestrální kurzy *Doplňující pedagogické studium* probíhají prezenční formou. Studium umožňuje získat způsobilost pro vykonávání učitelského povolání. V současné době probíhají akreditované kurzy doplňujícího pedagogického studia biologie, chemie a geografie.

Mimořádné studium k získání pedagogické způsobilosti zajišťuje pedagogickou a oborově didaktickou přípravu pro učitelství přírodovědných předmětů na středních školách. Studium je určeno řádným studentům prezenční formy nečitelských studijních oborů přírodovědecké fakulty.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků je určeno pro učitele ZŠ a SŠ. Jedná se o devět akreditovaných kurzů v rámci

Programu pro pedagogy přírodovědných předmětů.

Kurz *Stanovení radonového indexu pozemků* je určen pro jednotlivce a organizace, kteří se profesně zaměří na stanovení nebo posuzování radonového indexu pozemků jako podkladu pro ochranu staveb proti pronikání radonu do budov z geologického podloží.

V roce 2011 proběhl poprvé zájmový kurz *Vybrané kapitoly z mechaniky skalních hornin*.

Každoročně probíhají *Přípravné kurzy* k přijímacím zkouškám z chemie, demografie a geografie a přednáškový cyklus *Pokroky v biologii*. V rámci U3V v akademickém roce 2012/13 nabízíme 15 kurzů.

Strategie

PřF UK si je vědoma důležitosti celoživotního vzdělávání jako nástroje pro zvy-

šování kompetence přírodovědných a didaktických expertů, uspokojení potřeby se vzdělávat po odchodu do důchodu i způsobu, jak ovlivnit děti a mládež směrem k racionalitě a kritickému myšlení. Je zřejmé, že každoroční pokles financování „standardních“ forem studia tlačí i naši fakultu do hledání alternativ, kterými by mohlo být profesní vzdělávání ve větší míře než stávající. Extrémní tlak na produktivitu a omezený rozpočet to však fakultě neumožňuje. Přes tato omezení bude PřF UK pokračovat ve své „ofenzivě“ edukačních a zážitkových aktivit zacílených zejména na nejmladší generaci s cílem propagovat přírodovědné obory a vychovávat budoucí studenty nejen pro sebe, ale pro všechny školy přírodovědného zaměření.

**doc. RNDr. Jan Černý, Ph.D.,
proděkan pro vědu a výzkum**



Pro žáky základních škol pořádá PřF příměstský tábor Přírodovědci. F. foto: Petr Jan Juračka

Matematicko-fyzikální fakulta

web: www.mff.cuni.cz

adresa: Ke Karlovu 3, 121 16 Praha 2

tel.: 221 911 111

proděkan pro studijní záležitosti: prof. RNDr. Jiří Anděl, DrSc., andel@dekanat.mff.cuni.cz

koordinátor ČŽV: RNDr. Jan Kašpar, CSc., kaspar@karlin.mff.cuni.cz

V oblasti celoživotního vzdělávání poskytuje MFF UK kurzy pro tři kategorie zájemců. Pro studenty středních škol je to přípravný kurz matematiky k maturitě a ke studiu na vysoké škole, 15 lekcí probíhá vždy od ledna do dubna. Pro stávající učitele fakulta pořádá od roku 1991 kurzy programu *Další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP)*. Učitelé jsou v nich seznamováni s nejnovějšími trendy a výsledky v předmětech, pro které fakulta poskytuje učitelskou kvalifikaci. Všechny kurzy DVPP pořádané na MFF UK mají akreditaci MŠMT ČR. Pro seniory pořádá fakulta od akademického roku 1992/93 kurzy v rámci Univerzity třetího věku (U3V). Celoročně probíhá kurz *Laboratoř Karolina*, ve kterém se zrakově postižení učí, jak pracovat na počítači.

Nabídka kurzů

Sekce fyziky v rámci DVPP pořádá dva kurzy. *Heuristická výuka fyziky prakticky I–V* je seriál seminářů v rozsahu 36 hodin. Kurz je určený pro učitele z praxe, kteří jsou v něm informováni o nejrůznějších problémech týkajících se výuky fyziky. Konference *Veletrh nápadů učitelů fyziky* je přehlídkou nápadů a vlastní tvorby učitelů fyziky.

Sekce informatiky pořádá od roku 1993 vždy koncem prázdnin dvoutýdenní intenzivní školení pro učitele informatiky *Škola učitelů informatiky*. Jeho cílem je doplnit středoškolským učitelům vysokoškolské studium informatiky a seznámit je s novými poznatky tohoto stále se rozvíjejícího oboru. Účastníci kurzu dostávají učební materiály v písemné formě i pro-

gramy ke zkopírování, po skončení navíc vše i na DVD.

Prvními kurzy pořádanými sekci matematiky v rámci DVPP byly kurzy o využití výpočetní techniky ve výuce matematiky. Podnět pro ně dal značný nárůst výpočetní techniky ve školách. Od jejich zahájení v akademickém roce 1992/93 bylo v kurzech vyskoleno několik set učitelů matematiky z celé republiky. V rámci programu podpořeného z Evropského sociálního fondu, *Operačního programu Praha – Adaptabilita*, pořádá katedra didaktiky matematiky cyklus kurzů v projektu *Přírodní vědy a matematika na středních školách v Praze*. U3V byla na MFF zahájena v akademickém roce 1992/93. Od začátku byl o kurzy velký zájem, a proto je, zejména z podnětu veřejnosti, nabídka kurzů postupně rozšiřována. V současnosti nabízíme tyto kurzy: *Finanční matematika*, *Fyzika pro nefyziky*, *Kouzelná zahrada geometrie*, *Matematika pro každý den*, *Základy práce na počítači*, periodicky probíhající cyklus kurzů *Vesmír na Internetu I–V* a alternující kurzy *Jak se dělá počasí a Klima a jeho změny*. Všechny kurzy jsou dvousemestrální a letos byl počet jejich absolventů 200.

Do budoucna

V oblasti DVPP jsou na fakultě v současné době připravované kurzy na rozšíření odborné kvalifikace o způsobilost vyučovat předměty fyzika, informatika a matematika. Současný zájem o kurzy, jejich průběžná aktualizace a význam, který fakulta celoživotnímu vzdělávání přikládá, jsou zárukou, že i v budoucnu budou mít aktivity MFF UK v této oblasti úspěch.

RNDr. Jan Kašpar, CSc.,
koordinátor ČŽV na MFF UK



Účastníci kurzu U3V matematicko-fyzikální fakulty *Vesmír na Internetu*. Foto: Archiv MFF UK

Pedagogická fakulta

web: www.pedf.cuni.cz

adresa: M. D. Rettigové 4, I 16 39 Praha I

proděkan pro ČŽV: prof. PaedDr. Michal Nedělka, Ph.D., michal.nedelka@pedf.cuni.cz,

tel.: 221 900 169

kontaktní osoba pro ČŽV: Ivana Merellová, ivana.merellova@pedf.cuni.cz,

tel.: 221 900 232

Celoživotní vzdělávání má na pedagogické fakultě dlouhou tradici. Potřeba vzdělávání dospělých, a zejména doplňování učitelské kvalifikace, existovala i před rokem 1990. Dnes patří pedagogická fakulta na Univerzitě Karlově k zařízením s nejširší nabídkou kurzů celoživotního vzdělávání a také s největším počtem studentů v těchto programech.

Nabídka kurzů

Pod vedením akademických pracovníků je na fakultě otevřeno 16 kurzů tzv. rozšiřujícího studia pro výuku nových předmětů. Pro ty, kdo původně získali kvalifikaci pro jiné než učitelské povolání, je k dispozici jedenáct kurzů v oblasti pedagogických věd. Nabídka kurzů celoživotního vzdělávání se samozřejmě rok od roku mění a jejich přehled je uveden na webových stránkách

<http://www.pedf.cuni.cz/index.php-menu=657>. Nabídka ovlivňuje poptávka a podpora učitelské kvalifikace evropskými sociálními fondy. Proto také v roce 2011 fakulta otevřela pro odborníky bez pedagogické kvalifikace kurzy v rámci *Operačního programu vzdělání pro konkurenceschopnost*. Vysokému zájmu se však těší i jiné kurzy: *Speciální pedagogika, Učitelství pro 1. stupeň základní školy, Občanská výchova a základy společenských věd* či *Univerzita třetího věku*. Vysoký počet účastníků zaznamenala fakulta v minulých letech v přípravném studiu *Vychovatelství*, podobně je tomu nyní ve specializačním *Studiu pro vedoucí pedagogické pracovníky*. Přirozeně je tu zajištěna přístupnost s řádným studiem. Ukončení kurzů spočívá v obhajobě závěrečné práce a ve zkoušce, která má mnoho společných rysů se zkouškou státní. Získané osvědčení

se pak stává nejen dokladem o účasti ve vzdělávání, ale také o kvalitách absolventů.

Priority

Za současných podmínek je samozřejmě těžké přesně stanovit, jakým směrem se bude celoživotní vzdělávání na pedagogické fakultě ubírat. Jisté však je, že prioritou bude vzdělávání pedagogických pracovníků a výrazné posílení Univerzity třetího věku. Právě zde totiž pedagogická fakulta spatřuje potenciál, který lze vzhledem k množství eventuálních uchazečů o vzdělávání v příštích letech dále rozvíjet co do kvantity i kvality.

prof. PaedDr. Michal Nedělka, Ph.D., proděkan pro lidské zdroje, vnější vztahy a ČŽV



Kurz U3V Zoologie a botanika v exkurzní praxi. Foto: Archiv PedF UK

Fakulta sociálních věd

web: www.fsv.cuni.cz

adresa: Smetanovo nábř. 6, 110 01 Praha I

tel.: 222 112 111

proděkanka pro doktorské studium a další formy vzdělávání: PhDr. Natálie Švarcová, PhD., svarcova@fsv.cuni.cz

kontaktní osoba pro CŽV: Bc. Marcela Navrátilová, navratil@fsv.cuni.cz

Na Fakultě sociálních věd UK v Praze začaly kurzy Univerzity třetího věku (U3V) již počátkem 90. let. Původní představu reprezentativního přístupu k nabídce kurzů, která by odrážela škálu oborů pěstovaných na FSV, postupně nahradil přístup určený jak osobním zaujetím a pedagogickými vlohami lektorů, tak zájmem frekventantů. V nabídce kurzů byly nejvíce vyhledávány historicky zaměřené kurzy (velké oblibě se těšil kurz prof. Peška o dějinách Univerzity Karlovy či kurz dr. Anity Pelánové o dějinách umění), dovednostní kurz seznamující se základy práce s počítačem a kurzy zaměřené na roli masových médií v současném světě. V prvním desetiletí nového století se

k těmto kurzům přidaly kurzy „mobilní“, připravované ve spolupráci s přípražskými domovy důchodců a centry volného času.

Kurzy U3V

V současné době na fakultě funguje U3V ve formě vnitřně provázaného tříletého programu sociálněvědního vzdělávání s jasně definovanými povinnostmi, jejichž splnění vede k získání osvědčení o absolutoriu. Studijní plán tohoto programu tvoří nabídka kurzů zastupujících všechny instituty fakulty. Zájem o nabídku jednotlivých institutů není zcela vyrovnaný, některé nabízené kurzy jsou poněkud specifitější a náročnější, zatímco kurzy zaměřené na dějiny televizní zába-

vy, vztah filmu a dějin či na současnou filmovou produkci stěží stačí uspokojovat zájem uchazečů.

Pro akademický rok 2012/2013 bude nabídka kurzů U3V na fakultě sociálních věd výrazně rozšířena. Novinkou bude například kurz *Média v našich životech*, ve kterém se bude mimo jiné diskutovat na téma etiky novinářské práce či rizika využívání sociálních sítí. Velmi aktuální je také kurz *Přímá volba prezidenta v kontextu historického vývoje politických systémů*, který posluchače seznámí s dějinami přímé volby prezidenta nejen na evropském kontinentu. Kurz *Politické strany – Teoretické úvahy a praktické otázky* nabídne posluchačům zajímavý vhled do fungování politických stran, které jsou nahlíženy jako sociální organizace se specifickou strukturou a rozmanitou spleť zájmů a vztahů.

Do budoucna bude program U3V na fakultě sociálních věd směřovat k přiblížení běžným pregraduálním studijním programům jak obsahem, tak náročností i duchem. To vše při respektování psychologických, pedagogických a didaktických specifíků posluchačů U3V.

**doc. Barbara Köpplová, CSc.,
garantka U3V na FSV UK**



Kurz U3V Dějiny televizního vysílání v Československu přednáší PhDr. Petr Bednářik, PhD. Foto: Archiv FSV UK

Fakulta tělesné výchovy a sportu

web: www.ftvs.cuni.cz

adresa: José Martího 31, 162 52 Praha 6 – Veleslavín

tel: 220 171 111

proděkan pro rozvoj: PhDr. Karel Kovář, PhD.

kontaktní osoba pro CŽV: PhDr. Karel Kovář, PhD.

e-mail: kkovar@ftvs.cuni.cz

Základním cílem celoživotního vzdělávání (CŽV) na FTVS je vytvářet ve spolupráci se sportovními svazy ucelený vzdělávací systém pro trenéry a pracovníky v tělovýchově a doškolovací systém zejména pro absolventy či studenty oborů, které jsou vyučovány na FTVS.

Celá oblast je od roku 2006 administrativně zajištěna Centrem celoživotního vzdělávání a v začátku byly některé programy podpořeny z grantů. Zpočátku se dařilo obsazovat hlavně zájmové a krátkodobé kurzy, zdvojnásobila se kapacita Univerzity třetího věku, která úspěšně běží již přes dvacet let.

Nabídka kurzů

Od roku 2011 se soustředíme na trenérské i instruktorské kvalifikační kurzy prakticky ve všech sportovních odvětvích, kde je dostatečný zájem. Roste zájem i o průběžné doškolování, které je určeno nejen trenérům, ale také sportovním příznivcům. Novinkou od roku 2012 jsou programy pro rodiče, zaměřené na pohybový rozvoj dětí.

V roce 2011 proběhly již pouze čtyři krátkodobé kurzy. Výrazně byla posílena nabídka střednědobých kurzů v rozsahu 16–100 hodin, kterých se konalo 18, s účastí více než 560 osob. Uskutečnilo se i 10 dlouhodobých kurzů, kterých se zúčastnilo na 400 zájemců. Celkový počet návštěvníků překročil hranici tisíce osob a zajistil obrát 4 270 872 Kč. Průměrný věk frekventantů je třicet sedm let, převažují muži nad ženami. Ze známých osobností se kurzů v nedávné době účastnili mj. olympijští vítězové Jan Železný (atletika), Pavel Patera a Josef Beránek (lední hokej), medailisté Tomáš Dvořák (atletika), Patrik Eliáš (lední hokej) a další.

V následujícím období je prioritou inovovat ve spolupráci se sportovními svazy kvalifikační systém trenérského vzdělávání odpovídající současným trendům v zemích EU. Novou, dynamicky se rozvíjející oblastí je individuální kondiční trénink a zaměření na oblast zdatnosti. V zájmovém vzdělávání jsou oblíbeny programy pohybového rozvoje dětí. Všechny kurzy se snažíme podpořit aplikovanými učebními texty.

Prostřednictvím CŽV umožňujeme rovněž studentům všech oborů FTVS absol-

vovat kreditní kurzy, které nejsou zařazeny do studijních plánů jejich oboru a jsou tak rozšiřujícím učivem. Často se jedná o kvalifikační kurzy, které jdou napříč studijními obory a budou nabízeny i v rámci UK. Oborové novinky nabízíme i jako doškolování absolventů FTVS. Nově zaváděné změny by měly výrazně rozšířit nabídku kurzů, ucelit systém pro jednotlivé cílové skupiny a zajistit fakultě výraznější hospodářský přínos.

Mgr. Andrej Halada
externí spolupracovník



Hokejista Patrik Eliáš na trenérském kurzu FTVS. Foto: Archiv FTVS UK

Fakulta humanitních studií

web: www.fhs.cuni.cz

adresa: U Kříže 8, 158 00 Praha 5

tel.: 251 080 211

e-mail: studijni.oddeleni@fhs.cuni.cz

proděkan pro studium: Mgr. Josef Kružík, Ph.D., josef.kruzik@fhs.cuni.cz

kontaktní osoba pro CŽV: Mgr. Jitka Štěpánková, jitka.stepankova@fhs.cuni.cz

Fakulta humanitních studií (FHS) nabízí kurzy celoživotního vzdělávání od roku 2002, kdy byl pro neúspěšné uchazeče o bakalářský studijní obor Studium humanitní vzdělanosti otevřen kurz *Základy humanitní vzdělanosti*. Kurz účastníkům umožňuje absolvovat povinnosti studentů prvního ročníku řádného studia a po složení přijímací zkoušky požádat o jejich uznání. Těší se stále oblíbě a počet jeho účastníků každoročně kolísá mezi 30–50.

Přípravné kurzy

V roce 2004 fakulta otevřela kurz *Druhá šance*, který účastníkům umožňoval sestavit si při respektování návaznosti kur-

zů víceméně libovolné semestrální kurikulum napříč různými obory fakulty, a to do výše 30 kreditů. Tento kurz je využíván zejména neúspěšnými studenty bakalářského studia. Současně též fakulta otevřela první kurzy v rámci Univerzity třetího věku.

Další rozvoj CŽV na fakultě nastal v roce 2007, kdy byl ve spolupráci s firmou Azzi realizován kurz *Posilování jazykových a odborných kompetencí* určený pro cizojazyčné studenty zejména ze zemí bývalého Sovětského svazu, již se v jeho rámci připravovali na přijímací zkoušky na FHS, popř. na jinou humanitní či společenskovědní fakultu UK. Tento kurz je velmi ob-

líbený a pravidelně se v něm připravuje 100–150 účastníků.

Poslední z přípravných kurzů ke studiu na fakultě je *Přípravný kurs pro přijímací zkoušky na bakalářské studium SHV*. Třítýdenní intenzivní kurz vznikl na základě zjištěné poptávky uchazečů o studium bakalářského oboru a probíhá výlučně formou e-learningu; ročně se do něj zapíše 100–120 účastníků.

Rekvalifikační kurzy

Rok 2007 znamenal určitý obrat v koncepci CŽV na fakultě. Poprvé byl otevřen kurz na základě poptávky zájemců, kteří neměli v úmyslu zahájit vysokoškolská studia, nýbrž rozšířit si kvalifikaci o konkrétní znalosti, dovednosti a způsobilosti potřebné pro svá zaměstnání. Prvním kurzem tohoto typu byl *Supervisor v sociálních službách*, určený pro pracovníky v sociálních nebo zdravotnických organizacích. Dále následovaly kurzy *Neziskový sektor a veřejná správa a Ochrana životního prostředí a rozhodovací procesy*, v letošním roce pak úspěšný kurz *Úvod do archeologické památkové péče – praxe a teorie*, do jehož prvního běhu se zapalo dvacet účastníků.

Strategickým úkolem fakulty do budoucna je vypracovat další programy CŽV, orientované zejména na aktuální požadavky státní správy v souladu s věcným zaměřením jejich navazujících magisterských oborů (problematika evropských grantů, rovných šancí, ekologických projektů apod.).

Mgr. Josef Kružík, Ph.D.,
proděkan pro studium



Uchazeči o studium na FHS – pro ty neúspěšné nabízí fakulta přípravný kurz. F oto: Archiv FHS UK

Ústav jazykové a odborné přípravy UK

Těžiště činnosti Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy (ÚJOP UK) spočívá ve výuce češtiny jako cizího jazyka a v přípravě cizinců ke studiu na českých vysokých školách. V této oblasti působíme už více než padesát let a naši studenti jsou u přijímacích zkoušek na vysoké školy velmi úspěšní.

Na technické obory bývá přijato téměř sto procent uchazečů, na ekonomické a lékařské obory se dostane kolem tří čtvrtin zájemců. Třetinovou úspěšnost pak vykazují studenti, kteří se hlásí na humanitní obory.

Během několika dekád existence ústavu prošla našimi kurzy řada známých osobností. Mezi slavné absolventy patří například někdejší velvyslanec Delegace Evropské unie v České republice Ramiro Cibrián Uzal, který u nás studoval od roku 2000 do roku 2004 a v roce 2003 jako první cizinec v ČR úspěšně složil zkoušku z češtiny na úrovni C1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Kromě dalších absolventů z řad velvyslanců se u nás češtinu

naučila i dnešní íránská hlasatelka Rádia Svobodná Evropa Golnaz Esfandiari nebo budoucí lékař a výrazný účastník soutěže Česko hledá Superstar Ali Amiri. Pochlubit se můžeme i tím, že ÚJOP UK zastupuje Univerzitu Karlovu jako plnoprávného a exkluzivního člena v ALTE (The Association of Language Testers in Europe) za Českou republiku, dále je členem mezinárodní asociace pro testování a hodnocení EALTA a ILTA. Podílí se i na mezinárodních programech Phare, Tempus a Socrates.

Nový trend – online kurzy

Ústav drží krok s dobou také v oblasti rozvoje moderních metod výuky jazyků. V roce 2004 vzniklo na zámku v Podě-

bradech Centrum distančního vzdělávání, které organizuje a tvoří jazykové kurzy online. V současnosti pořádá e-learningové kurzy angličtiny od začátečnicků až po přípravu ke zkoušce FCE, a především kurzy češtiny pro cizince, které úspěšně dokončí téměř osmdesát procent studentů.

Právě online kurzy češtiny původně vznikly jako pomoc pro ty zahraniční studenty, kteří nedostali včas vízum, a proto propásli začátek intenzivního kurzu v ČR. Postupně jsme ale vytvořili jedinečný systém kurzů, který v současnosti co do kvality obsahu nemá konkurenci. Studentům je navíc neustále k dispozici tutor, který je vždy nápomocen s učením. Online kurzy tak představují unikátní mož-



Účastníci ročního kurzu si češtinu procvičí při hraných scénkách v krásném prostředí poděbradského zámku. Foto: ÚJOP UK

nost, jak se naučit češtinu na dálku, a proto je klienti vyhledávají stále častěji – letos se nám jejich počet téměř zdvojnásobil.

Kurzy pro cizince

Výuka přípravných kurzů ke studiu na českých vysokých školách probíhá ve Středisku Praha – Hloubětín, v Mariánských Lázních, v Poděbradech a nejnověji také ve Studijním středisku Praha – Krystal.

Intenzivní kurzy českého jazyka pro cizince, a to v délce od šestitýdenních až po roční, organizuje středisko Praha – Albertov. Zde v posledních letech studuje kolem tří stovek studentů ročně.

Pořádáme také letní školy češtiny pro cizince, oblíbené zejména mezi ruskými a americkými studenty. Výjimečný je letní kurz *Čeština a česká kultura*, pořádaný střediskem Praha – Albertov. Studenti se během něj kromě intenzivní výuky češtiny na besedách seznamují s významnými osobnostmi české kultury. Populárním a známým, zejména v krajských komunitách po celém světě, je kurz češtiny pro krajany, jehož se ročně účastní přes šedesát zájemců, převážně stipendistů Vlády ČR.

Velké oblibě se každoročně těší naše dvousemestrální zdokonalovací kurzy pro učitele češtiny jako cizího jazyka ve Středisku Praha – Hloubětín. Ty máme už šestým rokem plně obsazené, pravidelně se jich zúčastňuje přes třicet studentů. Žádaný je také kurz metodiky českého jazyka pro lektory, učitele a zájemce z krajských komunit, kteří vyučují češtinu mimo Českou republiku nebo se její výukou chtějí zabývat. Velmi pozitivně jej hodnotí nejen studenti, ale i představitelé českého ministerstva zahraničních věcí a ministerstva školství.

Kurzy pro českou veřejnost

Důležitou součástí nabídky zůstávají jazykové a pomaturitní přípravné kurzy pro českou veřejnost. Velké oblibě se těší klasické večerní kurzy hlavních evropských jazyků – angličtiny, němčiny, francouzštiny, španělštiny a ruštiny, pořádané v Hloubětíně, v Krystalu a v Poděbradech. Středisko Krystal zájemcům o exo-

tiku nabízí výuku čínštiny a firmám poskytuje jazykové kurzy šité na míru podle představ zákazníka. Jazykové kurzy pro firmy nabízí také pracoviště v Liberci.

V neposlední řadě k nám zájemci mohou docházet i na konverzaci v angličtině s americkými studenty, kterou Středisko Praha – Hloubětín nabízí zdarma. Myslíme i na handicapované studenty, pro které pořádáme kurzy angličtiny. Ty existují ve dvou formách – jako prezenční kurz pro studenty postižené vadou zraku a jako distanční nebo kombinovaný kurz pro pohybově postižené studenty. Středisko Dobruška organizuje pomaturitní přípravné kurzy pro zájemce o studium medicíny a přírodních věd z řad českých maturantů. Příprava je v těchto kurzech velmi efektivní, na vysněnou vysokou školu se dostanou téměř všichni absolventi.

Zkoušíme mezinárodní jazykové certifikáty

Samostatnou kapitolu činnosti ÚJOP tvoří mezinárodní jazykové certifikáty. Chloubou ústavu je Certifikovaná zkouška z češtiny pro cizince, která v několika úrovních ověřuje znalosti českého jazyka a jazykové dovednosti v souladu se Společným evropským referenčním rámcem pro jazyky podle pravidel ALTE. Zkoušku uznávají mnozí zaměstnavatelé u nás i v zahraničí a některé vysoké školy, zájemcům proto může pomoci v přijímacím řízení na vysokou školu i v kariéře. Přínosnou se v této oblasti jeví spolupráce s českými ambasádami, s českými centry v zahraničí a se zahraničními univerzitami.

ÚJOP také pořádá standardizované zkoušky z angličtiny pro zaměstnance státní správy a studentům ruštiny nabízí možnost složit mezinárodní certifikát ruského Centra pro mezinárodní vzdělávání.

Studenti se s námi nenudí

Střediska pro studenty připravují pestrý program. Pravidelně pořádají výlety za poznáním českých pamětihodností i různé kulturní akce. Studenti mají také možnost zapsat se do filmového, literárního nebo divadelního klubu, chodí na vlasti-

vědné procházky a počátkem prosince je pravidelně navštěvuje Mikuláš v doprovodu čerta a anděla.

Pro cizince i pro naše

Do budoucna chceme hlavně udržet vysokou úroveň výuky ve všech našich aktivitách. Mezi důležité cíle patří také rozvoj a propagace nového programu CESTA, který anglicky mluvícím studentům nabízí unikátní možnost semestrálního studia na Univerzitě Karlově v Praze. Další novinkou je i zkoušení ve světě širou uznávaných certifikátů z angličtiny, francouzštiny a němčiny pro pracovní prostředí – TOEIC Listening and Reading, TFI, WiDaF – a mezinárodní zkoušky všeobecné angličtiny TOEIC Bridge – ty od letošního jara nabízí jako jedno ze tří akreditovaných veřejných testovacích center v České republice pražské středisko Krystal.

Svoji činností v oblasti výuky cizinců chceme ve světě i nadále úspěšně propagovat české školství, český jazyk, českou kulturu a Českou republiku jako celek.

Ing. Lenka Dostálová, marketingová referentka

Ústav jazykové a odborné přípravy UK

web: www.ujop.cuni.cz
 adresa: Vratislavova 29/10,
 128 00 Praha 2
 tel.: (+420) 224 990 411
 e-mail: ujop@ujop.cuni.cz
 ředitel: Mgr. Jan Podrouzek
 kontaktní osoba pro ČZV:
 Mgr. Ingrid Neckářová,
ingrid.neckarova@ujop.cuni.cz

Ústřední knihovna Univerzity Karlovy v Praze – Evropské dokumentační a informační středisko

Evropské dokumentační a informační středisko (EDIS) je od 1. ledna 2007 součástí Ústřední knihovny Univerzity Karlovy. EDIS spravuje dokumenty a knižní fond o Evropské unii, monitoruje a rozšiřuje – zejména prostřednictvím internetu – studijní, vědecko-výzkumné a další informace z EU týkající se vysokých škol, vědy a výzkumu a poskytuje poradenské služby. Prostřednictvím webových stránek nabízí i kontakty na instituce EU.



Studovna Ústřední knihovny UK – EDIS, kde probíhá výuka U3V. Foto: Archiv EDIS UK

U3V

Do výuky Univerzity třetího věku se EDIS poprvé zapojilo v akademickém roce 2008/2009 formou semestrálního kurzu *Senioři a informační společnost*. V akademickém roce se tak uskutečnily dva běhy semestrálního kurzu. Pro akademický rok 2010/2011 EDIS připravilo inovovaný dvousemestrální kurz *Aktivita seniorů v EU*, který se věnuje tématu seniorů a informační společnosti (v zimním semestru) a tématu seniorů a duševní zdraví (v letním semestru). První téma vychází z iniciativy Evropské komise eEurope (Informační společnost pro všechny), druhé téma čerpá z Evropského paktu duševního zdraví. Výuka respektuje zásady informační vědy, vytváří a rozvíjí klíčové kompetence

k mediální a informační gramotnosti. Senioři se seznamují se vztahem internetu a psychologie, s aspekty paměti, cvičí pozornost, učí se získávat a třídit nové informace. Aktivně procvičují všeobecné znalosti, řeší cvičení na asociace, vizuální paměť a logické myšlení, v cvičeních rozvíjejí svoji kreativitu. Jednotlivá témata programu kurzu obsahují jak teoretickou část, tak i bezprostředně navazující praktická cvičení. Náplň cvičení reflektuje i přání účastníků kurzu. Celková hodnová dotace kurzu je 72 hodin přednášek, cvičení a seminářů. Výuka probíhá ve studovně EDIS Ústřední knihovny. Počet účastníků v kurzu je limitován počtem počítačů ve studovně, přijímáme dvacet účastníků. Na konci zimního i letního semestru odevzdávají

samostatnou práci na zvolené téma, která reflektuje tematiku daného semestru. Na základě úspěšnosti v obou semestrech obdrží účastníci na konci kurzu osvědčení.

Zpráva o zapojení UK – EDIS do výuky celoživotního vzdělávání formou kurzu byla v roce 2009 pozitivně přijata účastníky semináře European Documentation Centre (EDC), který organizovala Evropská komise, a stala se tak příkladem dobré praxe pro ostatní EDC v členských státech EU.

Od roku 2013 se v rámci Univerzity třetího věku nabídka rozšiřuje o semestrální kurz *Vybrané kapitoly z dějin divadla*, který reaguje na aktuální program *Tvářící Evropa*, vyhlášený Evropskou komisí.

PhDr. Marcela Vašíčková,
vedoucí projektu pro seniory;
Bc. Jan Jersák, lektor

Ústřední knihovna Univerzity Karlovy v Praze – Evropské dokumentační a informační středisko (EDIS)

web: www.edis.cuni.cz
adresa: Senovážné náměstí 26,
110 00 Praha 1
tel.: 224 227 797
e-mail: office@eis.cuni.cz
ředitelka Ústřední knihovny UK:
Mgr. Marie Pardková,
marie.parkova@ruk.cuni.cz
kontaktní osoba:
PhDr. Marcela Vašíčková,
marcela.vasickova@eis.cuni.cz

Centrum pro přenos poznatků a technologií Univerzity Karlovy v Praze

Centrum pro přenos poznatků a technologií (CPPT) je samostatnou součástí Univerzity Karlovy v Praze. Svou činnost zahájilo v listopadu 2007, kdy bylo založeno jako výstup stejnojmenného projektu. V současnosti v centru pracují tři zaměstnanci UK na plný úvazek a dva tzv. technologičtí skauti, působící na Přírodovědecké fakultě UK, na částečný úvazek.

Činnosti centra

Posláním CPPT je systematické mapování poznatků a technologií, které vznikají na fakultách a pracovištích UK a mají komerční potenciál. Prostřednictvím CPPT mají fakulty možnost podat patentovou přihlášku a usilovat tak o zhodnocení svých poznatků nebo objevů. Celý proces



Pracovní tým Centra pro přenos poznatků a technologií UK. Foto: Vladimír Šigut

začíná vyplněním *Oznámení o objevu/vynálezu* a v případě úspěšného procesu končí prodejem licence. Vedle toho CPPT zprostředkuje vztahy s komerční sférou i se státními institucemi a usiluje o společné (kontraktové) financování výzkumu a vývoje. Klíčovou však zůstává vzdělávací činnost v oblasti inovací a přenosu poznatků a technologií, a to formou vysoce specializovaných kurzů, seminářů a kulatých stolů. Na tomto poli centrum zaznamenalo významné úspěchy.

Proběhlé kurzy

S využitím prostředků Strukturálních fondů EU již proběhly dva vzdělávací kurzy v oboru ochrany duševního vlastnictví a v přenosu poznatků a technologií do komerční oblasti. Nejprve to byl projekt *Komplexní program Univerzity Karlovy*

v Praze pro vzdělávání v řízení přenosu znalostí a výchovu v inovačním podnikání (IPUK), následně pak projekt *Transnational Technology Transfer Manager – Aplikace evropského vzdělávacího modelu na Univerzitě Karlově v Praze (TTM)*. Diplomy základních kurzů TTM již měly evropskou certifikaci. Projekt TTM bude tento rok končit, ale nadále počítáme s organizací dalších kurzů, seminářů a kulatých stolů, kam budou zváni odborníci nejen z České republiky.

Z uvedených vzdělávacích projektů vzešli tzv. technologičtí skauti, kteří v současné době přednášejí problematiku transferu technologií a ochrany duševního vlastnictví na Přírodovědecké fakultě UK a mapují zde technologické příležitosti pod hlavičkou CPPT.

Mechanismem registrace a zároveň navržení celoevropského curricula pro školení v oblasti přenosu znalostí a technologií se zabýval dvouletý projekt (2010–2012) *European Knowledge Transfer Society (EuKTS)*.

Chystané kurzy

Pro nejbližší období CPPT připravuje rozšířenou výuku volitelného předmětu *Úvod do přenosu poznatků a technologií na ostatních fakultách UK* pro studenty bakalářského a magisterského studia. Připravujeme sérii kurzů, seminářů a kulatých stolů z oblasti inovací a přenosu poznatků a technologií. Zvažujeme další formu vzdělávání zaměstnanců a doktorandů UK v managementu transferu technologií. CPPT také postupně vytváří síť kontaktních osob a technologických skautů na všech fakultách UK.

Ve střednědobé a dlouhodobé perspektivě usiluje CPPT o vypracování vhodné metodiky, postupů a standardů pro univerzitní systém ochrany duševního vlast-

nictví a pro vlastní transfer poznatků a technologií v kontextu zejména základního výzkumu.

V listopadu 2012 zahajuje UK projekt *Pre-seed*, jehož hlavním cílem je zvýšení intenzity ochrany duševního vlastnictví a komercializace výsledku vědy a výzkumu na mimopražských fakultách a pracovištích UK. Do projektu, který zahrnuje šest aktivit z oblasti molekulární biologie a biotechnologie, budou zapojeny čtyři fakulty Univerzity Karlovy v Praze s metodickou podporou Centra pro přenos poznatků a technologií UK. Projekt by měl pomoci vyřešit kritická místa v přenosu poznatků, způsobená nedostatkem financí pro „dotažení“ dobrých nápadů nebo výsledků výzkumu do konečných fází jejich uplatnění v mimoakademické sféře.

Ing. Jiří M. Fuchs, ředitel CPPT

Centrum pro přenos poznatků a technologií Univerzity Karlovy v Praze

web: www.cppt.cuni.cz
 adresa: Ovocný trh 3, 110 00 Praha 1
 tel.: 224 91 255
 e-mail: cppt@ruk.cuni.cz
 ředitel: Ing. Jiří Miloš Fuchs,
jiri.m.fuchs@ruk.cuni.cz
 kontaktní osoba:
 Ing. Marie Katalidisová,
marie.katalidisova@ruk.cuni.cz

U3V – univerzitní studium se vším všudy

RADOMÍR ČIHÁK stál v 80. letech u zrodu první univerzity třetího věku na akademické půdě. Jako profesor anatomie I. lékařské fakulty UK na zdejší U3V stále vyučuje. V rozhovoru vzpomíná na čtvrt století strávené výukou těch nejpozdějších studentů na univerzitě.

Jak rozumíte univerzitě třetího věku jako formě dalšího učení v kontextu celoživotního vzdělávání?

Celoživotní vzdělávání je zdokonalování v profesi, kterou si člověk vybral a vzdělává se v ní nadále, dokud ho zajímá. V principu jde o profesní záležitost. U3V oproti tomu začíná až v penzijním věku a nemá profesní výstup; je to vzdělávání zájmové, a proto ji do celoživotního vzdělávání nepočítám. Z medicínského hlediska prospívá celkovému zdravotnímu stavu člověka, a to proto, že oddaluje projevy stárnutí, zejména ty duševní. Smyslem U3V je, aby se posluchači soustředili na výklad tématu, aby si doma otevřeli knihu nebo si sháněli další literaturu, zaměstnávali mozek a tím oddalovali stárnutí. Výsledkem je, že když pak přijдете do posluchárny, najdete tam plno mladých lidí, kterým je všem přes 65 let.

V roce 1987 jste stál u zrodu U3V na naší univerzitě. Jak se tento typ vzdělávání vyvíjel?

Univerzity třetího věku vznikly ve Francii v 70. letech 20. století s cílem zlepšit koncentraci, paměť a zájem o studium u seniorů. U nás pochopil význam U3V pro starší generaci internista a geriatr profesor Pacovský, tehdejší děkan I. lékařské fakulty. Se skupinou spolupracovníků vytvořil čtyřsemestrální vzdělávací program, který se opírá o tematiku přednášenou na fakultě, ale nemá profesní výstup, jeho absolventi tedy nebudou mít zdravotnické vzdělání. Příprava programu pro první ročník začala v létě 1987 a já dostal na starost organizaci výuky. Pěťadvacet let jsem organizoval výuku univerzity třetího věku na fakultě – sháněl učitele, kompletoval program a podobně. Naštěstí se mi to dařilo, protože přednášející byli moji spolužáci nebo žáci, a nebylo proto těžké je přesvědčit, aby šli přednášet. Tak vznikla první skutečná univerzita třetího věku v tehdejších Československu. Předtím existovaly jen náznaky, například při Červeném kříži, kde však přednášky neměly univerzitní charakter, který spočívá v tom, že výuka probíhá na půdě univerzity a vychází z programu fakulty. Asi po roce se začaly přidávat další fakulty Univerzity Karlovy, první byly Filozofická fakulta UK v Praze a Lékařská fakulta UK v Plzni. Následovaly další a dnes je U3V téměř na všech univerzitách a fakultách v České republice.

Vraťme se ještě k začátkům U3V na I. lékařské fakultě. Jak probíhaly?

Začátky U3V byly velice zajímavé. Do prvního ročníku zimního semestru 1987/1988 se přihlásilo přes 600 posluchačů. A protože jsme si dali zásadu, že nikoho neodmítneme, učili jsme na paralelky. Jak jsme se dozvěděli později, velká část zapsaných studentů si tak splnila svůj sen univerzitního vzdělání, které jim

bylo v mládí z kádrových nebo jiných důvodů odepřeno. Skutečnost, že mohou usednout do lavic fakulty, vnímali jako obrovské zadostiučnění. U3V se ujala. Prvotní veliký zájem poklesl po prvních dvou ročnících. Asi třetí ročník odmítl po skončení čtvrtého semestru odejít z fakulty s tím, že zůstanou a že chtějí další přednášky. A tak si při studijním oddělení děkanátu založili Klub absolventů univerzity třetího věku I. lékařské fakulty, jak jsme tomu tehdy říkali a říkáme dones. Klub má stabilně přes



Foto: Archiv Radomíra Čiháka

100 členů, kteří platí příspěvek, jezdí na výlety a každé úterý od půl třetí do půl páté chodí na přednášky.

Jak se liší program U3V na I. LF UK od programu zmíněného klubu absolventů?

Program pro U3V, jak jsme ho vytvořili v roce 1987, udržujeme v malých obměnách dodnes. Vychází z teoretické a preklinické výuky na fakultě; z klinické výuky obsahuje vše kromě diagnostiky a terapie. Klub má program úplně jiný. Posluchačům v něm předkládáme vždy určitý obor medicíny – například stomatologii, kdy nám šéf stomatologie se svými lidmi udělá dvanáct přednášek v semestru o všech odvětvích stomatologie. A to mají posluchači velice rádi.

Liší se v něčem přednášky pro posluchače U3V na I. LF UK od těch pro mediky?

Některé věci jsou naprosto stejné jako pro mediky. Když vykládám o pohybovém aparátu, říkám jim to samé co medikům. A to je to, co posluchače u studia drží. Mají pocit, že se jim dostává skutečného univerzitního vzdělání, a je to pravda. Vyučující jsou přední odborníci v oboru, nejsou to žádní začátečníci.

Na co v souvislosti s výukou nebo organizací U3V rád vzpomínáte?

Celá řada mých kolegů nebo žáků se všelijak kroutila, když jsem je žádal, aby šli přednášet na univerzitu třetího věku. P odruhé už šli přednášet rádi, protože zjistili, že mají lepší posluchačstvo, než jsou medici. Když se postavili před klub absolventů, řekli si: Tak tolik lidí jsem v posluchárně ještě nikdy neměl.

Kolik se přihlásilo, tolik chodí.

Nejen to. Řada studentů, vždy 10–12 v ročníku, dojíždí z krajských měst. Ráno vstávají, aby tu byli dvě hodiny na přednášce, a pak jedou domů. Jedna posluchačka k nám jezdí až ze Šumavy.

Z jakých profesí se posluchači U3V I. LF UK rekrutují? Převládají například bývalí lékaři?

Ze všech. Měli jsme tu několik bývalých docentů naší fakulty, kteří si přišli osvěžit vědomosti a dozvědět se, co je nového v teoretických předmětech, které ve výuce dominují. Dále několik profesorů z jiných vysokých škol – například zájemce o zdravotnictví z techniky, který byl tak pečlivý, že nevynechal jedinou přednášku. Když jsem se jednou na přednášce přepřekl, na místě mě opravil. Takové zážitky demonstrují, že studenti chodí na U3V rádi, pečlivě sledují přednášky. A to je hlavní rys univerzity třetího věku. Těší nás ještě jedna věc – řada posluchačů odejde po ukončení studia na jinou fakultu, stráví tam dva roky, poté dva roky na jiné fakultě a vrátí se k nám do prvního ročníku s tím, že tady bylo studium nejhezčí a že si ho chtějí zopakovat. Pro takové frekventanty máme v každém ročníku vyčleněno asi pět míst, abychom neubírali místo dalším zájemcům.

Řada posluchačů U3V I. LF UK se již potýká se zdravotními problémy spojenými s důchodovým věkem. Jaký přínos má pro ně studium?

Lépe chápou svého lékaře. Když s nimi mluví o vadné funkci některého orgánu a pak jim předepisuje léky, snáze pochopí, o co jde a proč.

Můžete přiblížit roli a význam Asociace univerzit třetího věku, v níž jste dlouhá léta působil, několik let i jako předseda?

Asociace U3V sdružuje univerzity třetího věku ze všech fakult a univerzit v České republice. Její vznik v roce 1993 iniciovalo ministerstvo školství, aby se české U3V dostaly do kontextu evropské a světové asociace univerzit třetího věku. Je to organizace užitečná hlavně pro ty, kteří se zabývají geriatrií a gerontologií. Její význam je spíše ideový. U nás se navíc asociace stará i o to, aby na ministerstvu školství pochopili, že i univerzita třetího věku potřebuje pro svou činnost dotace. Předsedou asociace je nyní profesor Vavřín, bývalý rektor techniky v Brně, který svou práci dělá výborně.

Dostal se již fenomén univerzity třetího věku do povědomí české společnosti?

Myslím, že dostal. Čtvrt století je dlouhá doba. Touhu přijít mají hlavně lidé s vhodným předběžným vzděláním. Podmínkou přijetí je maturita, organizátor U3V má však právo tuto podmínku zrušit v případě, že vidí hluboký zájem. Tak se nám jednou stalo, že k nám chodil mistr kominický a byl to jeden z nejpečlivějších posluchačů univerzity třetího věku, jakého jsme kdy měli. Ti lidé chodí ze zájmu, a proto tam se zájmem i sedí a poslouchají. Přednáška trvá dvě hodiny, přesto jsou posluchači U3V daleko soustředěnější, pozornější studenti než medici. Posluchač U3V se před přednáškou omluví, že mu jede vlak a že musí odejít pět minut před koncem – to u mediků nevidíte. Mají ke studiu niterný vztah, považují je za svoje. Protože na konci každého ročníku skládají test, aby dostali zápočet, je to univerzitní studium se vším všudy.

Autor: redakce

prof. MUDr. RADOMÍR ČIHÁK, DrSc.

Od roku 1951 působí v Anatomickém ústavu I. LF UK v Praze, kde byl v letech 1970–1990 přednostou. Zabývá se vývojem morfologií pohybového aparátu a biomechanikou. Je autorem více než stovky publikací, z toho osmdesáti vědeckých prací v odborných časopisech, dále je autorem, spoluautorem nebo překladatelem více než třiceti učebních textů, mezi nimi třídílné učebnice anatomie. Spoluzakládá a 25 let organizoval výuku na Univerzitě třetího věku I. LF UK. Dlouhou dobu působil v české Asociaci univerzit třetího věku. Nyní pracuje na dokončení 3., upraveného a doplněného vydání 2. a 3. dílu své učebnice anatomie a nadále přednáší posluchačům U3V I. lékařské fakulty.

Jak se třetímu věku studuje na UK?

Michal Svatoš

Každý rok nabízí Univerzita Karlova seniorům možnost vzdělávat se v kurzech Univerzity třetího věku (U3V), pořádaných jejími fakultami a pracovišti. A je z čeho vybírat. Následující rozhovory s absolventkami a absolventy U3V na UK svědčí o radosti ze studia v důchodovém věku.

Katalog kurzů Univerzity třetího věku pro akademický rok 2012/2013 s podrobnými informacemi si lze stáhnout na www.cuni.cz/UK-51.html. Tištěný katalog můžete také koupit v Informačně-poradenském centru UK na adrese Celetná 13, Praha I.

Karolina Schmidová

(* 1923)

Od roku 1997 se aktivně účastní kurzů U3V na různých fakultách Univerzity Karlovy. V roce 2012 absolvovala kurz U3V na husitské teologické fakultě (HTF) *Závěr století telegrafu a páry*, kde nyní pokračuje ve studiu. Pracovala ve finančním sektoru až do odchodu do důchodu v roce 1978.

Co vás motivovalo ke studiu U3V?

Chtěla jsem se poučit a dozvědět o nových poznatcích, metodách, výzkumech a zkušenostech z různých oborů. Maturovala jsem na reálném gymnáziu v roce 1941. V té době byly středoškolské znalosti podstatně nižší než dnes. Pro to jsem se v roce 1997 přihlásila na U3V na UK, a to na 2. lékařskou fakultu v Motole. Úroveň přednášejících byla vysoká – přišli přímo z praxe. Od té doby jsem absolvovala kurzy U3V na dalších fakultách UK: *Biologii člověka* na 1. lékařské fakultě, *Psychologii* na filozofické fakultě, *Meteorologii a fyziku* na matematicko-fyzikální fakultě, *Geografii a demografii* na přírodovědecké fakultě, *Zrod moderního umění* na fakultě sociálních věd. Na katolické teologické fakultě jsem studovala celkem pět akademických roků. Na Chemicko-technologické fakultě ČVUT jsem absolvovala čtyřsemestrální kurz *Potraviny a výživa*.

Jak probíhá studium U3V na husitské teologické fakultě?

Výuka je vedena jako dialog generací – přednášky navštěvujeme současně s mladými studenty. Máme tam široký výběr oborů. Vynikající úroveň mají například přednášky *Islám* profesora Luboše Kropáčka, *Nová náboženská společenství* doc. Zdeňky Vojtíška nebo *Filosofie* doc. Miloslavy Blažkové a profesorky Anny Hogenové. Před pěti lety pro nás seniory fakulta připravila nový cyklus přednášek, vede jej Mgr. ThDr. Pavel Helan, Th.D. Jedná se o kombinaci historie, kunsthistorie a dějin českých zemí spojených s evropskými událostmi od antiky až do současnosti, do doby technického pokroku. Přednášející se střídají dle odbornosti. Abychom si rozšířili teoretické znalosti, organizuje ThDr. Helan současně pro nás i pro mladé studenty poznávací exkurze do Itálie. Zájezdy jsou fyzicky náročné, ale velmi poučné. Zastím jsem se zúčastnila všech pěti exkurzí. Orientovat se v nabíd-

ce U3V pro mne nebylo těžké. Postupně jsem absolvovala osm kurzů a zájem mám stále. Studium U3V na HTF má tu výhodu, že nabízí pestrý výběr oborů; současně můžete navštěvovat i více druhů přednášek, což na jiných fakultách UK nelze, a proto jsem si tuto fakultu zvolila.

Jak náročné je pro vás studium?

Školu jsem zvládala dobře jak fyzicky, tak psychicky. Na začátku studia se na některých fakultách žádalo vypracovat seminární práci, během přednášek si zapisuji důležité poznatky.

Co dalšího kromě nových poznatků vám studium U3V přineslo?

Sebevědomí. Mám dobrý pocit, že i ve stáří se starám, aby byl můj mozek aktivní a nezahálel. Pro letošní akademický rok jsem se na HTF přihlásila na další kurz U3V. Ale už mne to fyzicky zmáhá – cesta mi z domova trvá hodinu a musím třikrát přestupovat.



„Mám dobrý pocit, že i ve stáří se starám, aby byl můj mozek aktivní a nezahálel.“ říká Karolina Schmidová, absolventka řady kurzů U3V na UK. Foto: Archiv K. Schmidové

Ing. Eduard Lutišan

(* 1942)

Absolvoval U3V na 1. lékařské fakultě UK v Praze. V roce 1965 vystudoval obor spalovací motory a kolejová vozidla na ČVUT. Poté pracoval v oblasti konstrukce motorů, kde se jako spoluautor podílel na několika patentech. Mezi jeho zájmy patří historie techniky, hodinářství a poslech hudby.

Co vás motivovalo ke studiu U3V?

Celý profesní život jsem se zabýval vývojem spalovacích motorů, v sedmdesáti letech jsem se rozhodl práci ukončit



Absolvent U3V I. lékařské fakulty Eduard Lutišan při slavnostním zakončení studia v Karolinu. Foto: Archiv E. Lutišana

a odejít do důchodu. Potřeboval jsem najít činnost, která by mne uspokojovala. Záměrně jsem si vybral studium v oboru pro mne zcela novém, abych se musel učit znovu od začátku, tak jako kdysi před padesáti lety. Studium jsem zahájil dva roky před odchodem do důchodu, abych zkusil, zda mi nový životní styl bude vyhovovat.

Je těžké orientovat se v široké nabídce U3V na UK?

Katalog kurzů Univerzity třetího věku UK je přehledně zpracován a publikován na internetu. Nabídka je obrovská, rozhodnutí není jednoduché. Na webových stránkách I. LF UK mě zaujal seznam přednášek kurzů I. ročníku *Biologie člověka* a 2. ročníku *Biologické principy péče o zdraví*. Od funkce a struktury živočišné buňky přes stavbu a funkci jednotlivých orgánů a systémů je vysvětlována stavba a funkce celého lidského organismu. Ostatní lékařské fakulty nenabízejí tak ucelenou a logickou stavbu kurzů U3V, proto jsem se rozhodl pro I. LF UK.

Jak náročné pro vás bylo studium?

Vzhledem k mému předchozímu čistě technickému vzdělání pro mne byla témata přednášek nová a zajímavá – studoval jsem rád a bez problémů. Překrytí přednášek s pracovní dobou mi zaměstnavatel pomohl vyřešit. Přednášející byli vynikající, ani nemohu jmenovat, musel bych opsat všechna jména z programu přednášek. Byli jako dobré víno – čím starší, tím lepší. Přednášky byly po formální i obsahové stránce výborné. Uvítal bych však ve skriptech nebo v prezentacích u každého tématu seznam literatury k dalšímu studiu. Dále by bylo vhodné, aby posluchači kurzů U3V měli přístup do informačního systému a do knihoven fakulty stejně jako řádní studenti.

Jak byste srovnal studium U3V se studiem vysoké školy zmlada?

Mé předchozí studium bylo silně zaměřeno na profesní přípravu, předpokládalo se, že po nástupu do praxe bude absolvent schopný ve svém oboru okamžitě kvalifikovaně pracovat. V tehdejší Československu, zaměřeném na průmyslovou výrobu, byl velký nedostatek techniků, způsobený ještě omezením středních škol a zrušením vysokých škol za okupace. Po více než čtyřicetileté praxi mohu potvrdit, že tehdejší systém technického vzdělávání byl na vysoké úrovni. Studium U3V na I. LF UK bylo od počátku deklarováno jako zájmové, nemající profesní charakter. Kurz mi jako laikovi umožnil na odborné úrovni, bez zkrslujících zjednodušení získat základní znalosti v oborech medicíny potřebných pro novou „seniorskou profesi“. Velmi si

Anežka Fridrichová – studentka U3V FF UK a předsedkyně jejího klubu posluchačů a absolventů. Foto: Vladimír Šigut

cením vysoké úrovně přednášejících a jejich schopnosti srozumitelně vysvětlit i složitá témata neoborníkům. Považuji kurz U3V za dobrý základ pro další vzdělávání.

Jaký měl kurz U3V na I. lékařské fakultě hlavní přínos pro vás?

Doplnil a vyvážil mé jednostranné technické vzdělání. Biologii člověka jsem poprvé absolvoval před padesáti pěti lety v osmé třídě základní školy. Na střední a vysoké škole biologie člověka ani principy péče o zdraví nebyly nikdy přednášeny. Teď se cítím mnohem lépe připravený na přicházející radosti staršího věku.

Uvažujete o účasti v dalším kurzu U3V?

Rád bych absolvoval přednášky v Klubu absolventů U3V I. LF UK.

Anežka Fridrichová

(* 1944)

Od roku 2007 studuje U3V na Filozofické fakultě UK, kde spoluzakládala Klub posluchačů a absolventů U3V FF UK. Působí jako předsedkyně a organizuje přípravu internetového časopisu BLOG KLUB, jehož první číslo vyšlo v květnu 2012. Časopis najdete na adrese www.ff.cuni.cz/FF-8162.html.

Jak vás napadlo studovat univerzitu třetího věku?

Když jsem se po ukončení pracovního poměru zařadila mezi důchodce, či, chcete-li, seniory, chodila jsem s kamarádkami na výstavy, koncerty a různé kulturní akce. Jen tak pasivně přijímat kulturní požitky mě ale neuspokojovalo. S bývalou kolegyní z práce, která absolvovala U3V téměř na všech vysokých školách, jsem se přihlásila nejdříve na tříletý kurz 3. lékařské fakulty *Zdravý životní styl člověka*. Po gymnáziu jsem studovala nástavbu pro asistenty hygienické služby, a proto mě zajímalo, co 3. LF (dříve hygiena, i když jsem v oboru však dlouho nepracovala) nabízí ke studiu pro seniory.

Nyní studujete U3V na FF UK. Proč jste zvolila tuto fakultu?

Tak jako k lékařské fakultě, i sem mě přivedla dřívější práce, a to na studijním oddělení FF UK. Prostředí fakulty mi nedělalo žádný problém, a tedy ani výběr kurzů. Absolvovala jsem řadu kurzů: *Mezigenerační vztahy a výchova na prahu 21. století*, *Psychologie pro život aneb jak nám psychologie pomáhá*, *Politické myšlení v českých zemích 19. a 20. stol.*, *Kulturní tradice východu*, *Vybrané kapitoly z dějin hudby* a další. Z kurzů, které mi byly nejbližší, jsem psala seminární a závěrečné práce. Účastnila jsem se také pilotního projektu kondičního cvičení pro seniory, které bylo následně zařazeno do nabídky U3V FF UK. Zájem byl tak velký, že při přijímání přihlášek byla tělocvična zaplněna během první hodiny.



V čem se liší studium U3V od studia „zamlada“?

Přednášející si velice pochvalují studenty-seniory. I mladí učitelé jsou překvapeni, jaký máme zájem o přednášenou látku a zároveň také hluboké znalosti. A to je ten rozdíl mezi běžnými studenty a U3V – mnozí senioři si ke studiu vybrali takový obor, který měli celý svůj život jako hobby, nebo je naopak zajímavá, to čemu se v mládí nedostali.

Jak náročné je pro vás studium?

Zatím se cítím docela dobře. A protože bydlím v Praze, ani docházení na přednášky, které jsou od akademického roku 2012/2013 každý pátek, mi nedělá problém. Jsou mezi námi i studenti dojíždějící z daleka. Ty obdivuji. Jsou ochotni vstávat třeba ve čtyři hodiny ráno, aby si mohli vyslechnout přednášku. Kdo se chce účastnit slavnostního ukončení studia v Karolinu a získat osvědčení o absolvování vybraného oboru, musí vypracovat seminární a závěrečnou práci a k tomu je třeba vyhledat potřebnou literaturu. Mnohdy to dá dost shánění. Na druhou stranu se tak člověk dozví nové informace nebo ty pozapomenuté ožíví.

Hlavním přínosem běžného univerzitního studia bývá možnost lepšího pracovního uplatnění. Co vám přineslo studium U3V?

Jako studentka ve vyšším věku už ambice na prestižní pracovní zařazení nemám, ale i zde se dá dělat „kariéra“. V akademickém roce 2008/2009 při přednášce z psychologie se naše garantka U3V PhDr. Eva Drlíková, CSc., zmínila o tom, zda bychom nechtěli založit klub pro posluchače, kde bychom se scházeli i mimo vypsané přednášky. Několik z nás se této myšlenky ujalo a na mě vyšla funkce předsedkyně. Náš klub je otevřená společnost pro všechny posluchače a absolventy U3V FF UK. Pořádá přednášky, besedy, vycházky, návštěvy kulturních stánků, exkurze i ukázky rukodělných prací. Nabídku uvádíme jak na nástěnku, tak na webových stránkách U3V FF UK. Letos v květnu jsme vydali náš první internetový časopis *BLOG KLUB* sestavený z příspěvků našich posluchačů – založili jsme ho, aby se na práci klubu mohli aktivně podílet i ti, kteří dojíždějí z větších vzdáleností.

Pro jaký kurz U3V na FF jste se rozhodla v letošním akademickém roce?

Vybrala jsem si *Příběh jednoho impéria. Velká Británie a (versus) svět v 18.–20. stol.* Můj velký zájem je teď především uspokojit posluchače a absolventy U3V v našem klubu a motivovat je k naplnění časopisu *BLOG KLUB* jejich příhodami, poznatky, zkušenostmi, radami a podobně.

Milan Endal

(* 1941)

Na Fakultě tělesné výchovy a sportu UK (FTVS UK) absolvoval kurz U3V *Teorie a praxe v tělovýchově seniorů*, kde ve skupině padesáti studentů vystupoval jako mluvčí. Před odchodem do důchodu v roce 2006 pracoval jako



Milan Endal (úplně vpravo) při slavnostním ukončení kurzu U3V v Karolinu.

Foto: Archiv M. Endala

hlavní stavbyvedoucí a vedoucí provozní jednotky u velké stavební firmy. Podílel se např. na výstavbě železničního zkušebního okruhu u Velimi, částí I. železničního koridoru Kolín – Přelouč, dálnice D1 a D8, tramvajových tratí v Praze, Maďarsku i Polsku a městských komunikací a okruhů kolem Prahy.

Co vás motivovalo ke studiu univerzity třetího věku?

Dostal jsem se do věku, kdy jsem odešel do důchodu a zjistil, že i když mám ještě nějaké pracovní povinnosti, zbývá mi čas. Rozhodl jsem se vyplnit ho rozumným způsobem. Taky mi scházely kontakty s novými lidmi. Celý svůj profesní život jsem byl obklopen velkým počtem spolupracovníků a najednou jsem začal pociťovat nedostatek kontaktů a informací. Studium na U3V bylo tou nejrozměšší alternativou.

Proč jste si vybral právě kurz *Teorie a praxe v tělovýchově seniorů* na FTVS UK?

Zaujala mě náplň studia. Vyhovovala mi nejen teoretická část zaměřená na pozdější, tedy náš, věk, ale i pohybová aktivita. Zajímavá byla i délka studia v trvání čtyř semestrů.

V čem se liší studium v důchodovém věku od studia v mládí?

Zamlada jsme studium považovali tak trochu za povinnost umocněnou vizí budoucího povolání. Měli jsme ale i jiné zájmy. A vše to skloubit bylo náročné. Dnes studujeme s radostí a nadšením. Jsme vděční za každou informaci. Ostatní spolužáci mají podobné představy a jsme podobně naladěni. Jsme si přáteli. I vyučující profesoři jsou podobného věku a přistupují k nám jako ke kolegům. Je radost chodit na přednášky.

Jak náročné pro vás bylo studium U3V?

Celý život byl zvyklý na větší zátěž, a tak mi studijní povinnosti nepřipadaly těžké. Seminární práci jsem vypracoval bez větších obtíží. Byla to pro mne již šestá. Již předtím jsem absolvoval několik kurzů U3V na fakultách ČVUT a UK.

Co vám studium U3V přineslo?

Další poznávání a informace z jiných oborů, a hlavně přátelství, které je intenzivní a upřímné.

Uvažujete o dalším studiu na UK?

Ano. Budu pokračovat i v dalším studijním roce, a to v kurzu celoživotního vzdělávání věnovaném estetice a dějinám umění na FTVS, který vede PhDr. Jana Jebavá.

Autor: redakce

U3V – takové pohlazení po duši

Vlasta Pomikálková

„Studium U3V v sobě může spojovat zajímavé s užitečným,“ říká absolventka Vlasta Pomikálková. V následujícím článku popisuje svoje zážitky z kurzem U3V na 2. lékařské fakultě Univerzity Karlovy.

Pro studium Univerzity třetího věku (U3V) jsem se rozhodla necelý rok poté, co jsem odešla do důchodu. Ačkoli jsem již dosáhla důchodového věku, na odchod do důchodu jsem nepomýšlela, a proto jsem se na něj ani moc nepřipravovala. Ekonomická krize však udělala své. Začaly se snižovat počty zaměstnanců a já se ocitla doma. Součástí mého zaměstnání byl



Vlasta Pomikálková při promoci na MFF UK v roce 1973...
Foto: Archiv autorky

kontakt s úřady, velmi živá až hektická práce. Doma jsem začala pociťovat odloučenost a určitou izolaci. Rozhodla jsem se vyplnit volný čas studiem. Věděla jsem, že v řadě zemí Evropské unie existuje projekt celoživotního vzdělávání, a byla jsem mile překvapena, že i v ČR řada vysokých škol pečuje o duševní rozvoj seniorů v rámci U3V. Využila jsem tedy příležitosti získávat nové poznatky ve skupině stejně zapálených seniorů.

Pokud jde o moji motivaci ke studiu 2. LF UK v rámci U3V, musím se vrátit do studentských let na Střední všeobecně vzdělávací školu do maturitního ročníku, tedy do doby, kdy jsem se rozhodovala o svém budoucím zaměření. Měla jsem v oblíbě přírodní vědy, zejména pak matematiku a fyziku. Koketovala jsem i s myšlenkou studia medicíny či farmacie. Dokonce jsem začala navštěvovat hodiny latiny (v té době mě ale moc nenadchl). Nakonec jsem dala přednost studiu Matematicko-fyzikální fakulty UK. Při vyhledávání oboru v rámci studia U3V převládla moje zvědavost. Chtěla jsem se přesvědčit, o co jsem kdysi přišla. Spojila jsem zajímavé s užitečným a rozhodla se získávat poznatky v oblasti významu prevence v medicíně v seniorském věku. Rovněž se naskýkala možnost seznámit se s osobnostmi současné medicíny, které se podílejí na výchově nové generace lékařů a které mají velký podíl na budování nových směrů v medicíně.

Neusínáte nám tady a projevujete zájem

U3V, zájmové studium občanů důchodového věku, je takové pohlazení po duši. Nejedná se o profesní přípravu na budoucí povolání, jako je tomu u vysokoškolského studia. Výběr oborů i přednášek se děje dle vlastního zájmu. Docházka není prvořadá, počítá se s běžnými problémy seniorů. Závěrečná práce má prokázat zájem o obor a schopnost pracovat s nově získanými poznatky.

Na 2. LF UK jsme srozumitelnou formou získali zaslíbený pohled do jednotlivých lékařských oborů. Měli jsme možnost seznámit se s nejnovějšími poznatky medicíny z oblasti prevence v seniorském věku (užitečné rady pro případ zdravotních komplikací našich či našich blízkých). To většinu z nás obohatilo a přineslo nám to potěšení, leckdy přímo nadšení a novou energii. Přednášející jsou opravdové osobnosti současné medicíny. V běžném životě bychom se s nimi těžko setkali. Úžasný je jejich lidský přístup, pochopení pro studenty-seniory. Za velmi příjemnou pokládám skutečnost, že přednášející nedělají rozdíly mezi lékaři, mediky a studenty U3V. Byli jsme seznámeni např. s přednáškou určenou pro mezinárodní sympozium lékařů.



...a jako letošní absolventka U3V na nádvoří Karolina před sochou Jana Husa.
Foto: Archiv autorky

Kromě zajímavých rámcových poznatků z oblasti medicíny se nám v diskusích s přednášejícími dostávalo vysvětlení konkrétních zdravotních problémů, s nimiž se řada z nás potýká, možnost jejich léčby a mnohdy nabídky další konzultace. Senioři jsou lační po nových poznatcích z oboru medicíny, jsou aktivní v diskusích a pozorní při sledování přednášek. Přednášející se o nás vyjadřovali pochvalnými slovy: „Chodíme vám přednášet rádi. Neusínáte nám tady, projevujete zájem o problematiku, diskutujete a ještě nám na závěr přednášky zatleskáte.“

Učení bez stresu

Jsem z Prahy, a tak pro mě cestování do Fakultní nemocnice Motol, kde se přednášky konaly, nebylo obtížné. Některé kolegyně dojížděly z míst i několik desítek kilometrů vzdálených. Cestování pro ně bylo problematictější a namáhavější, a přesto byly velmi spokojené, že mohou přednášky navštěvovat. U3V na 2. LF UK se skládala ze dvou akademických ročníků, tedy ze čtyř semestrů. Na začátku studia jsme obdrželi index, který nás opravňoval ke vstupu do Ústavu vědeckých informací (knihovnicko-informačního pracoviště 2. LF UK). Mohli jsme zdarma využívat zdrojů knihovny (prezenčních výpůjček, inter-

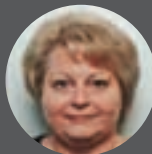
netu v počítačové učebně a kopírování studijního materiálu z fondu knihovny).

S povděkem jsem kvitovala, že jsme na závěr ročníku nemuseli skládat ústní zkoušky ani psát testy, což v našem věku pokládám za rozumné. Vypracování seminárních prací na konci každého ročníku je vhodný způsob, jak prezentovat své znalosti nabyté studiem. Svůj účel plní a vyhneme se stresu. Mohli jsme si vybrat libovolné téma z oblasti medicíny (i z neodpřednášených témat). Na závěr 1. ročníku jsem zvolila téma *Proces stárnutí a možnosti jeho zpomalení* a na závěr 2. ročníku téma *Role stopových prvků v lidském organismu s přihlédnutím k léčbě civilizačních chorob dle metabolických typů člověka*. V obou případech byla moje práce hodnocena jako vynikající a já z toho měla upřímnou radost. Vždyť hodnocení zpracovával odborník z nejpovolnějších.

Závěrečné slavnostní předání Osvědčení o absolvování U3V v Karolinu je vskutku celoživotní zážitek. Já jsem stanula ve Velké aule Karolina potřetí, tak jsem mohla srovnávat atmosféru z předchozích let s tou letošní. Nyní jsme neskládali slib, a tak jsme si mohli v klidu vyslechnout projevy akademických hodnostářů lékařských fakult z Prahy a z Plzně i proslov prorektora. Jako absolventce Univerzity Karlovy mi pouhé srovnání fotografií před sochou Jana Husa s odstupem čtyřiceti let připomnělo, jakou cestu jsem ušla od skončení vysokoškolského studia.

Vybere si každý

Díky některým přednášejícím si též odnáším určitý vzor, jak být aktivní a prospěšná i ve vyšším věku. Svůj kalendářní věk si nepřipouštět a naplnit tak heslo „Jste staří tak, jak se cítíme“. Studiem na 2. LF UK jsem se opět přiblížila akademickému prostředí, které mne motivovalo k dalšímu studiu v rámci U3V. Letos na podzim začnu přednáškami na Právnické fakultě UK a výběrově se budu vracet k přednáškám na 2. LF UK. V dalších letech se uvidí. Vždyť oborů a možností studia, které nabízejí jednotlivé fakulty UK v rámci U3V, je nepřehledné množství. Navíc výzkum jde milovými kroky kupředu a mnohé z toho, co jsme se učili za dob našeho mládí, je již překonáno. Jde jen o to, vybrat si, zda chceme rozšiřovat oblast poznání, či prohlubovat a aktualizovat poznatky ze svého oboru.



RNDr. Vlasta Pomikálová

Autorka v roce 2012 absolvovala U3V na 2. LF UK v Praze. Doktorát obhájila v roce 1976 na Matematicko-fyzikální fakultě UK. Posledních 15 let před důchodem pracovala v oblasti venkovní reklamy. V akademickém roce 2012/2013 pokračuje ve studiu U3V na Právnické fakultě UK.

Znalosti je třeba předávat

Profesorka RADANA KÖNIGOVÁ založila samostatný obor popáleninové medicíny. Svůj život zasvětila péči o nemocné a výchově lékařů. Soustavné sebevzdělávání zaujímalo v její profesi velkou roli. „Při absolutním pracovním nasazení vzniká pocit štěstí, který motivuje k dalšímu vzdělávání,“ říká o své náročné multidisciplinární profesi.



Proč bychom měli studovat během celého života?

Výzkumné poznatky a zkušenosti lidstva se mění, prohlubují, množí, ale i zneužívají. Celoživotní vzdělávání by mělo být poskytováno všem kategoriím seniorů, kteří mají své životní prožitky a mohou jejich dalším obohacováním rozšířit rozhled svůj i svých potomků. Slovy Viktora Dyky – i v tomto případě je lepší znalosti dávat než pouze brát. Ovšem záleží na funkci mozku a úrovni intelektu, dále také na vzájemných rodinných a společenských vztazích a na profesionálním zájmu. Jsou mnozí, kteří žijí názorově v minulosti: přítomnost se jim hnuší, budoucnosti se obávají. Tyto osoby se nestanou studenty univerzity třetího věku. V oblasti přírodních věd se učitel a student zabývají otázkami, které lze nastudovat. Vyučující je ten, který ví, a učí ty, kteří nevědí. Obávám se, že nejen vyšší věkové skupiny si z informací o anatomii a patofyziologii chorob rozličných orgánů, jistě velmi poutavě přednášených, mohou vyvolat choroby psychosomatické při nejrůznějších stavech nevolnosti. Záleží ale na individuálním přístupu a postoji k předkládaným poznatkům.

V oblasti lékařské etiky, která se vyučuje na 3. lékařské fakultě v rámci univerzity třetího věku, jsou otázky výrazně obtížnější, stejně jako odpovědi, které se mohou názorově lišit, a to ne z nepochopení otázky, ale z nepoznatelnosti jsoucna. Proč jsme na světě?

Všichni studenti pregraduálního a postgraduálního studia i účastníci univerzity třetího věku jsou individuálně odlišní. Jejich vztah ke studiu a uplatnění vědomostí mají rozdílné cíle a motivace.

Foto: Antonín Krč

Léčba popálenin je náročný obor, který člověka nutí neustále se systematicky vzdělávat. Jak si lze udržet přehled o nejnovějších vědeckých poznatcích?

Léčba popáleninového traumatu se rozvíjela v multidisciplinární obor až po 2. světové válce, kdy tisíce pilotů a námořníků z leteckých a námořních bitev, ale i civilní obyvatelstvo při bombardování měst potřebovaly neodkladnou péči a dále dlouhodobou komplexní léčbu, hlavně mnohočetné chirurgické výkony. Taková péče dříve nebyla dostupná – těžce popálení tak umírali většinou na šok, do tří dnů, nebo na sepsi, do tří týdnů.

Nerozsáhlé povrchové popáleniny byly ošetřovány různými rostlinnými nebo živočišnými prostředky už odpradáva. Pokud nebyly infikovány, pacienti přežívali. Rozsáhle postižení umírali na popáleninový šok, když celkové patofyziologické změny byly nepochopitelné, a tedy fatální. Dosud se v této oblasti bádá, experimenty na zvířatech totiž postrádají hlavní faktory – bolest a úzkost vyvolané dlouhotrvajícím otřesným mechanismem – které zahájí stresovou odpověď psycho-neuro-endokrino-imunologickou. Pokusy se provádějí v celkové anestezii, jinak by šlo o týrání zvířat.

Po promoci v roce 1955 jsem byla „distribuována“ do okresní nemocnice v Podbořanech, kde jsem pracovala postupně na všech základních oborech. To je ale důležité, protože léčba popálenin je multidisciplinární obor a popáleninový chirurg musí být schopen na úrovni diskutovat s ostatními specialisty. V roce 1957 jsem byla přeložena do krajské ne-

mocnice v Karlových Varech na traumatologii a chirurgii. Vědecké poznatky jsem tehdy čerpala z významných německých monografií. Česká literatura teprve postupně vznikala. Klinické zkušenosti a odpovědnost za řešení jsem získala při službách a účastech na konciliích, ke kterým byl zván primář. V roce 1962 jsem nastoupila na kliniku plastické chirurgie a popálenin do vinohradské nemocnice k profesoru Burianovi. Kromě lepšího přístupu k odborné literatuře jsem měla možnost aktivně se účastnit domácích i zahraničních kongresů. Velmi významné pro můj další život a založení samostatného oboru popáleninové medicíny bylo asistování prof. Burianovi, jeho publikace a přednášky. V Karlových Varech jsem doprovázela primáře při konciliích na různá oddělení, abych měla možnost jednotlivé případy vyšetřit, protože právě tím se člověk učí. Jak říkal prof. Burian, v rekonstrukční chirurgii je občas lepší citlivý prst než oko.

Můžete porovnat možnosti sebevzdělání jednotlivce na počátku vaší lékařské práce a dnes?

Dříve byly účasti na kongresech v zahraničí i pracovní zařazení ve Stockholmu, Edinburghu, Indii a na Kubě hrazeny na základě pozvání hostitele. Šlo o cestovné, ubytování a stravu. Mými úkoly bylo přednášení a operování bez úhrady, jezdila jsem tam hlavně načerpat nové zkušenosti. Především v Indii jsem měla možnost poznat pacienty, které bych doma nikdy nepotkala, jak z hlediska závažnosti, tak i mechanismu úrazu. Mám na mysli mladé ženy, které se upalovaly. Jejich povinností při nedorozumění s manželem bylo zapálit si sárí. Ta byla vyrobe-

na z umělých hmot a způsobovala hluboká, rozsáhlá popálení. Psychický stav pacientek jim nedovoloval žít.

Od roku 1992, kdy jsem byla jmenována profesorkou, fungují zahraniční výjezdy jinak. Pokud je nyní akademik pozván na tzv. „invited“ přednášku nebo předseda některé sekci kongresu, odpustí mu organizační výbor pouze registrační poplatky za účast.

Dokážete zhodnotit smysl systematického vzdělávání v profesním životě žen?

Profesní život žen je velmi náročný, pokud nemají rodinné zázemí zabezpečeno materiálně, a hlavně pokud nenajdou pochopení a vstřícnost u partnera a rodičů. Abych parafrázovala Aristotela: pokud profese žen absorbuje celou jejich energii a vyžaduje veškeré dovednosti a schopnosti, pak vzniká pocit štěstí, který nemizí, naopak nutí k dalšímu vzdělávání.

Autor: redakce

**prof. MUDr.
RADANA KÖNIGOVÁ, CSc.**

Od roku 1962 pracovala na Klinice plastické chirurgie dnešní 3. lékařské fakulty UK v Praze pod vedením prof. Buriana. Od roku 1978 zde vedla oddělení pro léčbu popálenin, ze kterého se její zásluhou stala v roce 1990 samostatná Klinika popáleninové medicíny VFN Královské Vinohrady. Publikovala více než 80 vědeckých prací, včetně čtyř monografií, a je členkou mnoha národních a mezinárodních lékařských společností.



Milí čtenáři,

myšlenka celoživotního vzdělávání není vůbec nová. V kvízu tentokrát hledáme historické momenty, které ovlivnily vzdělávání mimo klasický systém základních, středních a vysokých škol. Kromě kroužků pro chudé manuálně pracující vrstvy v 19. století se podíváme na rekvalifikační i přípravné kurzy. Seznámíme se s důležitými osobnostmi, které rozvinuly teorii i praxi vzdělávání dospělých, a skončíme u současných informačních nároků kladených na určitá povolání.

Uč se a pracuj

1. Pod pojmem andragogika dnes rozumíme obor zabývající se vzděláváním dospělých. Do obecného povědomí se rozšířila v 60. letech 20. století zásluhou Malcolma Knowlese. Jako první tento termín ale použil německý učitel Alexander Kapp při popisu Platónovy teorie vzdělávání. Tehdy ještě toto označení zapadlo. Víte, kdy Kapp termín andragogika vymyslel?

- a) 1796
- b) 1833
- c) 1874
- d) 1915

2. Koncept univerzity třetího věku vznikl na Univerzitě v Toulouse mezi roky 1972–1973 a hned se začal rychle šířit po Evropě. První kurzy byly zaměřeny především na zdravotnickou osvětu. Zájmové vzdělání zaměřené na lidi ve třetím, tedy důchodovém věku se brzy dostalo i do tehdejšího Československa. První U3V na našem území vznikla v roce 1986. Víte v jakém městě?

- a) v Brně
- b) v Praze
- c) v Olomouci
- d) v Ostravě

3. Stále více profesí dnes vyžaduje tzv. vědomostní práci. Přes relativně velkou pozornost, kterou akademici vědomostní práci a jejím vykonavatelům věnují, stále chybí shoda na tom, jaká povolání by do této skupiny měla být zahrnuta. Jde např. o učitele, právníky, finanční poradce nebo architekty. Společným prvkem všech těchto profesí je potřeba neustále se vzdělávat, podle jednoho z výzkumů ti-

to pracovníci tráví 38 % času hledáním nových informací. Víte, kdo jako první popsal tento fenomén v roce 1959?

- a) Peter Drucker
- b) Michael Polanyi
- c) Karl Popper
- d) Alvin Toffler

4. Byl pionýrem vzdělávání dospělých, které považoval za nezbytné. V roce 1926 publikoval knihu *Význam vzdělávání dospělých*, která ovlivnila mnoho pedagogů včetně zakladatele moderní andragogiky Malcolma Knowlese. Víte, jak se jmenoval tento potomek dánských imigrantů do USA?

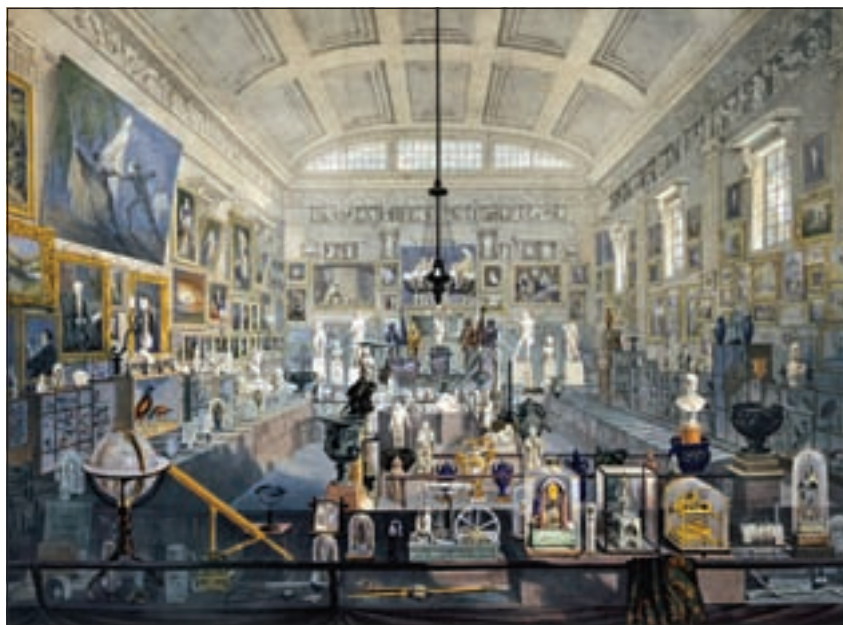
- a) Erik Erikson
- b) Henning Hoirup

- c) Eduard C. Lindeman
- d) Henrich Steffens

5. Finanční krize 30. let 20. století připravila mnoho lidí o práci. Součástí Rooseveltovy politiky New Dealu byly kromě veřejných zakázek i rekvalifikační kurzy. Jedním z nich bylo vyučování budoucích hospodyň. Víte, kolik žen stačil tento projekt dovézt během let 1937–1942?

- a) 10 000
- b) 20 000
- c) 30 000
- d) 40 000

6. Velkým propagátorem vzdělávání dospělých byl dánský myslitel Nikolaj Grundtvig. Z jeho popudu vznikla tradice tzv. středních lidových škol (Folkehøjsko-



Kolorovaná litografie z roku 1839 zachycuje výstavu v jednom z tzv. institutů pro mechaniky. Místo vzniku prvního z těchto vzdělávacích ústavů můžete hádat v otázce č. 8. Foto: Wikimedia Commons

le), která byla později přejata ve zbytku Skandinávie. Tyto školy se zaměřovaly na chudší vrstvy společnosti, kterým měly zprostředkovat praktické poznatky převážně z historie a základů jednotlivých průmyslových odvětví. Víte, ve kterém dánském městečku vznikla první střední lidová škola v roce 1851?

- a) Assens
- b) Kerteminde
- c) Middelfart
- d) Ryslinge

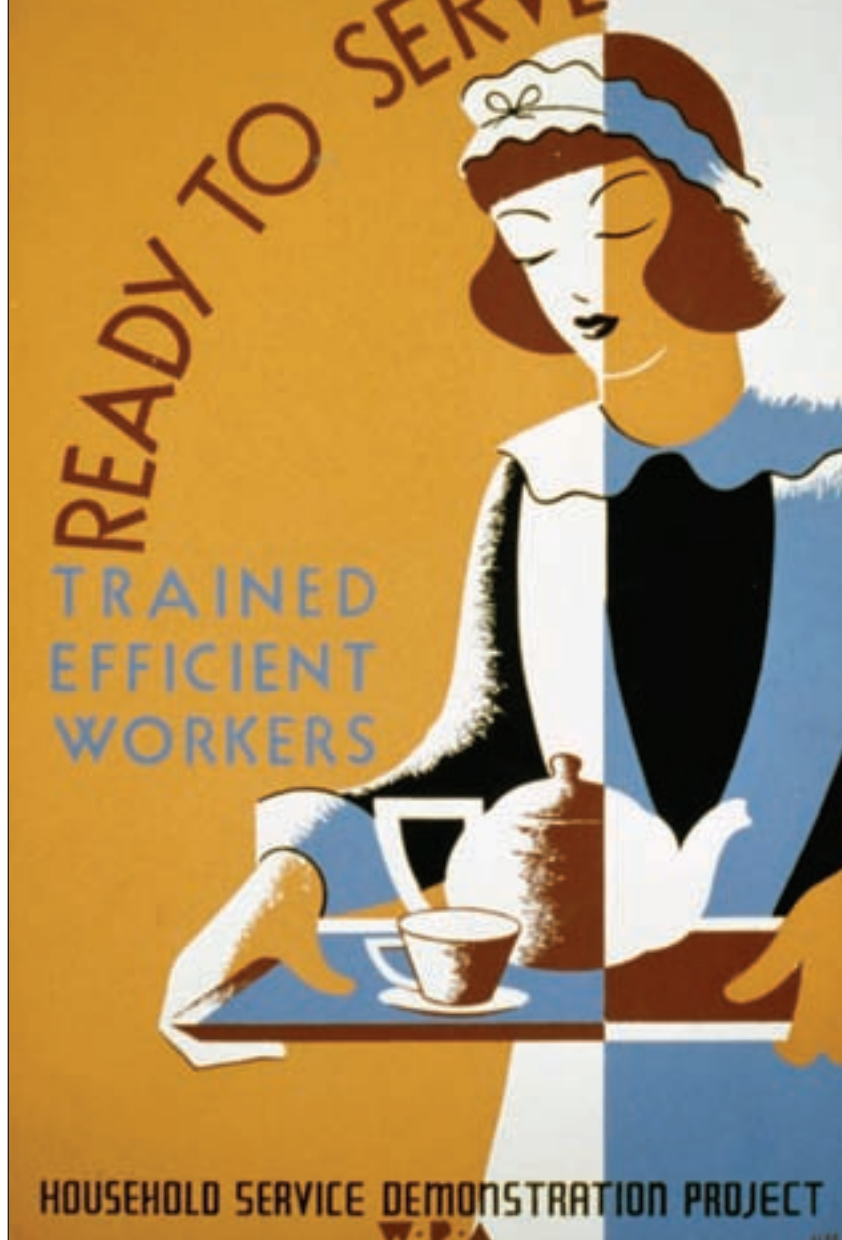
7. USA zažily v první polovině 19. století rozkvět vzdělávání dospělých, které bylo spojené s jedním architektonickým trendem. Především na severovýchodě vznikaly specifické budovy, které odkazovaly na antické Řecko a v nichž se konaly veřejné přednášky a debaty. Ve své době v nich vystoupili Abraham Lincoln, Henry David Thoreau nebo Mark Twain. Víte, jak se tato místa, kde se tříbil intelekt, jmenovala?

- a) agory
- b) bouleuteriony
- c) palaestry
- d) lycea

8. V 19. století se velké oblíbenosti těšily tzv. instituty pro mechaniky. Tato místa většinou zřizovali a dotovali místní továrníci, aby v nich mohli vzdělávat své zaměstnance. Instituty zároveň fungovaly jako knihovny. Zaměření bylo praktické inženýrské, dospělí studenti se ale naučili i základy vědeckého myšlení. Tento typ vzdělávacího ústavu byl populární v anglofonních zemích, kde některé instituty fungují dodnes. Víte, v jakém městě vznikl ten první?

- a) Baltimore
- b) Edinburgh
- c) Hobart
- d) Liverpool

9. Specifickým typem vzdělávání dospělých jsou tzv. studijní kroužky. Jejich členové se pravidelně scházejí a debatují o určitém tématu – ve skupině není žádný jednoznačný vedoucí, pouze moderátor, který by měl dohlížet na to, aby



Plakát ze 40. let 20. století propaguje rekvalifikační program pro ženy, který pochvalovala sama Eleanor Rooseveltová. Počet absolventek hádejte v otázce č. 5. Foto: Wikimedia Commons

všichni měli stejnou možnost se vyjádřit. První historické pokusy se udály na konci 19. století v Rusku a Gruzii, jedním z moderátorů tehdy byl i Josif Stalin. Největší zájem ale zaznamenaly v 70. letech minulého století ve Švédsku. Podle statistik tam od té doby ročně funguje okolo 300 tisíc takových kroužků. Znáte jméno jejich duchovního otce?

- a) Pär Aron Borg
- b) Christen Kold
- c) Oscar Olsson
- d) Otto Salomon

10. Součástí celoživotního vzdělávání jsou i tzv. přípravné kurzy na vysokou školu neboli nulté ročníky. Ačkoliv jsou tyto formy studia občas kritizovány, mají svou

historii a univerzitní stupeň vzdělání provázejí nejméně od 17. století. Např. Harvard už tehdy poskytoval nepřipraveným studentům tutorý řečtiny a latiny. S rostoucí demokratizací vzdělání potřeba těchto kurzů rostla. Víte, kolik amerických vysokoškolských studentů prvního ročníku muselo na konci 19. století projít podobnou přípravou?

- a) 5 %
- b) 10 %
- c) 25 %
- d) 40 %

Řešení: 1b), 2c), 3a), 4c), 5c), 6d), 7d), 8b), 9c), 10b)

Autor: redakce

Música Brasileira? Forró!

Petr Kohut

Brazílii má většina z nás spojenou s krásnými plážemi, sambou, amazonským pralesem či velkou kriminalitou. Ale jaká je Brazílie dnes, na počátku 21. století? Na to je těžké odpovědět, protože Brazílie je obrovská země. Více než 8,5 milionu km² představuje skoro polovinu rozlohy celé Jižní Ameriky. Jedním slovem lze tedy říci, že Brazílie je různorodá.



Rybářské jangady odpočívají na pláži. Foto: Archiv autora

a každá ložnice měla vlastní koupelnu. Takhle bydlí v Brazílii střední třída. Mít svůj domek ve městě, jako je Fortaleza, nikoho moc neláká. Je to příliš nákladné a nebezpečné. Snem je bydlet v jednom z vyšších pater těchto plotem obehnaných monster, kde na bezpečí dohlíží kamery a soukromé agentury.

Fortalezu, jako ostatně každé velké město, trápí kriminalita. Moji hostitelé mi každodenně opakovali, že do setmění musím být doma (to je tu mimochodem asi v šest hodin). Nedoporučovali mi telefonovat na ulici či u sebe nosit víc peněz. Pokud by přece jen došlo k přepadení, je nutné útočníkům okamžitě vše vydat. Členové rodiny měli k dispozici dvě auta a po městě se pohybovali jen v nich. Jít někam pěšky pro ně nebylo

V srpnu roku 2011 jsem měl možnost strávit čtyři týdny na studijním pobytu na severovýchodě Brazílie a poznat tak alespoň trochu z místní historie a kultury.

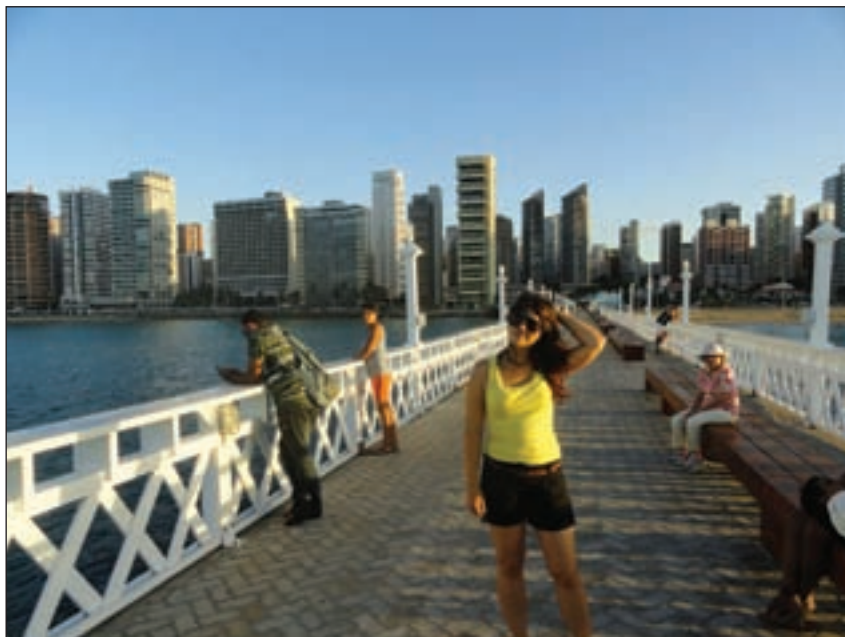
čas. Z podzemních garáží nás výtah vyvezl přímo k bytu. A můj první dojem z nového domova? Obrovský! Přes 120 m²

Nebezpečná Fortaleza

Ve Fortaleza, největším a hlavním městě spolkového státu Ceará, jsme přistáli v noci. Už na letišti jsme se potkali s naší hostitelskou rodinou a byli jsme okamžitě přijati jako její plnoprávní členové. První, co nám po opuštění letiště vyrazilo dech, bylo samo město. Samozřejmě jsme nečekali, že by Brazílci bydleli v chatrčích, ohromná koncentrace výškových budov nás ale překvapila. Ocitnete se v moderním městě a najednou nevíte, jestli jste v Americe Jižní nebo Severní. Moje hostitelská rodina bydlela v 11. patře 18podlažní budovy. Ta byla celá obehnaná vysokým plotem a u vchodu se tyčila strážní věžička vrátného, který do domu vpouštěl jen jeho obyvatele a jejich návštěvy. Dům měl vlastní hřiště a nádvoří s lavičkami, kde mohly děti trávit volný



Dopravní zácpa. Foto: Archiv autora



Výškové budovy dominují panoramatu Fortaleza. Foto: Archiv autora

bezpečné. Na jejich obranu musím uvést, že byli několikrát přepadeni, a proto jejich strach chápu.

Silné vazby, slabé ženy

Ve svém přechodném bydlišti jsem se cítil jako doma. Všichni na mě byli moc milí a starali se o mě. Někdy až přespříliš. Rodinné vazby tu jsou velice silné. Moje nová „matka“ měla dvě vlastní děti a ještě se starala o potomky po své zemřelé sestře. Každou chvíli u nás byl někdo z příbuzných na návštěvě.

Narodit se v Brazílii jako muž je ohromná výhoda. Měl jsem téměř zakázáno vstupovat do kuchyně, protože se to pro muže nehodí. K jídlu mě volali, až když stálo na stole. Když jsem si po sobě chtěl alespoň uklidit talíř, s úsměvem mi ho sebrali z ruky. Postavení žen je, i přes mnohá zlepšení, stále nerovné. Jedna ze studentek, se kterou jsem se spřátelil, byla vdaná. Chtěla-li jít se svými kamarádky ven, musela volat svému muži, jenž pracoval v São Paulu, a žádat ho o povolení. Něco takového si ve střední Evropě dovedeme jen těžko představit. Je to ale součást latinskoamerické kultury a asi bude ještě notnou dobu trvat, než se na tom něco změní.

Doprava

Ačkoliv má Fortaleza více než dva miliony obyvatel a bude za dva roky jedním z hostitelských měst světového šampionátu ve fotbale, stále nemá dokončené metro. Jedinou možností, pokud nevládníte automobil, je využívat služeb autobusů. Aby to nebylo tak jednoduché, jsou ve městě čtyři terminály. Chcete-li někam dojet, musíte jet nejčastěji na terminál a tam přestoupit na jiný autobus. Jízdní

řády tu neexistují. Na druhou stranu tak autobusy vlastně nemohou přijet pozdě. Přičtete-li k tomu všemu velký provoz, trvá skoro jakákoliv cesta ve Fortaleza hodinu.

Prvních pár dní mě moje „rodina“ do nemocnice, kde jsem pracoval, vozila autem. Musím říct, že to bylo velice pohodlné, ale po pár dnech si přijdete jako v kleci. Začne vám chybět svoboda volného pohybu po ulici. Seznámil jsem se proto s fungováním místní dopravy a začal jezdit autobusem. Byla to skvělá příležitost poznat město, neboť univerzitní nemocnice byla na jeho druhém konci. Projížděli jsme rozličnými čtvrtěmi a přistupovali roztodivní spolecestující. Jediné, na co si musíte dávat pozor, jsou kapsáři. Autobusy jsou často přečpané. Za celý měsíc jsem ale nezažil jedinou nepřijemnost.

V nemocnici

Jelikož jsem do Brazílie přijel na klinickou stáž, poznal jsem, jak funguje místní zdravotnictví a v čem se liší od toho našeho. V první řadě si tu lidé zdravotnického personálu váží a dávají to najevo. Zdravotníci se k nim na oplátku chovají velice hezky. Péče je tu z ústavy bezplatná. Nemocnice jsou ale přetížené a čekací doby dlouhé. Máte-li na to, jdete do privátní.



Úrazová nemocnice místy připomínala lazaret. Foto: Archiv autora

Pakliže ne, dostane se vám i ve státní plnohodnotné péče. V nemocnici jsem trávil každý den 5–6 hodin a ve zbytku jsem poznával Fortalezu.

Pláže a pouště

Nejkrásnější pláž ve Fortaleze nebyla překvapivě v centru u drahých hotelů. Ta byla naopak nejspínavější. Nejkrásnější pláž jste museli hledat na konci města. Sousedila přímo s chudinskou čtvrtí, které se v Brazílii říká favela. Přes den je tu poměrně bezpečno, ale po západu slunce se z ní stává nejnebezpečnější místo ve městě.

Brazílie má tisíce kilometrů krásných a širokých písečných pláží, které už objevili i turisté z Evropy. Pro ty ze západu je tu poměrně levně, pro Čechy už tolik ne. Brazílie v posledních letech zažívá obrovský ekonomický boom a odráží se to i na cenách. Většina věcí je tu dražší než u nás.

O víkendech jsme podnikli několik výletů do okolních národních parků. Příroda severovýchodní Brazílie je známa pro své pohádkové duny. Ohromné rozlohy přesypávajícího se písku se střídají s pásy tropické zeleně s azurovou čistou vodou.



Pláže jsou ve srovnání s Evropou liduprázdné. Foto: Archiv autora

Kombinace pouště a pralesa je pro našince úchvatná.

Tanec a fotbal

Brazilci milují hudbu a tanec. Mají nespočet vlastních svérázných žánrů, z nichž na severovýchodě jednoznačně vítězí forró. Slyšíte ho z každého autorádia a tančit ho umějí i malé děti.

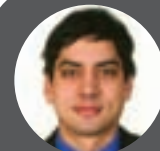
Součástí brazilské kultury je kromě osobité hudby i fotbal – fandí tu všichni a každý zápas je velká událost. Navštívil jsem utkání místního celku proti rivalům ze São Paula a viděl slavného Rivalda na

vlastní oči. I když už není nejmladší, pořád byl s přehledem nejlepším hráčem na hřišti. Svůj věkový handicap doháněl mistrnou technikou.

Strávil jsem v Brazílii překrásný měsíc a do konce života na něj budu vzpomínat. Nalezl jsem zde mnoho přátel a doufám, že je budu moct jednou znovu navštívit. Místní lidé si mě získali svou dobrosrdečností a přátelskostí. Plánujete-li cestu do této země, určitě si najděte čas na návštěvu severovýchodu. Brazílie není jen Rio de Janeiro, karneval a samba. Pamatujte si, že na severovýchodě je Música Brasileira Forró!



I s takovými případy jsme se denně setkávali. Foto: Archiv autora



MUDr. PETR KOHUT

Autor článku v lednu 2012 absolvoval na 1. lékařské fakultě obor Všeobecné lékařství. Během studia byl na zahraničních pobytech v Mexiku, ve Finsku, v Keni a v Brazílii. Mezi jeho koníčky patří cestování, historie a sport. Měsíční pobyt v Brazílii byla klinická stáž v programu IFMSA exchange. V současnosti autor pracuje jako chirurg v Německu.

Semestr za hranicemi... nejen těmi státními

Silvie Ševčíková

Pro mladé netypické, pro dnešní dobu nepříliš praktické. Mým milovaným jazykem je už od základní školy němčina. Mám ji ráda pro její náročnost, dynamiku, rytmus a melodii. Již na gymnáziu jsem měla možnost zúčastnit se krátkodobého studijního pobytu v německém Eggenfeldenu. Vycestovat, poznat, zažít a užít si sousední Německo plnými doušky jsem toužila ještě jednou. Tentokrát se mou destinací staly Drážďany.

Studuji Lékařskou fakultu UK v Plzni. Během druhého a třetího ročníku jsem sbírala všemožné informace o zahraničních pobytech. Zimní zkouškové období ve třetím ročníku proběhlo hladce, a zbylo mi tak i dost času pro vyplnění potřebných formulářů k výběrovému řízení pro studium na Technické univerzitě v Drážďanech. Moc šancí k přidělení pobytu jsem si nedávala. Zajímala jsem se proto i o možnosti studia na jiných univerzitách v německy mluvících zemích. Dříve než jsem stihla odeslat žádosti na jiné školy, bylo mi sděleno, že jsem byla pro zahraničí pobyt v Drážďanech vybrána. Tolik radosti v jednu chvíli!

Euforii vystřídaly nemalé strasti. Kromě administrativy mě čekal i zapeklitý oříšek s uznáním předmětů po návratu. Studium medicíny je šestileté a nechtěla jsem si jej prodlužovat. Ačkoli všechny tyto nutnosti byly neradostné, poznala jsem, jak krásné je řešit „problémy“ s lidmi, kteří jsou ochotni pomoci a snaží se druhého maximálně podpořit. Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, díky nimž jsem strávila kouzelný zimní semestr v saské metropoli.

Drážďany

Drážďany jsou přezdívány „Florence na Labi“. Nacházejí se zde nádherné barokní budovy, jaké nemají v Německu obdoby. Většina města byla zničena při bombardování spojeneckým letectvem v roce 1945. Drážďanským patriotům se však povedlo nemožné a dnes se toto město opět pyšní opravenými majestátními paláci a kostely. Drážďany se rychle adaptovaly na změnu po sjednocení Německa. Nyní jsou moderním a progresivním městem, i když stín z minulosti přetrvává.

Před samotným pobytem v Drážďanech jsem se zúčastnila kurzu německého jazyka v Bonnu. Po měsíci jsem toto město v západním Německu opouštěla „mit einem weinenden und einem lachenden Auge“ – těšila jsem se vstříc novým zážitkům, ale vůbec jsem si nebyla jista, zda něco překoná ten nezapomenutelný měsíc v Bonnu. Stalo se. Již první organizační týden se nesl ve znamení seznamovacích mejdanů, kouzelných výletů, a hlavně kopce srandy!

Organizace

Bydlela jsem na koleji, měla svůj vlastní pokojík, a hlavně moje budova byla spojena s menzou a s areálem univerzitní kliniky. Co víc si přát. Ze začátku semestru jsem každý večer pečlivě studovala rozvrh pro následující den. Musela jsem zjistit, které předměty mě čekají a kde přesně se konají. Na lékařské fakultě v Drážďanech se rozvrh mění každý týden, k tomu jsou některé dny vyhrazeny pro praktika v nemocnici. Dále bylo nut-

né si některé předměty zapsat dodatečně přímo přes webový portál fakulty, pro zapsání nestačil pouze předem vyplněný dokument *Learning agreement*. Často jsem musela řešit problém s překrýváním předmětů. Můj rozvrh byl totiž sestaven z výukových bloků pro tři různé studijní ročníky. I na tento poměrně náročný systém jsem si rychle přivykla a během dvou tří týdnů jsem se již dobře vyznala, včas jsem zaregistrovala případné změny a do hodin nechodila opožděně s větou: „Entschuldigung, ich bin eine Erasmus-Studentin und ich...“ K povinným předmětům jsem si ještě zapsala nepovinný tělocvik – lehkou atletiku. Přes univerzitu jsem se mohla zúčastnit i několika víkendových výletů. Absolvovala jsem dvoudenní přechod Krušných hor po německé straně, jednodenní tzv. Stiegentour – po technické stránce velmi zajímavé cesty ve skalách, Naturschutz und Klettern, kde byla túra doplněna zajímavostmi k ochraně přírody a informacemi o skalních oblastech.



Zwinger, komplex barokních staveb, nachází se na místě původního městského opevnění. Odtud pochází jméno památky. Zwinger se dá přeložit hradní vězení, ohrada. Foto: Tomáš Binter ml.



Znějí vánoční písně, vzduchem se line vůně perníku a svařeného vína. Svou tradicí proslulý drážďanský vánoční trh Strýclmarkt. Foto: Tomáš Binter ml.

Ve škole

Výuka na Lékařské fakultě Carl Gustav Carus v Drážďanech probíhala formou přednášek, praktik na oddělení v nemocnici a též nácvikem praktických dovedností na různých simulátorech. Z přednášek bych zmínila aktivní zapojení studentů a možnost lepší představy o daném problému tím, že byl pacient s daným onemocněním přiveden přímo do přednáškového sálu a studenti se ho mohli ptát na jeho problém. Praktika se lišila dle oddělení. Na rozdíl od výuky např. interny zde v Čechách jsme celý semestr nestrávili na jednom konkrétním oddělení. Byl sestaven tzv. rotační plán, dle kterého jsme každý týden měli přidělené jiné oddělení. Vyučování vždy záleželo na daném lékaři a jeho ochotě předat znalosti. Celkově bych výuku a především její praktickou část shrnula jako velmi přínosnou, nabyté znalosti jistě využiji při svém dalším studiu. Velkým kladem byl i malý počet studentů ve studijních skupinkách. Zajímavá byla též forma tzv. tutorií, která jsem navštěvovala v rámci kurzů Herz-Kreislauf-Lunge a Pharmakologie und Toxikologie. Během těchto tutorií jsme vždy dostali určitý případ. K dispozici jsme měli různé studijní

materiály a naším úkolem bylo najít řešení – stanovit diagnózu, určit léčbu, navrhnout alternativní postup. Vyučující lékař byl pouze pasivní posluchač, maximálně usměrnil naši debatu. Výhodou tohoto způsobu výuky je aktivita každého studenta, propojení informací z různých oborů a nastínění případů z každodenní lékařské praxe. Tato forma je vhodná nejen pro získání nových teoretických poznatků. Student se musí naučit rozhodovat mezi několika nabízenými variantami léčby, jednat rychle, správně a zodpovědně.

Během celého ledna jsem se učila na zkoušku z farmakologie, zároveň jsem chodila do školy. Tento způsob přípravy za plného rozvrhu mi nevyhovoval. Z naší fakulty jsem zvyklá na závěrečné zkouškové období, kdy si každý student čas pro studium zorganizuje dle svého. I termín pro zkoušení byl jasně stanoven na konkrétní datum, které nebylo možné měnit. Výhodu ale sledávám v blokové výuce, kdy během ledna bylo opravdu nejvíce praktik, přednášek a tutorií právě z farmakologie. Cenila jsem si velké ochoty přednášejících zodpovědět jakýkoli vznesený dotaz. Vždy se snažili podat jasné a jednoduché vysvětlení. Bylo pro ně prioritou, aby studenti absolvovali farmakologii úspěšně. Ostatní zkoušky ze zimního semestru jsem složila po návratu zpět na svoji domácí univerzitu. Všechny zápočty z lékařské fakulty v Drážďanech a zkouška z „Pharmakologie und Toxikologie“ mi byly uznány.

Mám čas

Semestr v Drážďanech nepřinesl jen spoustu nových poznatků, zkušeností a přátel. Najednou jsem měla čas. Ačkoli v Čechách nejsem nikým do ničeho nucena, jsou zde jisté povinnosti, úkoly, které čekají na své splnění, a z mých úst proto často zaznívá otřepaná fráze „Nemám čas“. Bez výčitek si jen tak posedět a poklábovat s jinými studenty, uprostřed týdne navštívit kino, podniknout odpoldne menší výlet... To vše jsem si dopřávala během svého studijního pobytu. To, že jsem si svůj čas mohla organizovat opravdu sama, bylo moc milé. Dnes se často v denním shonu zasním a v myšlenkách se vracím k té pohodě, bezstarostnosti a klidu, které mě provázely po celý zimní semestr.

Velmi ráda „turistím“ a čistou, neopokvrněnou přírodu miluji. Ze všeho nejvíce jsem si během semestru v Drážďanech užívala výlety do nedalekého Saského Švýcarska. Tento národní park navazuje na své jižní straně podél státní hranice na České Švýcarsko. Nachází se zde turistické trasy různých obtížností vedoucí krajinou skalních měst, stolových hor, soutěsek, hlubokých roklí a strání. Celá oblast je rájem pro skalní lezce. Působivou dominantou je Königstein, jeden z největších skalních hradů. Nejlákavějším místem oblasti je vyhlídkový kamenný most Bastei, který je dlouhý 76 metrů a překlenuje hlubokou propast Mardertelle (Kuní jámu). Spojuje mezi sebou Bastei



Nádherná promenádní Brühlská terasa je stvořena k romantickým procházkám. Nabízí velkolepý pohled na Labu. Foto: Tomáš Binter ml.



Dominanta Saského Švýcarska, unikátní most Basteibrücke, se tyčí do výše 194 metrů nad řekou Labe.

Foto: Tomáš Binter ml.

(česky Bašta) a skalní hrad Neurathen. Vznik mostu se datuje do roku 1851; i tehdy se jednalo o vůbec první evropskou stavbu pro turisty.

Vedle toulek krajinou jsem se snažila i o malou ochutnávku z drážďanské historie. Místní památky nabízí nádhernou přehlídku barokní architektury, které vévodí proslulý Zwinger. Nyní slouží jako komplex muzeí a obrazáren. Známa je především Galerie starých mistrů se sbírkou obrazů světových malířů. Dominantou města je Frauenkirche (Kostel Panny Marie), který byl znovu postaven na mís-



tě ruin z 2. světové války. Též jsem navštívila Klenotnici saských kurfiřtů. Proslulá klenotnice Grünes Gewölbe je považována za největší sbírku pokladů v Evropě. V nedalekém okolí jsou zámky Pillnitz a Moritzburg. Právě tady se v 70. letech natáčela legendární pohádka *Tři oříšky pro Popelku*.

Vánoční trhy

Čas v Drážďanech běžel jako splašený. Jednoho pošmourného večera, když jsem se jen tak projížděla na svém báječném bicyklu, jsem spatřila nehorázný kýč. Ocitla jsem se přímo v centru tradičního vánočního trhu – všude kolem mě přezdobené stánky, vůně bratwurstu a glühweinu, davy lidí shánějících vánoční dárky a trhovci lákající na své výrobky. Pomalu jsem sedla na kolo a odjela. V tu chvíli jsem byla přesvědčena, že tento styl očekávání příchodů svátků vánočních není pro mě. Vánoční trhy v Drážďanech mají ale přes půl tisíciletí dlouhou tradici. Nejznámější z nich je právě Štrýclmarkt na náměstí Altmarkt. První ročník se konal již v zimě 1434 a své jméno získal podle vánočního pečiva Strüzel, období naší štolky. Tuto tradiční adventní pochoutku smí péci pouze pekaři a cukráři z Dráž-

Symbol Drážďan, Frauenkirche, byl kompletně zničen při náletu na Drážďany dne 15. února 1945. Trošky byly ponechány v centru města na dalších 45 let jako připomínka druhé světové války. Od září 2004 dotváří Frauenkirche opět panorama města.

Foto: Tomáš Binter ml.

ďan a jejich blízkého okolí a musí ji vyrábět ručně. Symbolem trhu je kromě nezbytného vánočního stromku, pohádkového hradu a zdobeného oblouku zejména 14 metrů vysoká vánoční pyramida, která se dostala i do Guinnessovy knihy rekordů. Vánoční trh na drážďanském náměstí má ohromné kouzlo. Nakonec jsem se i já nechala unést všemi těmi vánočními ozdobami, adventními hvězdami, perníky a foukaným sklem. Nejedna večer jsem usrkávala svažené víno a nasávala atmosféru blížících se Vánoc. V těchto chvílích jsem si nepřipouštěla, že se zanedlouho jedna etapa mého studia nachýlí ke konci.

Rozloučení

Nový rok přinesl hodně práce. Pilně jsem studovala farmakologii a jen s těžkým srdcem odříkala kamarádům výlety zasněženou krajinou. Pak nastal čas vyřídít vše potřebné k ukončení pobytu, uspořádat Abschiedsparty a naposled prohloudit historické jádro města i jeho odlehlejší části, které mi přirostly k srdci.

Mám před sebou poslední dva roky studia. Netoužím po práci na německé klinice. Chci pracovat v České republice. Moc ráda bych však našla uplatnění v takové nemocnici, která mi krátkodobé pracovní stáže v zahraničí umožní. Můj zimní semestr 2011/2012 na Technické univerzitě v Drážďanech, Lékařské fakultě Carl Gustav Carus, byl plný nových zážitků, zkušeností a malých zázraků.



SILVIE ŠEVČÍKOVÁ

Autorka článku studuje 5. ročník Lékařské fakulty UK v Plzni. Na pobytu v Drážďanech byla v rámci Fondu mobility. V budoucnu by ráda pracovala ve FN na anesteziologicko-resuscitační klinice.

Big Easy, Crescent City, NOLA – tak trochu jiná Amerika

Roman Matoušek

New Orleans, Louisiana. Dlouhá tradice jazzu a nedávný hurikán Katrina – tyto dva pojmy se asi nejčastěji vybaví společně se jménem významného města u delty řeky Mississippi. Obojí je v New Orleans neustále přítomné – to první našťástí, to druhé bohužel. Pobyt tady však přináší i spoustu dalších zkušeností a zážitků.

Už přistání na mezinárodním letišti Louis Armstronga má pro českého suchozemce nádech exotiky. Letadlo pomalu klesá nad bažinami, které zvolna přecházejí do jezera a nad nimiž se tyčí kilometry dlouhé dálniční mosty. V lednu mě přivítaly teploty okolo 10 stupňů nad nulou, které se už od února vyhouply nad 20 stupňů a dále nezadržitelně rostly až k obtížně snesitelné kombinaci vysokých teplot a velké vlhkosti. Ani to však nemůže odradit od poznávání zajímavých míst v univerzitním kampusu, v New Orleans nebo v blízkém okolí.

Americká společnost: sousedé a známí

Už první dojmy a kontakty nebyly jiné než pozitivní. Kdy jste naposledy pozvali všechny své sousedy na oslavu do svého bytu? Nikdy? Já také ne. V americké společnosti jsou však vztahy v rámci čtvrti nebo ulice mnohem zásadnější a více pěstované než v Evropě. Sousedé se velmi rychle poznávají, zvou se na téměř všechny oslavy. Američané, možná kvůli častějšímu stěhování, snadněji navazují



Během Mardi Gras, místního karnevalu, přijede do města milion turistů. Foto: Archiv autora

kontakty. Stačí být známý známého a na party můžete přijít, někdy budete dokonce pozváni. A když už dorazíte, nebudete nikdy sami, naopak se s vámi dá do hovoru spousta lidí, kteří se budou zajímat o exotickou Evropu.

Díky americké družnosti nehrozí „erasmácký syndrom“ – tj. celý pobyt strávíte ve společnosti ostatních zahraničních studentů a jediný kontakt s místními navázáte jen s několika málo členy místního Erasmus klubu. Všichni zahraniční studenti z Indie, Číny, Evropy a dalších koutů světa snadno získají americké známé nebo alespoň vstřícné kolemjdoucí, se kterými si mohou popovídat.

Forrest Gump a čekání na autobus

Ve filmu *Forrest Gump* sedí hlavní hrdina v jednom z měst amerického Jihu na autobusové zastávce a skoro celý dvouhodinový film vypráví různým lidem svůj životní příběh. Jako člověku zvyklému

Mardi Gras Parades – průvody hudebníků a ozdobených vozů pomalu jedoucích ulicemi města – jsou nedílnou součástí městského koloritu po mnoho týdnů.
Foto: Archiv autora

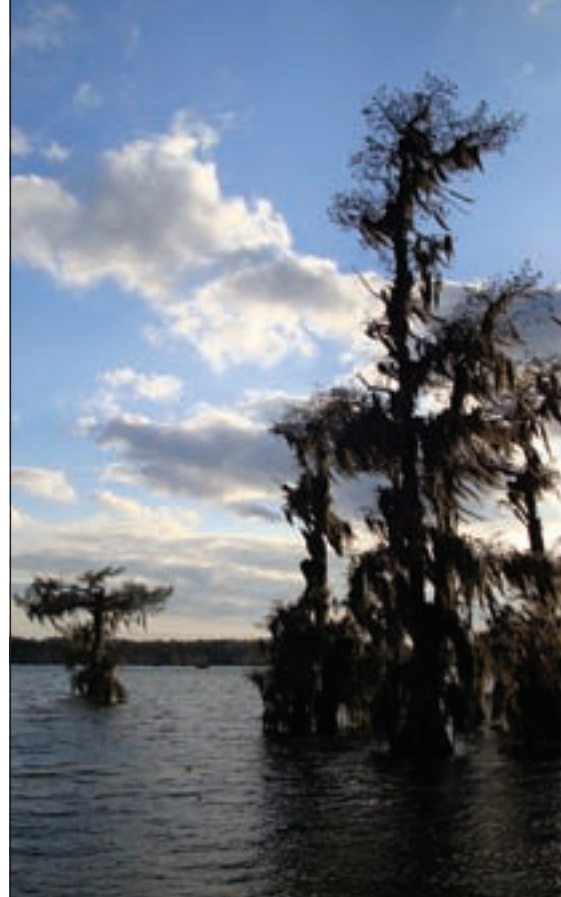


z pražské MHD, že autobus nebo tramvaj v centru jezdí přinejhorším každých deset minut, se mi na té scéně zdálo něco divného. Lze opravdu při čekání na autobus převyprávět celý bohatý životní příběh? Až jednou, když jsem se vracel z procházky v centru města zpět do kampusu, jsem pochopil hluboký význam této scény.

Na nenápadné zastávce se dlouhou dobu před plánovaným odjezdem autobusu náhodně sešlo několik hovorných Američanů, kteří vedli konverzaci na běžná témata. Po čase, když zpoždění autobusu pozvolna narůstalo, jsem se do rozhovoru zapojil i já, na místní poměry extrémně mlčenlivý Evropan. Po několika desítkách minut rozhovoru jsme se bavili už jen o zpožděném autobusu. Někteří z čekajících postupně odcházeli, jiní si zastavovali taxíky a já pokračoval ve čtení knihy *Seeking Spatial Justice*, která zrovna rozebírala, jak mohou být chudí obyvatelé celých čtvrtí uvrženi do absolutní chudoby tím, že bude zrušena i ta zbývající veřejná doprava. V tomto rozpoložení jsem pozoroval proudy poloprázdných aut, pomalu zapadající slunce a teprve po hodině a půl čekání i přijíždějící autobus, který měl jezdit v intervalu 60 minut. Asi se někde ráno stala chyba, a tak ten den jediný autobus na této trase jezdil sice ze všech sil, ale úplně jinak než podle jízdního řádu.

Americký sen?

Evropan je zhýčkaný tím, že na svém sídlišti nebo v centru města vyjde z domu a po pár minutách narazí na spoustu malých obchodů otevřených od brzkého rána do pozdního večera nebo na velké nákupní centrum (případně obojí nedaleko od sebe). Za rohem má hospodu, a pokud si chce vybírat, za dalším rohem je samozřejmě hospod více. A tu vyrazí na procházku z kampusu v New Orleans a prochází se uličkami rodinných domků. Předzahrádky, zavlažované trávničky, palmy, keře, opravené nebo rozbité asfaltové cesty, různé zrovna prochází, no a to je asi tak všechno. Po dlouhých minutách usilovné chůze konečně benzinka a malý obchod s velkým výběrem drogerie, textilu a trochou toho jídla. Až po dalších minutách velký obchod s veškerým zbožím. Nákup se pro nemotoristu stává docela tvrdým oříškem. Je dobré vědět, co všechno budete potřebovat na celý další týden – kdo by měl čas každý den trávit skoro dvě hodiny výletem do nákupního centra kvůli rychlému proběhnutí mezi regály pro několik základních věcí. A tak jsem podleh. . . Přemítání na téma, proč jsem na ulici jediný chodec, se šťastně potkalo se stoupajícím kurzem koruny vůči slabému dolaru (letos to zní neuvěřitelně, ale loni to tak opravdu bylo) a pronajal jsem si auto. Pravda, auto standard-



Venkovská idyla a zároveň připomenutí, že nížinatá Louisiana je neustále ohrožována vodou.

Foto: Archiv autora

ních evropských rozměrů, které vozí čtyřčlenné rodiny z české kotliny k moři, bylo skoro vždy tím nejmenším, co se na silnicích pohybovalo, ale pohybovalo se. Navíc se snadno vešlo na velká parkovací místa, připravená na místní terénní vozy s motorem a spotřebou malého nákladáku.

Highway číslo deset

A tak jsem začal trávit spoustu hodin cestami po dálnici číslo 10, která spojuje New Orleans se světem. Pocit, že s autem bude všechno blízko, mě rychle opustil – respektive opustilo mě středoevropské vnímání vzdálenosti a přijatelné doby jízdy k cíli jednodenního výletu. New Orleans sice leží nedaleko Mexického zálivu, ale přímořské letoviště opravdu nečekejte. Ohromná delta řeky Mississippi na jihu, sladkovodní jezero Pontchartrain na sever od města – a krásné pláže jsou přece na Floridě, jen čtyři hodiny jízdy odtud, doporučuji místní. Nicméně desítky mil písečných dun, staré majáky a pevnosti nebo muzea za návštěvu rozhodně stojí.



Nekonečné písečné pláže na Floridě – ideální cíl vikendových výletů. Foto: Archiv autora

Procházel jsem se mokřady nedaleko New Orleans, plnými malých i velkých aligátorů opalujících se na slunci a turistů fotících je ze vzdálenosti deseti metrů. Ochutnával jsem aligátří maso připravené na různé způsoby – místní *cajun cuisine* kombinuje africké a karibské vlivy s francouzskou kuchyní, kterou do Louisiana přinesli frankofonní obyvatelé Kanady poté, co byla v polovině 18. století obsazena Brity. V jihozápadní části Louisiana, zvané *Cajun county*, se dosud používá francouzština, takže se na ulicích městeček s typicky americkými až téměř westernovými saloony, hotely a bankami můžete rozhodnout, zda půjdete na snídani do *Le Petit Café Paris*, nebo do *Maison de Tours*.

Učebnice složitých dějin a rozporuplné současnosti

Jazz, hudba neodmyslitelně spojená s tímto městem, vznikl z unikátního smíšení evropských a afrických hudebních vlivů. Prostřednictvím jazzu poté místní Afroameričané vyjadřovali své pocity a smutek ze svého neplnoprávného postavení. Do stanice Touha, proslavené hrou Tennesseeho Williamse, již tramvaj nejezdí, zrušili ji společně s nárůstem automobilizace. Oblast Desire, kde mezi



Aligátory jsou neodmyslitelnou součástí místních přírodních rezervací. Foto: Archiv autora

sklady, průmyslovými objekty a dopravními koridory žijí především Afroameričané, však stále existuje. Při procházce po New Orleans můžete přejít *Lee Circus* – náměstí pojmenované po vrchním veliteli vojsk Konfederace, bojujícím mimo jiné i za zachování otroctví – a o několik bloků dále odbočit na *Martin Luther King Jr. Boulevard* – ulice pojmenované po nejvýznamnější osobnosti afroamerického hnutí za občanská práva.

Zdá se vám to paradoxní? Na americkém Jihu se zrcadlí vztahy mezi rasami i překvapivé peripetie stále relativně krátkých amerických dějin. *French Quarter*, nyní obdivované historické a turistické centrum New Orleans, bylo nejprve španělským a až potom francouzským hlavním městem provincie Louisiana. Vedle čtvrti francouzské byla také čtvrť „americká“, ve které žili přistěhovalci ze všech ostatních zemí. New Orleans bylo po několik desetiletí jednou z bran, kterou vstupovali lidé z celého světa do nového života v USA.

Hurikán Katrina v roce 2005 ukázal spoustu do té doby skrytých problémů a konfliktů v New Orleans. V motorizované americké společnosti nikdo „před Katrinou“ nepomyslel na to, že statisíce obyvatel New Orleans nemají auta a ne-

mohou před hurikánem ujet do bezpečného vnitrozemí. Skoro celé město bylo zaplaveno po protržení ochranných hrází, tisíce lidí se utopily a další tisíce po několika dny přežívaly všude, kde se dalo. Až po dlouhé době se jim dostalo základní pomoci. New Orleans se z katastrofy vzpamatovalo – centrum města, jarní karnevalová sezona *Mardi Gras* i proslulá *Frenchmen Street* plná hudebních klubů opět žijí. Pětina obyvatel se však dosud nevrátila, řada ulic je víc než z poloviny stále zničená.

New Orleans má daleko k obrazu Ameriky, který známe z hollywoodských filmů. Právě o to je však jeho návštěva cennější.



Mgr. ROMAN MATOUŠEK

Autor článku dokončuje doktorské studium sociální geografie a regionálního rozvoje na Přírodovědecké fakultě UK. V roce 2011 strávil jarní semestr na University of New Orleans, Department of Urban Studies and Planning, v rámci Fondu mobility.

Památník přistěhovalcům, kteří vstupovali v New Orleans na americkou půdu. Foto: Archiv autora



Jarmark již počtvrté představil studentský život na UK

PR tým Studentské unie UK

Foto: Vladimír Šigut

Ve čtvrtek 4. října se od dvou hodin odpoledne v pražském areálu kampusu Univerzity Karlovy na Albertově konal každoroční studentský festival Jarmark. Akce byla i letos pořádána Studentskou unií UK za podpory Univerzity Karlovy. Festival patřil studentům, které zajímá dění na univerzitě, a přivítal studenty nové. I čtvrtý ročník tradičně hostil několik kapel a na svých stáncích se na něm prezentovaly dvě desítky studentských spolků. Nesměli chybět ani významní hosté – letos to byli děkani některých fakult a v neposlední řadě král Majálesu 2012, *Převtělení sv. Václava*, Václav Havlík.



Jarmark nechce studenty pouze poučit, ale také pobavit! Letos jsme pozvali kapely studentské i již zavedené: Poetic Filharmony, Vagyny dy Praga, CCTV Allstars, Toxiq, Prague Conspiracy a Bonuse. Odpolednem provázel moderátor Štěpán Krpata. Vzhledem k místu konání v kampusu na Albertově přírodovědecká fakulta na místě zajistila doprovodný vědecký program. Příležitost prezentovat se dostal jak Akademický senát UK, tak zástupci UK ve Studentské komoře Rady VŠ.

Kvůli nepříznivému počasí nakonec nemohla vystoupit kapela Toxiq, nedošlo ani na očekávaný projev rektora Václava Hampla.

Podzimní počasí letos bohužel nevyšlo studentům vstříc – průtrž mračen doprovázel silný vítr, kterému se podařilo odfouknout několik stánků. Festival proto musel být předčasně ukončen. Na legendární jarmarkovou afterparty si studenti musejí počkat až do příštího roku.

Účast krále Majálesu na studentských akcích, jako je právě i Jarmark, a zapojení se do studentského dění je samozřejmostí. Z letošního majálesového klání vzešel jako vítěz student UK Václav Havlík. Král zvaný *Převtělení sv. Václava* nám poskytl rozhovor.



Co jsi chtěl říci ve svém vystoupení na Jarmarku studentům?

Chtěl jsem především akcentovat fakt, že prázdniny, stejně jako prohibice, jsou již za námi, a že je tedy na čase začít zase nasávat tu úžasnou atmosféru akademického roku se všemi radostmi, možnostmi a samozřejmě též povinnostmi, které studium na UK přináší.

Užil sis ceny, které jsi vyhrál na Majálesu?

Na kole jsem si zlomil ruku, ve východním Turecku mě trefila syrská raketa a zkrřivil jsem si záda u posilovně. Teď jen čekám, co se stane, až dorazí těch 360 piv.



Co si myslíš o studentských aktivitách, jako je Jarmark?

Akcím tohoto typu fandím, člověk přijde do kontaktu s hybnými silami univerzity, pobaví se, zazpívá si. Je to taková party s přidanou hodnotou. Jen škoda, že zrovna letošní Jarmark přepadl déšť. Příště bych navrhoval vybrat jinou lokaci, třeba v Karlových lázních – mají přílehlavý název, neprší tam a nemuselo by se odtud nikam přesouvat na afterparty.

Spáchal jsi už nějaký královský počín?

Za počín královských rozměrů považuji, že jsem přestál letní zkouškové období. Opravdové královské počiny v rámci veřejného blaha však jsou stále přede mnou.





Těšíš se na hokejovou bitvu a volbu Miss UK?
Na obojí moc. Už si vyrábím transparenty.

Co bys momentálně na univerzitě změnil?

Uvítal bych, kdyby sportovní centrum univerzity bylo blíže než v Hostivaři a kdyby si člověk mohl v menze dát i odpolední svačinku nebo večeři. Naopak kvituji třeba to, že svůj provoz prodloužila knihovna právnické fakulty.

Zaujal tě nějaký spolek na UK?

Těžko vyzdvihnout jeden. Ale slabost mám například pro Motolák, protože jeho prostřednictvím jsem poznal legendární restaurační zařízení Dr. Voják.

Článek pro FORUM
připravil PR tým Studentské unie UK:

Petr Šilhavý, Veronika Hronová a Kateřina Syslová.



Tři roky v Klubu K4 aneb Jak to začalo

Tomáš Beránek

Sklep v podzemí budovy filozofické fakulty v Celetné ulici oslavil v září tři léta služby studentům. Za tu dobu se v kávuvaru uvařilo nespočet espress, v pohovkách se vystřídalo několik ročníků studentů a klub se stal zázemím pro stovky kulturních akcí.

Začalo to zcela nenápadně. Po povodních roku 2002 bylo třeba upravit podzemní prostory v zaplavených oblastech. V Celetné se také děly věci. Staré sklepy se v rámci úprav po povodních měly celé přebudovat. V následujících letech univerzita rozsáhlé podzemní prostory nákladně restaurovala.

Před Vánoci 2007 se ve sklepech na zkoušku odehrál koncert skupiny *Sdružení rodičů a přátel RoPy*, který pořádala Studentská rada FF UK. V červnu 2009 se mohlo rozběhnout výběrové řízení na provozovatele klubu. Řízení vypisovala právě za-

řízení. Zdůraznil, že univerzita do klubu bude i nadále investovat a že provozovatelé klubu by měli být studenti či absolventi UK – jak jinak také zajistit, aby měli pochopení pro studenty a jejich zájmy. Komise Studentské unie UK a rektorátu UK nakonec vybrala projekt studentů Jirky Flama a Vaška Janoščíka, který přinesl alternativní kavárnu K4: místo pro kontakt, koncerty, kávu a kamarády. O slavnostním otevření jsme mohli číst v článku Karol Hoškové v říjnovém FFaktu z roku 2009: „Pípy se roztočily krátce po šesté hodině a zanedlouho si první hosté odná-



Bar klubu K4. Foto: Archiv klubu K4

CO STOJÍ V LISTOPADU A PROSINCI V KLUBU K4 ZA NÁVŠTĚVU

Jam session monDJam:

každé pondělí, vystupují členové CCTV Allstars, P rivate Collective a řada dalších.

Festival Fluidum:

7.–9. 11. – umělecké víření v klubu K4, představení mladých umělců a jejich tvorby.

Gaučoviny: jsou stále úspěšnější talkshow filozofického baviče Jirky P ilipa; nejbližší termín 10. 12.

Tančírna přináší hru, tanec a zábavu. Tentokrát v předvánočním termínu 13. 12.

Komunity: každý měsíc jeden den s jednou komunitou; workshopy, diskuse, koncerty; nejbližší termín 28. 11.

Kritický klub Spolku historiků FF UK: třetí čtvrtek v měsíci přináší zajímavé názory na ožehavá témata minulosti i žhavé současnosti, nejbližší termín 22. 11.

A vánoční besídka, bude jich celá řada.

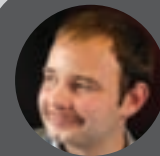
Aktuální program najdete na webových stránkách klubu: k4klub.org/program

ložená Studentská unie UK, do jejíž správy sklepy přinesla Studentská rada FF UK jako svůj vklad do společného majetku. Hlavní podmínkou úspěšného projektu byla finanční soběstačnost klubu, ale zejména jeho využití studenty. Studenti sami mohou tvořit jeho program, ceny budou mírné a pro studenty přijatelné. Webový portál novinky.cz zveřejnil 5. června 2009 podmínky výběrového

řeli sklenice s osvěžujícím pivem za studentskou cenu dvaceti dvou korun.“ Památný večer 25. září zahájil projev s poděkováním těm, kteří se o klub nejvíce zasloužili. Program pokračoval vystoupením divadelního souboru *Parník v krabičce* s inscenací jednoaktovky Woodyho Allena *Bez peří*, následoval koncert skupin *Sundays on Clarendon Road* a *Řekla NE!*. Zazněla výzva platná i dnes: „Stu-

denti se mohou na svém klubu podílet, je tu pro ně možnost spolupracovat s dramaturgickým i provozním týmem na všech klubových akcích.“ Večer 25. září se stal legendárním také díky oslavě narozenin Martina Bendy, dříve enfant terrible studentských médií, dnes již hotového magistra. Několik dní nato do klubu poprvé zavítal rektor Václav Hampel a brzy též další osobnosti. Vernisáž první výstavy v galerii K4 10. listopadu 2009 zahájil Karel Schwarzenberg.

Klub K4 se od svého otevření výrazně proměnil, ale to nejdůležitější zůstává. Máme skvělou kávu, dobré pivo a vždy pochopení pro přání našich hostů.



TOMÁŠ BERÁNEK

Autor článku studuje historii na FF UK a v klubu K4 zastává funkci PR manažera.

Škola života v Klubu K4

Aneta Veselská

Klub K4 nedávno oslavil třetí rok své existence. Během této doby prošel velkou řadou změn, a to jak ve své programové skladbě, tak i v praktickém fungování. Pro mnoho svých pracovníků neznámá jen brigádu ve studentské hospodě, ale i důležitou průpravu pro další práci v kulturní sféře.



Gaučoviny jsou stále úspěšnějším pořadem. Foto: Archiv klubu K4

„Univerzitní“ nebo „studentský“ klub – takovými přídomky bývá Klub K4 označován. Mohlo by se zdát, že jde jen o sklepní zašívárnu s levným pivem, kam se studenti občas uchýlí místo přednášky. Po takové době, co prostor v Celetné obýváme, se mu snažíme dát i jiný rozměr, a to vzdělávací. Svě místo tu mají různé diskuse a přednášky, které pořádá sama univerzita nebo studentské spolky. Vzdělávat ale „Káčtyřka“ může i sama sebe, resp. tým lidí, který se o ni organizačně stará.



ANETA VESELSKÁ

Autorka článku studuje filmovou vědu na FF UK a je produkční a filmová dramaturžka klubu.

Práce v klubu je činností dobrovolnou, přesto se díky množství akcí a otevřené dramaturgii mnohdy dostává na úroveň *full time jobu*. Brzy nám bylo jasné, že k ní nelze přistupovat jako k zájmovému kroužku, ale naopak musíme přijmout zodpovědnost, která nám byla svěřena. Naštěstí má Univerzita Karlova mnoho oborů, jejichž spolupráce se vždy hodí. Už minulý rok jsme v článku psali o nově vzniklém dramaturgicko-produkčním týmu. Klub tak kolem sebe shromáždí ve skupinu lidí z oborů, kterým se práce na multikulturní platformě hodí jako praxe do budoucna.

V týmu se učíme řešit úkoly, vypracovávat projekty, komunikovat s univerzitou či s umělci. Podařilo se nám navázat spolupráci s neziskovými organizacemi, festivaly apod. Koordinujeme koncerty, divadla a projekce externích organizátorů, a zároveň se pouštíme do projektů vlastních. To vše si už žádá jistotu dávku zkušeností a hlavně sebevědomí jednat s našimi partnery nebo spoluorganizátory. Velké zastoupení u nás mají i mezinárod-

ní akce, jejichž nabídku hodláme i nadále rozšiřovat. To samé platí i pro klubovou dramaturgii. Úměrně tomu, jak se prostor i náročnost akcí zvětšují, zvyšují se také i nároky na pracovníky. Stále ovšem pracujeme s vědomím, že naše práce bude mít smysl, pokud budeme dělat něco, co nás baví. Protože bez odpovídajícího nadšení by finální výsledek nikdy nemohl být roven vynaloženému úsilí. Uvědomujeme si ovšem, že entusiasmus i čas věnovaný této činnosti nebude trvale udržitelný bez aspoň částečné finanční kompenzace. Nově se tedy snažíme lépe pracovat na hledání finančních partnerů, sepisování žádostí o grant apod.

Cílem K4 jako vzdělávacího projektu by tedy mělo být rozšířit síť dobrovolníků, a hlavně jim dopřát kvalitní zázemí pro získání praxe do budoucna. I toho můžeme dosáhnout ve spolupráci se samotnou univerzitou nebo kulturními institucemi, které nyní oslovujeme. Na druhou stranu bychom rádi stabilizovali současnou organizační strukturu, tedy tým lidí, který se stará o denní provoz klubu.



STUDENTSKÝ KLUB K4
V CELETNÉ ULICI

Web: www.k4klub.org
Facebook: facebook.com/k4klub

Otevírací doba:
pondělí–pátek: 10:00–24:00
sobota–neděle: 16:00–24:00

Zasedání Akademického senátu UK

Daniel Feranc

Je opět mou milou povinností tajemníka Akademického senátu Univerzity Karlovy informovat o činnosti senátu, tentokrát v závěru akademického roku 2011/2012, který vyplnilo zasedání pléna senátu 8. června 2012. Toho dne měli členové senátu velmi nabitý program jednání; dokonce se konala zasedání dvě, jedno řádné a druhé mimořádné.

Nejprve se budeme věnovat kratšímu, mimořádnému zasedání. Čtenář si nepochybně klade otázku, podobně jako členové senátu, z jakého důvodu se v jeden den konala dvě zasedání. Odpověď musíme hledat na zasedání předsednictva, které se konalo 28. května 2012, tedy dvanáct dnů před jednáním pléna senátu. Předsednictvo senátu diskutovalo s vedením univerzity o způsobu projednávání návrhu na rozpis prostředků na jednotlivé projekty rozvoje vědních oblastí na UK (PRVOUK) v akademickém senátu univerzity. Konkrétní projekty měla projednat ještě Vědecká rada Univerzity Karlovy. Jednání rady se však mělo konat 31. května 2012. Předsednictvo senátu muselo s vedením univerzity rozhodnout, zda materiály členům senátu předložit v desetidenní lhůtě stanovené Volebním a jednacím řádem univerzitního senátu. V tomto případě by však v materiálech po projednání Vědeckou radou zřejmě došlo ke změnám, které by mohly u členů senátu před jednáním vyvolat zmatek. Další možnosti zvažovanou předsednictvem senátu a vedením univerzity bylo vyčkat do zasedání Vědecké rady a členům senátu předložit definitivní materiál na mimořádném zasedání, pro které Volební a jednací řád univerzitního senátu stanovuje třídenní lhůtu na předložení podkladových materiálů. Bylo by dokonce možné svolat mimořádné zasedání na stejný den, ve kterém se koná řádné zasedání pléna senátu. Předsednictvo vedení univerzity doporučilo tuto druhou možnost. Pro úplnost musíme dodat, že podobně jako okolnosti svolání mimořádného zasedání byl neobvyklý také jeho průběh. Členové senátu nejdříve schválili Rozpis finančních prostředků na PRVOUK a poté rozsáhle diskutovali o důvodech nezveřejňování přihlášek do PRVOUK a možnostech zpřístupnění přihlášek členům senátu. Nyní se už můžeme zaměřit na průběh řádného zasedání. To překvapivě blízce souviselo s tím mimořádným. V závěru řádného zasedání byl předložen a schválen návrh usnesení, které požaduje zpřístupnit členům senátu všechny přihlášky do PRVOUK včetně příloh.

Řádné zasedání 8. června 2012

Na bohatém osmnáctibodovém programu, který senátorkám a senátorům předsednictvo předložilo ke schválení, byla navržena hned tři tajná hlasování. První se týkalo návrhu rektora na jmenování prof. Zdeňka Němečka, prof. Tomáše Zímy, doc. Iva Mathého a prof. Jiřího Přibáně novými členy Vědecké rady Univerzity Karlovy. Druhým měli senátoři na návrh předsednictva nominovat rektorovi dr. Jakuba Jeřábka, dr. Martina Havrdu

a Mgr. Marka Radeckého jako zástupce senátu v komisi pro výběr nového ředitele Kolejí a menz. Posledním, třetím tajným hlasováním senát rozhodoval o návrhu ředitele Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium (CERGE) na jmenování doc. Štěpána Jurajdy, doc. Daniela Münicha, doc. Michala Kejaka a dr. Krešimira Žigiče členy Vědecké rady CERGE. Členové senátu tajným hlasováním odsouhlasili navržené osoby, doc. Daniel Münich však získal důvěru pouze čtyř členů senátu, a nebyl tak jmenován.

Na programu řádného červnového zasedání bylo projednání Výročních zpráv o činnosti a hospodaření univerzity za rok 2011. Členové senátu pak projednali a vzali na vědomí část vlastní hodnotící zprávy univerzity, která se věnuje třetí roli a porovnání Dlouhodobého záměru UK s dlouhodobými záměry fakult. Na jednání senátu nechyběly ani vnitřní předpisy, a to jak fakult,



Na mimořádném zasedání členové senátu schválili Rozpis finančních prostředků na PRVOUK.
Foto: Vladimír Šigut



Na zasedání 8. června senát schválil nový Řád celoživotního vzdělávání UK. Foto: Vladimír Šigut

tak celé univerzity. Senát schválil nový, modernizovaný Řád celoživotního vzdělávání UK; o konkrétních změnách se čtenář dozví v jiných článcích tohoto čísla univerzitního časopisu FORUM. Plénu senátu bylo k definitivnímu schválení předloženo pět návrhů vnitřních předpisů fakult. Díky důkladné práci legislativní komise senátu bývá projednání fakultních předpisů spíše formalitou; i přes dobře odvedenou práci byl však tentokrát tento bod programu dramatictější než obvykle. U návrhu změny Pravidel pro přiznávání stipendií na Fakultě sociálních věd UK bylo v rozpravě vzneseno podezření z diskriminace a tento předpis nebyl schválen.

Po několikaměsíční diskusi o způsobu projednání návrhů smluv byly podle dohody mezi předsednictvem senátu, vedením univerzity a členy senátu, kteří v uplynulém období zpochybnili zažitý způsob projednávání, předloženy záměry uzavření právních úkonů a členům senátu byly zpřístupněny návrhy příslušných smluv.

Senát se také vyjádřil k návrhu opatření rektora ve věci poskytování Stipendií na podporu ubytování na UK, který se oproti tomu z minulého roku lišil pouze v datu.

Z programu červnového zasedání senátu již zbývá pouze zmínit, že členové senátu vyslechli informace rektora a dalších členů kolegia rektora, předsedů pracovních komisí a zástupců univerzity v Radě vysokých škol.

Letní zmocnění předsednictva AS UK



Aby v době letních prázdnin nebyla ochromena činnost senátu, projednává plénum senátu zmocnění předsednictva jednat v době letních prázdnin v neodkladných záležitostech jménem AS UK. V minulých letech předsednictvo zmocnění nevyužíva-

lo, v letošním roce k němu však mimořádně přistoupilo. Příčinou toho byl velmi příznivý průběh řízení na výběr zhotovitele výstavby kampusů v Plzni a v Hradci Králové, o které Univerzita Karlova usiluje v rámci programu Evropské unie Věda a výzkum pro inovace. Proti výsledkům výběrových řízení nebyly vzneseny žádné námitky neúspěšných uchazečů, a tak byly výsledky závazné již v průběhu letních prázdnin. Pokud by byly proti výsledku námitky vzneseny, průběh výběrových řízení by se prodloužil o několik měsíců a předsednictvo senátu by nemuselo zmocnění využít. Okolnosti výběrových řízení členům senátu i čtenářům časopisu FORUM poodhalují komplikace, které Univerzita Karlova musí překonat, aby mohla z prostředků Evropské unie financovat výstavbu nových kampusů v Plzni a v Hradci Králové. Avšak ani tyto skutečnosti by neměly nic měnit na tom, že bychom si jako členové akademické obce měli k těmto úspěchům Univerzity Karlovy poblahopřát.



Mgr. DANIEL FERANC, Ph.D.

Autor článku je tajemníkem AS UK. Absolvoval Katolickou teologickou fakultu UK.

| POMŮČKA: KVAŠ MOA TOTACH | PAK | 3. DÍL TAJENKY | VYHYNULÝ PŠTROS | INICIÁLY HEREČKY LAURINOVÉ | SÁZKAŘI | ZNAČKA POČITAČU |  | JESTLI | AKADEMIE VĚD (zkratka) | OBYVATELÉ BELGIE | OHONY | LEPTÁNÍ | ÚTOČITI | CHEMICKÝ PRVEK |
|---|---|-------------------|------------------------------------|---------------------------------------|---|--------------------|---|-------------------|------------------------------|--|---|----------------------------|---------|----------------------------|
| ODVETA | | | | | | | ZATELEFO- NOVAT | | | | | | | |
| PŘIDAT SŮL | | | | | | | 1. DÍL TAJENKY TIHLE | | | | | | | |
| TEMNOTA | | | | ČÁST CHODIDLA ŽIDOVSKÁ NAUKA | | | | | CHYTAT POPRAVČÍ | | | | | |
| SMÉREM PRYČ | | | SMĚS KÖRENI VÁLEČNÝ STROJ | | | | | KRYCHLE KOMISE | | | | | | |
| ZAMETAČI ULIC | | | | | | | NÁDOBY KE KOUPÁNÍ UVNITŘ | | | | | OSOBNÍ ZAJMENO FORMA | | |
|  | SEVERŠTÍ PAROHÁČI OZNAČENÍ KAMIONŮ | | | | | SKUČETI VÝŠ NEŽ | | | | | INICIÁLY REŽISÉRA VORLA KDOPAK | | | SEMKNUTÁ ŘADA VOJÁKŮ |
| OTEC | | | | | 2. DÍL TAJENKY ZNAČKA KRYPTONU | | | | | MALÍŘSKÁ TECHNIKA ZNAČKA ASTATU | | | | |
| EVROPAN- KA | | | | | | | ČÁSTEČNĚ VADNOUTI | | | | | | | |
| JMÉNO ZPĚVÁKA KRAJČA | | | | | | | MILOVNÍK REČNĚNÍ | | | | | | | |

Významu celoživotního získávání vědomostí si byli vědomi už staří Číňané: „Učit se je jako plout proti proudu: přestat znamená padat vzad.“ Nekompromisní americký prezident Abraham Lincoln (1809–1865) to viděl ještě jednoznačněji: „Nemám dobré mínění o člověku, který dnes není moudřejší než včera.“ Slavný továrník Henry Ford (1863–1947) také oceňoval celoživotní vzdělávání, zejména jeho blahodárny vliv na duši a celkovou svěžest myslí. V duchu univerzity třetího věku považoval učení se za zdroj mladistvého pohledu na svět: „Kdo se přestane učit, stane se starcem, ať už ve...“ (dokončení citátu najdete v tajence).

Tajenku zasílejte na adresu forum@cuni.cz
do 15. 2. 2013.

Dva výherce odměníme
publikací z Nakladatelství Karolinum.

V tajence FORA číslo 2/12, věnovaného
hodnocení výuky studenty, jste doplňovali výrok
irského dramatika George Bernarda Shawa,
kritizující standardizované hodnocení. Jediným
rozumným člověkem je podle něj krejčí, který
mu bere míru pokaždé, když k němu přijde.
Všichni ostatní používají staré míry a čekají, že
„...se do nich vejdu“.

Z úspěšných řešitelů jsme vylosovali Viléma
Trdlícu z Prahy 1 a Jarmilu Heczkovou z Pra-
hy 8. Blahopřejeme! Oběma výhercům zasíláme
knihu z Nakladatelství Karolinum.



UK POINT

obchod s univerzitními propagačními předměty

Celetná 14, Praha 1, tel.: +420 224 491 842, e-mail: point@cuni.cz, web: <http://point.cuni.cz>



Otevírací doba:
pondělí–čtvrtek 10.00–17.30
pátek 10.00–16.00
sobota–neděle 11.00–17.00

